

2010

ÅRSBERETNING

2011

jubilæumsudgave

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Christians Brygge 1
1219 København K
Telefon 33 13 06 60
Telefax 33 14 06 08
sekretariat@dsl.dk
dsl.dk

Redaktion

Jesper Gehlert Nielsen
Jørn Lund

Grafisk tilrettelæggelse

Laurids Kristian Fahl
efter principlayout af Eric Mourier

Tryk

Tarm Bogtryk a/s

Papir

Munken Premium Cream 13, 115 g

Oplag

500 eks.

Marts 2011

Årsrapport 6

Årets udgivelser 8

- H.C. Branner: Om lidt er vi borte · Historien om Børge · To Minutters Stilhed 8
- Gammeldansk Seddelsamling 8
- Grammatik over det Danske Sprog 9
- Martin A. Hansen: Lykkelige Kristoffer 9
- Holbergordbog, netudgave 10
- Martin Andersen Nexø: Samlede fortællinger 10
- Oldtidens og middealderens litteratur – i skandinaviske oversættelser 11
- Ordbog over det danske Sprog, netudgave 11
- Henrik Pontoppidan: Smaa Romaner 1905-1927 12
- Jens Steen Sehesteds digtning 12
- Hans Christensen Sthen: Kortt wendingh 13
- Svensk-Dansk Ordbog 13

Aktiviteter på Christians Brygge 15

- Arkiv for Dansk Litteratur 15
- Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab 15
- Karen Blixen. Værker 16
- Dansk Sproghistorie 17
- Danske Klassikere 18
- Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk 19
- Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 20
- Gammeldansk Ordbog 21
- Ludvig Holbergs Skrifter 22
- ISLEX 23
- It-drift 24
- Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid 25
- ordnet.dk 26
- Renæssancens sprog i Danmark: Genfødsel og Fornyelse 28
- sproget.dk 29
- Studér Middelalder på Nettet 31
- Hans Svanings Danmarkshistorie 32

Andet udgivelsesarbejde 33

- Anna og Michael Anchers breve 33
- Jens Baggesen: Labyrinten 34
- Thomas Bartholin d.æ.s breve 35
- Anders Bording: Samlede Skrifter 35
- Georg Brandes' Correspondance, 2e Série 36
- Georg Brandes' Nietzsche-forelæsninger 1888 37
- P.O. Brøndstedts dagbøger fra ungdomsrejsen 38
- Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV 38
- Danmarks gamle Ordsprog I-VIII 39
- Den danske Rigslovgivning 40
- Holger Drachmann – Amanda Nilsson (»Edith«). En brevsveksling 41

Peder Hegelund: Susanna	41
William Heinesens breve. Et udvalg	42
Johannes V. Jensen: Kongens Fald	42
Leonora Christina: Jammers Minde	43
Digitalisering af Meyers Fremmedordbog	43
Poul Martin Møllers Skrifter	44
Oldtidens og middelalderens litteratur	
– i skandinaviske oversættelser	44
Henrik Pontoppidans brevvekslinger med brdr. Brandes	45
Hieronymus Justesen Ranch: Karrig Niding	45
Ole Rømers Triduum-observationer	46
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov	47
Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV	47
Peder Syvs auktionskatalog	48
Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus	48
Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker	49
Johan Herman Wessels samlede skrifter	49
Georg Zoëga: Briefe und Dokumente	50
Æbelholtbogen	50
Emil Aarestrups breve	51

Forslag til nye udgivelser 52

Tycho Brahes korrespondance, netudgave	52
Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad	53
Thorkild Bjørnvigs lyrik	54
Peter Seebergs prosafortællinger	55

Personalia

Medarbejdere på Christians Brygge	57
Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.	60
Konferencer og seminarer	63
Undervisning, censorvirksomhed m.m.	67
Foredrag	68
Publikationer	72

Bestyrelsen 77

Mindeord 78

Medlemmer 79

Esther Kielberg: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 1986-2011 85

25 års projekter & udgivelser	96
Ledelse og administration	116
Bevillingsgivere	117
Prisuddelinger	119
Udgivelser 1911-2011	122

Der har været meget at glæde sig over i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab det forløbne år. I september udkom *Svensk-Dansk Ordbog* på 1.183 trespaltede sider, og mange har allerede nu erhvervet ordbogen, den største, der nogen sinde er udsendt mellem de to sprog. Udgivelsen blev markeret ved en sammenkomst i A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, ved et seminar arrangeret af Nordisk Ministerråd og Sveriges Ambassade og ved et møde i Det Letterstedtska Selskab.

Snart kan også en anden nordisk ordbog præsenteres, netordbogen *ISLEX*, som oversætter islandske ord til andre skandinaviske sprog: dansk, norsk (bokmål og nynorsk), svensk – og også færøsk kommer nu med. Der regnes med en præsentation i Danmark primo december 2011.

I november kunne offentliggørelsen af *Gammeldansk Ordbogs* digitaliserede seddelsamling markeres ved et seminar i Blixen-salen; Velux Fonden har finansieret digitaliseringen og var repræsenteret ved seminaret. Citatsamlingen er på knap 1 mio. sedler, der er forsynet med oplysninger om opslagsord, ordklasse, afrundet citat og kildeangivelse. Den digitale seddelsamling giver mulighed for at udnytte *Gammeldansk Ordbogs* ressourcer online.

Blandt de litterære udgivelser kan anføres, at yderligere tre titler i serien *Danske Klassikere* er færdiggjort, hertil kommer udgivelsen af *Jens Steen Sehesteds digtning 1-2*. En bibliografi over oldtidens og middelalderens litteratur i skandinaviske oversættelser er ligeledes udarbejdet og kan studeres på netadressen skandinaviske-oversaettelser.net.

Holberg-projektet tager form; der har været afholdt faglige og administrative dansk-norske møder om udgivelsen, arbejdet med nyoversættelsen af *Niels Klim* er næsten afsluttet, et netværk af kommentatorer opbygget, og en del af forfatterskabet udlagt på nettet på adressen holbergstekster.dk. Også selskabets monumentale fembindsværk *Holberg-Ordbog* står nu til rådighed for alle på netadressen holbergordbog.dk

Naturligvis er der et afsnit om Holbergs sprog i *Dansk Sproghistorie*, som nu er gået ind i en afsluttende redaktionel fase. Sproghistorien er et DSL-projekt med bidrag fra en stor kreds af danske sprogfolk inden og uden for selskabet. Også *Grammatik over det Danske Sprog* har kunnet afsluttes og ventes udsendt i tre bind i foråret 2011.

Diplomatarium Danicum skrider frem som planlagt, og medarbejderne kan glæde sig over betydelig international interesse for diplomerne og deres søgbarhed på nettet. Mulighederne for at videreføre projektet med fem medarbejdere er til gengæld ikke umiddelbart lyse; bevillingssituationen tillader fra andet halvår i 2011 kun fastholdelse af to medarbejdere.

Derimod har redaktionen for ordbøger og digitale tekstkorpora gennem en ny bevilling fra Carlsbergfondet fået mulighed for udvikle en begrebsordbog, en dansk tesaurus. Ordene i *Den Danske Ordbogs* database blev forsynet med betydningsoplysninger på begrebsniveau; de blev ikke bragt i den trykte ordbog, men redaktionen forudså, at sådanne oplysninger i senere versioner kunne være nyttige, og nu har de både været til rådighed for *DanNet*-projektet (et samarbejde med Københavns Universitets Center for Sprogteknologi) og for den kommende begrebsordbog. Også i internationalt perspektiv er dette et pionérprojekt. Redaktionen samarbejder med andre humanistiske institutioner i *DK-CLARIN*-projektet og i en evt. fortsættelse heraf i en anden forskningsinfrastruktur.

Samme redaktions *ordnet.dk*, som muliggør avancerede søgninger i bl.a. *Ordbog over det danske Sprog*; *Den Danske Ordbogs* netudgave og *KorpusDK* har omtrent fordoblet sit besøgstal på nettet i løbet af det seneste år. Også *sproget.dk*, et samarbejde med Dansk Sprognævn om digitale sprogresourcer om det danske sprog, har kunnet stille endnu flere materialer om sproget til rådighed. I det hele taget lægger DSL vægt på kontakten med offentligheden, først og fremmest gennem sine netsider, men også i form af bidrag til den trykte presse og til fx DR's *Sproglaboratoriet* og *Sprogminuttet*, aktiviteter, som vender udad.

Hovedparten af DSL's virke tager imidlertid sigte på udgivelser, som kan have interesse i et længere perspektiv inden for området dansk sprog, litteratur, kultur og historie – begreber, som hænger uløseligt sammen, og som selskabets medlemmer hver på deres måde trofast slutter op om.

Vi kan glæde os over støtte fra både Kulturministeriet og fra de fonde, uden hvilke selskabet ikke havde kunnet udvikle sig og realisere sit formål under skiftende betingelser gennem 100 år. Jubilæet fejres den 29. april, bl.a. med udsendelsen af en biografi om stifteren Lis Jacobsen og et fagligt seminar. Den foreliggende årsberetning rummer et tilbageblik på de forløbne 25 år samt en bibliografi; de tidligere udgivelser er dokumenteret i selskabets tidligere jubilæumspublikationer.

Årets resultat er 52.072 kr. Selskabet har i 2009 modtaget bevillinger på i alt 22.837.839 kr. mod 14.745.832 kr. sidste år. Resultatet for 2011 ventes påvirket af udgifter til jubilæumsaktiviteterne. Der forventes i 2011 stort set uændret aktivitetsniveau. Regnskabet har ikke givet anledning til bemærkninger og er anmærkningsfrit godkendt af revisor.

Finn Hauberg Mortensen
formand

Jørn Lund
direktør

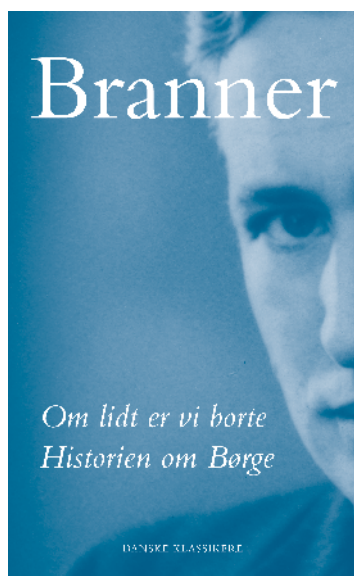
H.C. Branner: Om lidt er vi borte Historien om Børge To Minutters Stilhed

Udgiver: Lars Peter Rømhild

Tilsynsførende: Flemming Conrad

Finansiering: Kunstrådets Litteratur-
udvalg

H.C. Branner: *Om lidt er vi borte*
· *Historien om Børge* · *To Minut-
ters Stilhed* udkommer i serien
Danske Klassikere i maj 2011 på
Gyldendal.

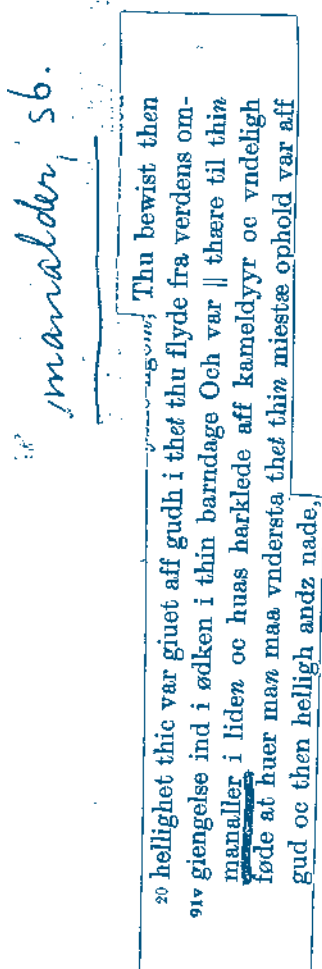
Gammeldansk Seddelsamling

Redaktion: Merete K. Jørgensen og
Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Dorthe Duncker,
Britta Olrik Frederiksen og Henrik
Galberg Jacobsen

Finansiering: Velux Fonden

Onlineversionen af *Gammeldansk
Seddelsamling* blev offentliggjort
den 19. november 2010 på gam-
meldanskordbog.dk

Grammatik over det Danske Sprog

Forfattere: Erik Hansen og Lars Heltoft
Redaktion: Torben Christiansen
Tilsynsførende: Sanni Nimb og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Oticon Fonden

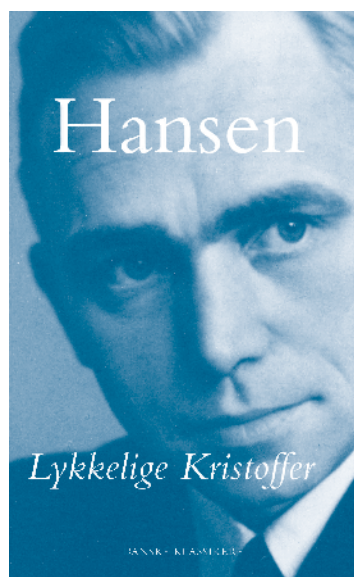
Grammatik over det Danske Sprog udkommer maj 2011 på Syddansk Universitetsforlag.

Martin A. Hansen: Lykkelige Kristoffer

Udgiver: Esther Schat Kielberg
Tilsynsførende: Bruno Svindborg
Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Martin A. Hansen: *Lykkelige Kristoffer* udkommer i serien *Danske Klassikere* i maj 2011 på Gyldendal.

Holbergordbog, netudgave

Udgivere: redaktionen ved *ordnet.dk*

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld
Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Kulturministeriet

Onlineversionen af *Holbergord-*
bog blev offentliggjort den 1.
marts 2011 på holbergordbog.dk.

Martin Andersen Nexø: Samlede fortællinger

Udgiver: Henrik Yde

Tilsynsførende: Jens Kr. Andersen

Finansiering: trykbevilling afventes

Martin Andersen Nexø: *Samlede
fortællinger* udkommer maj 2011
under forudsætning af indhentet
trykbevilling.

The screenshot shows the website for 'HOLBERGORDBOG'. The header is blue with the title 'HOLBERGORDBOG' in white. Below the header is a navigation menu with links like 'Om Holbergordbog.dk', 'Om ordbogen', 'Hjælp til søgning', 'Genvejscaster', and 'Forfatterer (247)'. A 'Se også' section lists 'Den Danske Ordbog', 'Ordbog over det danske Sprog', 'Renssænsens sprog i Danmark', 'Gennemdanskt Ordbog', and 'Ludvig Holbergs Skrifter'. The main content area is titled 'Forside' and contains a search bar, a section 'Hvad er Holbergordbogen?' with a description of the dictionary, and a section 'Ludvig Holberg' with a small illustration of him and a list of related links.

Oldtidens og middelalderens litteratur – i skandinaviske oversættelser

Udgivere: Johanna Akujärvi (Lunds Universitet) og Lars Boje Mortensen
Tilsynsførende: Marianne Alenius og Chr. Gorm Tortzen
Finansiering: Nordisk Kulturfond, Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd, Centre for Medieval Studies (Universitetet i Bergen), Riksbankens Jubileumsfond, Nordic Centre for Medieval Studies, Stiftelsen Elisabeth Rausing's minnesfond, Syddansk Universitet

Bibliografien offentliggjordes 17. september 2010 på sitet skandinaviske-oversaettelser.net.

Ordbog over det danske Sprog, netudgave

Redaktion: Henrik Andersson, Jørg Asmussen, Kjeld Kristensen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Liisa Theilgaard og Lars Trap-Jensen
Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg
Finansiering: Carlsbergfondet

Onlineudgaven af *Ordbog over det danske Sprog* offentliggjordes i en ny version 11. november 2010 på ordnet.dk/ods.

The screenshot shows the web interface of the 'Ordbog over det danske Sprog' (Historisk Ordbog 1700-1950). The page title is 'ORDBOG OVER DET DANSKE SPROG HISTORISK ORDBOG 1700-1950'. The breadcrumb trail is 'du er her: forside > ordbog over det danske sprog > ordbog'. The main content area displays the entry for 'Beretning, en, flt. -er, ub'. The entry includes:

- 1) til bet. 1.
 - 1.a) til bet. 1.a: *meddelelse* en Historie om mig, som er u deres falske Beretninger. *Holl* indskrænker sin Fortællen-H alene. *Brandes III. 218.*
 - 1.b) til 1. berette 1.b: *hjem redogørelse (for en sag), i overordnet; indberetning* Kongen angive med sand udfø Omstændigheder. *DL. 3-1-3.* skulle . . . udrede Partion for naar: Forsendelsen finder i *LoonNr. 152²⁰ / 1902. 82. iser i (1846). IV. 22 (se u. sflagge 5.* en sandfærdig Beretning Samfundets Sekretær aflagde 1892-93. *UindB.II. 1001. (1 ApC. 111(Chr.VI: tale; 1907: B filologmøde 1876. (hogritel Beretninger, som hendes Ma lidt for. *Breum.HH.8.**
 - 2) † til 1. berette 2: d. s. s. Ber

 The left sidebar contains navigation options: 'Ordbog over det danske Sprog', 'Søg i', 'Ordbog', 'Om ODS', 'Hjælp til søgning', 'Fakta om ODS', 'Tjek for fra den trykte ordbog', 'Forkeletter', 'Se også', 'Send et ord', 'Klasser', 'Sprogligt', 'Relaterede søgninger', 'Den Danske Ordbog', 'beretning', 'Tilsvarende', 'beretning', 'Hæbord', 'beretning'.

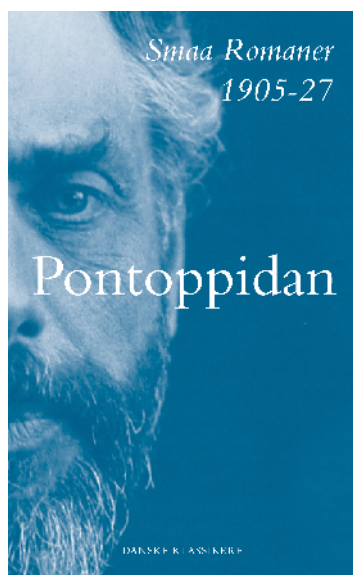
Henrik Pontoppidan: Smaa Romaner 1905-1927

Udgiver: Flemming Behrendt

Tilsynsførende: Aage Jørgensen

Finansiering: Kunstrådets Litteratur-
udvalg

Henrik Pontoppidan: *Smaa Romaner 1905-1927* udkommer i serien *Danske Klassikere* i maj 2011 på Gyldendal.

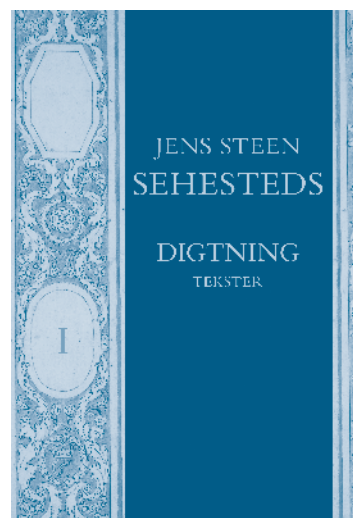
Jens Steen Sehesteds digtning

Udgivere: Jens Keld † og Marita Akhøj
Nielsen

Tilsynsførende: Karsten Christensen
og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: trykbevilling afventes

Jens Steen Sehesteds digtning udkommer maj 2011 på Syddansk Universitetsforlag.

Hans Christensen Sthen: Kortt wendingh

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Finansiering: Lilian og Dan Finks Fond – supplerende finansiering afventes

Hans Christensen Sthen: *Kortt wendingh* udkommer i maj 2011 på Syddansk Universitetsforlag under forudsætning af indhentet trykbevilling.

Svensk-Dansk Ordbog

Redaktion: Else Bojsen, Pernille Folkmann, Kjeld Kristensen og Liisa Theilgaard

Tilsynsførende: Henrik Andersson og Bente Holmberg

Finansiering: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond

Svensk-Dansk Ordbog udkom 7. oktober 2010 på JP/Politikens Forlagshus A/S.

SVE
DAN
ORD

Arkiv for Dansk Litteratur

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
Samarbejdspartner: Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)
Finansiering: Det Elektroniske Forskningsbibliotek og Kulturnet Danmark

Arkiv for Dansk Litteratur (adl.dk) er et websted der giver adgang til den klassiske danske litteratur. 78 forfatterskaber – fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938) – lagt ud i fortrinvis tekstkritiske og kommenterede (DSL-)udgaver; dels i faksimileversion, dels i søgbar tekstversion.

Til forfatterskaberne knytter der sig et forfatterportræt med orientering om biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Tilsammen en elektronisk litteraturhistorie på ca. 2.100 bogsider.

På KB's foranledning indsendtes i efteråret en ansøgning til Styrelsen for Bibliotek og Mediers pulje til projektudvikling. Målet var at få udviklingsmidler til en ny platform, dvs. til en totalrenovering/modernisering af den tekniske udformning af arkivet. Ansøgningen nød desværre ikke fremme. Herudover er der intet nyt at berette.

Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab

Redaktion: René Herring, under medvirken af Sten Rasmussen
Tilsynsførende: Flemming Conrad og Mette Winge
Finansiering: Velux Fonden

Herman Bangs (1857-1912) forfatterskab er slidstærkt. Det udgives, det dramatiseres og filmatiseres, og det er genstand for stigende forskning. Hidtil har det imidlertid savnet den offentligt tilgængelige bibliografi, som kunne dokumentere dets art og omfang. Det rådes der nu bod på med en kortlægning af det trykte forfatterskab i Bangs egen tid, fra debuten i 1877 til den sidste artikel i 1912. Desuden medtages de posthume tryk, der foreligger, således at hele det trykte forfatterskab vil være registreret, når bibliografien udkommer – på nettet.

I løbet af året er manuskriptet forøget med ca. 350 sider. De består dels af Bangs mange bidrag til *Politiken* i perioden 1885-1890 og 1900-1902, dels af Bangs bidrag til avisen *København* og endelig af verificerede tyske oversættelser af Bangs produktion i hans egen levetid, venligt stillet til rådighed af Dieter Lohmeier. Desuden er *Bergens Tidende* set igennem for perioden 1900-1912, der stort set hvert år har bragt bidrag af Bang. Endelig er et emneregister på 80

Forfatter
Periode
Titel

Arkiv for Dansk Litteratur

Om ADL
Søg

Før mig derind, hvor dine Potter koge,
Hvor Marrekatten slikker paa sin Klo!
Ved alle Edderkoppe, alle Snoge!
Som i et lille Helved skal vi boe.

[Emil Aarestrup, "Paa Maskaraden"](#)

stikord etableret med henblik på Bangs omfattende journalistik.

Netversionen, som er modtagelig for optagelse af evt. nye, ukendte tekster af Bang, ses af DSL og Velux Fonden som den første, praktiske fremtrædelsesform for bogudgaven. Bibliografien tænkes udlagt på nettet i løbet af året.

Karen Blixen. Værker

Redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Udgivere: Poul Behrendt, Henrik Blicher, Lasse Horne Kjældgaard og Peter Olivarius †

Tilsynsførende: Finn Hauberg Mortensen og Klaus P. Mortensen

Finansiering: Augustinus Fonden, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Kunstrådets Litteraturudvalg og Velux Fonden

Karen Blixen. Værker er den første videnskabelige udgave af Karen Blixens (1885-1962) fiktive forfatterskab. Hvert bind udgives efter moderne tekstkritiske principper og rummer ud over selve teksten en kommentardel (ordforklaringer, realkommentarer, intertekstuelle noter) og en efterskrift. Hertil kommer evt. bilag, der kan kaste nyt lys over værket. Trykgrundlaget udgøres af førstetrykkene, som i en række tilfælde jævnføres med det overleverede manuskriptmateriale. Som noget relativt nyt er projektet XML-baseret, hvilket giver et langt mere fleksibelt arbejdsgrundlag end ved brug af traditionel tekstbehandling.

Arbejdet med seriens tredje bind, *Syv fantastiske Fortællinger*, er fremskredent, og titlen forventes at udkomme ultimo 2011. Når arbejdet er afsluttet, påbegyndes arbejdet med seriens fjerde bind, *Gengældelsens Veje*.

Udkommet:

Den afrikanske Farm, med tekstkommentar og efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard, 2007

Vinter-Eventyr, med tekstkommentar ved Peter Olivarius † og Henrik Blicher, efterskrift ved Poul Behrendt, 2010

Dansk Sproghistorie

Redaktion: Ebba Hjorth (ledende redaktør), Henrik Galberg Jacobsen og Bent Jørgensen

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Allan Karker

Finansiering: Carlsbergfondet

Dansk Sproghistorie skaber og viderebringer ny erkendelse om og indsigt i det danske sprogs historie og bidrager dermed til den sproglige refleksion i Danmark. Den vil stimulere interessen for sproget og øge kendskabet til de påvirkninger dansk har været udsat for, og til de forandringer sproget har undergået som følge af påvirkningerne. Værket udforsker også hvordan det danske (rigs)sprog har påvirket andre sprog (national-sprog og dialekter), og det giver gennem beskrivelsen af sproget indsigt i den danske identitetsdannelse gennem den historiske tid. Sproghistorien vil kunne give både forskere og lægfolk viden til og baggrund for at forstå og tage stilling til det danske sprogs rolle og status i dag.

Værket beskriver og illustrerer på ca. 2.000 sider sproget og dets udvikling fra de tidligste runeindskrifter til dagens samfund, der er præget af sproglig mangfoldighed. I værket fremlægger, diskuterer og vurderer forskerne deres resultater. En del af den videnskabelige dokumentation lægges på *Dansk Sproghistories* hjemmeside.

Redaktionen og skribenterne arbejder fortsat på en lang række tværgående behandlinger af specielle emner (fx lyd-, ortografi-, ordforråds- og grammatikhistorie) samt på historiske, sociologiske og demografiske fremstillinger

som sætter de sproglige udviklinger ind i en forståelig ramme. Desuden arbejdes der på en ræsonnerende præsentation af teorier om sprogenes indbyrdes slægtskab, udvikling og udbredelse, en sproghistoriens sproghistorie. En del kapitler har endnu ikke kunnet færdiggøres af skribenterne, men alle manuskripter forventes i hus i løbet af forsommeren 2011, og redaktionen holder ugentlige møder.

Der har været afholdt et symposium med emnet *Syntaks og bøjning i Dansk Sproghistorie*. I symposiet deltog foruden forfatterne til kapitlerne om disse emner en række interesserede forskere.

Beslutning om forlagstillknytningen er endnu ikke taget. Carlsbergfondet bevilgede ved seneste ansøgning penge til forsøg med værkets grafiske tilrettelægning, og dette arbejde er i gang. Værkets hjemmeside er under etablering.

Danske Klassikere

Redaktion: Camilla Zacho Larsen, Jesper Gehlert Nielsen (ledende redaktør) og Benedikte F. Rostbøll

Studentermedhjælp: Helene Holtze og Kristine Lausten Mortensen

Klassikerudvalg: Henrik Andersson, Jørgen Hunosøe, Esther Schat Kielberg, Finn Hauberg Mortensen, Klaus P. Mortensen og Jesper Gehlert Nielsen

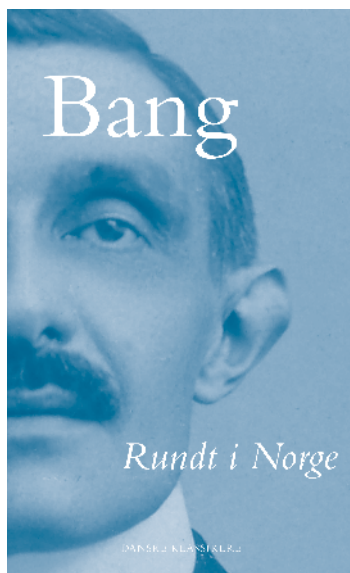
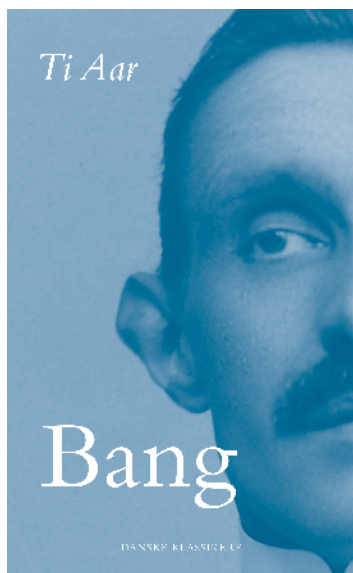
Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker omspændende de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Martin A. Hansen (1909-1955). Der er nu udgivet omkring 80 titler i serien, hvis formål er at give læseverdenen mulighed for at erhverve billige, holdbare og pålidelige udgaver, hvor teksterne er eftergået kritisk og forsynet med oplysende kommentarer og efterskrifter. Titlerne lagerføres i 15 år.

Danske Klassikere omfatter altså en række hovedstykker i den danske digtekunsts historie – og nogle, der burde være det. Serien udgøres ikke kun af guld-randede klassikere, men også af værker, der i dag med urette er ganske ukendte, selv om de i samtiden nød stor anerkendelse. Hovedvægten i titlernes antal ligger på 1800-tallet, især efterhån-

den på slutningen. Det er redaktionens ønske, at også titler fra det 20. århundrede med tiden vil udgøre en markant del af *Danske Klassikere*. Ikke kun ud fra litteraturhistoriske kriterier, men mest af alt fordi bøgerne er værd at læse, har en kvalitet, der gør dem til en udfordring for læserne netop nu, samtidig med at de gør indtryk som stemmer fra en nu efterhånden (fjern og) fremmed tid.

I det forløbne år har redaktionens arbejde koncentreret sig om færdiggørelsen af en række igangværende titler med henblik på udgivelse i 2011. Foruden de tre udkomne titler ventes også Ludvig Holbergs *Peder Paars*, Herman Bangs *Ti Aar* og *Rundt i Norge* og Tom Kristensens *Hærværk* udsendt i 2011. Der arbejdes desuden på en ny hjemmeside (danskeklassikere.dk), der dels skal viderekommunikere nyheder om serien, dels skal fungere som en arbejdsplatform, hvor udgivere kan få adgang til en opdateret elektronisk version af teksten i arbejde samt faksimilegengivelser af trykforlæg. I forlængelse heraf undersøges mulighederne for at generere layoutet tekst (og trykklar pdf) på baggrund af en xml-opmærket tekst; en tekstproduktion er gennemført med tilfredsstillende resultat.

Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk

Redaktion: Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Den eneste begrebsordbog udarbejdet for dansk er Harry Andersens *Dansk begrebsordbog* fra 1945, et værk som i sagens natur er mindre velegnet for moderne brugere når mere end 60 års tilvækst i ordforrådet må undværes. At der er et behov for en moderne dansk begrebsordbog, behøver næppe motiveres yderligere.

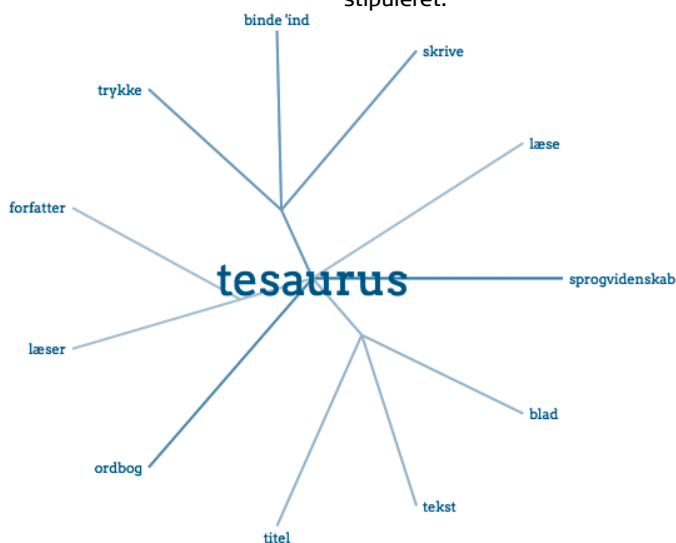
Med en treårig bevilling der omfatter seks årsværk i perioden 2010-2013, har DSL fået en enestående mulighed for at udvikle en begrebsordbog til afløsning af Harry Andersens. Når det kan lade sig gøre med så begrænset en tidshorizont og redaktørindsats, skyldes det at værket ikke skal opbygges helt fra grunden.

DSL har i forbindelse med projektet *DanNet* været med til at udvikle en formaliseret beskrivelse af betydningsrelationer på grundlag af ordforrådet og betydningsbeskrivelserne i

Den Danske Ordbog (se nærmere herom under *ordnet.dk*). Dette materiale bruges som udgangspunkt for arbejdet med begrebsordbogen, og som sidegevinst sikres derved overensstemmelse mellem *DanNet*, *Den Danske Ordbog* og begrebsordbogen. Den overordnede struktur vil lægge sig forholdsvis tæt op ad Harry Andersen og dennes tyske forbillede, Franz Dornseiffs *Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen* i 8. udgave fra 2004.

Der tilstræbes et omfang på minimum 50.000 ord og en udgivelse i to parallelle publikationer: dels en trykt ordbog i ét bind forsynet med et omfattende stikordsregister, dels en netpublikation hvor den begrebsmæssige komponent i netversionen af *Den Danske Ordbog* udvikles og integreres i *ordnet.dk*.

I det forløbne år har redaktionen besluttet den overordnede struktur, udarbejdet redaktionsprincipper og de nødvendige redigeringsværktøjer. Ordforrådet opdeles i 22 kapitler med i alt 906 undergrupper, og redigeringen er godt i gang. Pr. 1. marts er redigeringen påbegyndt for 180 af de 906 undergruppers vedkommende, og med et inventar på allerede 25.000 enheder ventes den færdige ordbog at få et noget større omfang end først stipuleret.

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve

Redaktion: Jonathan Adams, Mogens Devantier, Thomas Hansen, Markus Hedemann (ledende redaktør) og Anders Leegaard Knudsen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Karsten Friis-Jensen, Bent Jørgensen og Rikke Agnete Olsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Diplomatarium Danicum har eksisteret siden 1932. Indtil videre er 35 trykte og 5 elektroniske bind udkommet i 4 rækker indeholdende samtlige danske diplomer eller diplomer vedrørende Danmark fra perioden 789-1412. Fjerde rækkes elektroniske bind dækker perioden 1401-1412. Her til følger sig et elektronisk supple-

Sideløbende med originalteksterne er oversættelser blevet udgivet i værket *Danmarks Riges Breve*.

Diplomatarium Danicum arbejder tematisk, således at tekster bliver publiceret på grundlag af emner, som synes af særlig forskningsmæssig interesse. Emnerne er: konflikten om Sønderjylland, økonomiske og retslige centraliseringstendenser, dansk diplomsprog og elektroniske publiceringsformer. Parallelt med tekstudgivelsen skrives således artikler til tidsskrifter med fagfællebedømmelse.

Den første 3-årige projektperiode afsluttedes 31. december 2010. Ansøgningen om fortsættelse af projektet er blevet delvist imødekommet, således at

ment til alle 4 rækker og 191 numre i 5. række dækkende perioden 1413-1450. Diplomatiets elektroniske del bærer præg af at have været igennem flere udviklingsfaser, og der arbejdes på at integrere diplomerne for perioden 1401-1412, supplementet og 5. række i et ensartet design.

Ved et middelalderligt diplom forstås enhver form for retsstiftende dokument, fx pavelige udnævnelser af danske gejstlige, krigserklæringer, fredstraktater, lejekontrakter, pantebreve, domme etc.

Thomas Hansen og Markus Hedemann har fået støtte til at følge i de spor, der blev lagt ved ansøgningen 2007, frem til ultimo 2013. Carlsbergfondet har finansieret Jonathan Adams og Mogens Devantier frem til og med juni; Anders Leegaard Knudsen er finansieret frem til og med juli som følge af en bevilling fra Velux Fonden (kapitlet om *Diplomatarium Danicum* i projektet *Dansk Editions Historie* ved Københavns Universitet).

Gammeldansk Ordbog

Redaktion: Merete K. Jørgensen (ledende redaktør) og Marita Akhøj Nielsen

Studentermehjælp: David Christian Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Olrik Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Gammeldansk Ordbog er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode, hvor vi har kilder på dansk. Sproget undergik voldsomme ændringer i løbet af de 400 år, ordbogen dækker, og det er ordbogens ambition at give et indtryk af denne udvikling. Alle bevarede dansk-sprogede tekster fra middelalderen skal som endemål behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler, der foruden ordenes betydninger også fremlægger bøjningsformer og stavemåder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleller, samt fordeling på genrer, perioder og geografiske områder.

I de seneste år har den største del af arbejdet været koncentreret om at få digitaliseret ordbogens knap 1 mio. citatsedler og at få samlingen præsenteret på nettet i en søgbar version. Digitaliseringen blev muliggjort ved en stor bevilling fra Velux Fonden, og i slutningen af 2010 blev hjemmesiden gammeldanskordbog.dk præsenteret. Hjemmesiden giver dels mulighed for simple søgninger på opslagsord og kildeartikler, dels for mere komplekse søgninger. Grundlaget for de udvidede søgninger er en sammenkobling mellem hver en-

kelt seddel og ordbogens kildeliste med dens kortfattede beskrivelser af samtlige gammeldanske kilder. Et af de søgeparametre, man kan vælge, er sedlernes datering; deres emne eller område er et andet. Man kan altså undersøge et bestemt emneområdes ordforråd, eller man kan udelukke det fra undersøgelsesmateriale. Endelig kan søgninger begrænses til kun at foregå i en enkelt kilde eller i en kildegruppe. Søgeparametrene kan kombineres, og derved kan man målrette søgningerne meget præcist. Det er også muligt at læse nogle af ordbogens kildetekster i deres helhed. Det gælder for de tekster, der er udgivet i *Studér Middelalder på Nettet*. Ved hjælp af links på seddelsamlingens hjemmeside kan man komme direkte til de tekstkritiske udgaver med de oplysninger om teksterne, som findes der: litteratur- eller kulturhistoriske indledninger og håndskriftbeskrivelser. For øjeblikket er *Studér Middelalder på Nettet* under omlægning til en anden platform, og derfor er nogle af funktionerne på hjemmesiden midlertidigt ikke tilgængelige.

Sideløbende med digitaliseringsarbejdet er redigeringen af udvalgte ordgrupper fortsat. Artiklerne redigeres med links til de digitale sedler i stedet for de traditionelle indskrevne citater. Redaktionen har påbegyndt arbejdet med at udforme kravspecifikationer til en hjemmeside, der kan fremvise de redigerede artikler. Det økonomiske grundlag for udarbejdelsen af denne hjemmeside er endnu ikke fundet, og beløbsrammen afhænger af, hvorvidt arbejdet kan udføres med de it-ressourcer, som DSL selv besidder, eller om arbejdet skal udføres af andre.

Ludvig Holbergs Skrifter

Redaktion: Henrik Andersson, Niels Grotum, Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, Sara Møller, Benedikte F. Rostbøll, Karen Skovgaard-Petersen (ledende redaktør) og Peter Zeeberg

Studentermedhjælp: Astrid Hjorth Balle, Niels Grotum, Anja May Jensen og Rune Biede Nielsen

Bestyrelse: Anne Mette Hansen, Finn Hauberg Mortensen og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden, Kunstrådets Litteraturudvalg, Undervisningsministeriet; den norske del finansieres primært af Universitetet i Bergen

Ludvig Holbergs Skrifter er et samarbejde mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen, med inddragelse af Københavns Universitet, Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket i Bergen som samarbejdspartnere. Målet er at etablere en tekstkritisk, gennemkommenteret udgave af Ludvig Holbergs (1684-1754) samlede værker på internettet. Et udvalg af værkerne vil desuden blive udgivet i trykt form. De latin- og fransksprogede værker vil blive ledsaget af oversættelser til dansk eller norsk.

Den norske redaktion tager sig af Holbergs sagprosa, herunder de historiske værker og Holbergs essays. Hos den danske redaktion ligger ansvaret for den skønlitterære del af Holbergs forfatterskab, og det drejer sig bl.a. om komedierne, epigrammerne, *Peder Paars* og *Niels Klim*.

I arbejdet med at etablere et websted er projektet i det forløbne år blevet assisteret af digitaliseringsenheden Uni Research (tidligere Aksis), som er knyttet til

Universitetet i Bergen. Webstedet rummer efterhånden de fleste Holbergtekster indskannet efter Carl S. Petersens udgave og herefter XML-opmærket og korrekturlæst i forhold til førsteudgaverne. Teksterne bearbejdes løbende tekstkritisk samtidig med at de forsynes med kommentarer og indledninger. En mindre prototype af dette websted er offentligt tilgængelig på holbergsskrifter.dk og holbergsskrifter.no, mens størstedelen af materialet foreløbig kun er tilgængeligt med et password.

Den danske redaktion har tilrettelagt arbejdet således, at det tekstkritiske arbejde foretages af redaktionens medlemmer, mens kommentarer udarbejdes dels af redaktionsmedlemmer, dels af eksterne kommentatorer. I løbet af 2010 er der arbejdet med tekstkritik, indledning og kommentar til *Peder Paars*, Skæmetedigtene, *Metamorphosis*, Levnedsbrevene, Heltindehistorierne og en række komedier. En ny dansk oversættelse af *Niels Klim* er næsten afsluttet.

Det Kongelige Bibliotek har produceret digitale faksimiler af førsteudgaverne af den del af forfatterskabet, som den danske redaktion har ansvaret for.

ISLEX

Redaktion: Aldís Sigurðardóttir og Liisa Theilgaard

Samarbejdspartnere: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, Háskóli Íslands, Reykjavík, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet, og fra 2011 Fróðskaparsetur Føroya, Thorshavn

Tilsynsførende: Kjeld Kristensen og Lars Trap-Jensen

Finansiering: Kulturministeriet, Undervisningsministeriet, Fondet for Dansk-Islandsk Samarbejde, Dansk-Islandsk fond, Nordisk Kulturfond og Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd

ISLEX er et offentligt finansieret ordbogsprojekt over moderne islandsk med dansk, norsk (bokmål og nynorsk), svensk og fra 2011 færøsk som målsprog. Ordbogen, der indeholder godt 48.000 ord, bliver publiceret på nettet på adressen islex.dk og vil være gratis. Basen er udarbejdet af Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (Árni Magnússon's Institut for Islandske Studier, afdelingen for leksikografi), og en stor del af opslagsordene er forsynet med almindelige brugseksempler, faste forbindelser og idiomer.

Alle opslagsord har link til fulde bøjningsparadigmer, ligesom der vil være bøjningsoplysninger til målsprogenes oversættelser. Der arbejdes på at skaffe midler til at kunne fuldføre arbejdet med implementeringen af lydfiler ved opslagsordene. Ordbogen vil være rigt illustreret, bl.a. med materiale fra billedbank, redaktørernes egne optagelser og tegninger af Jón Baldur Hlíðberg (sponsoreret af Baugur-Group).

Ved udgangen af 2010 var næsten alle opslagsordene færdigredigeret, og heraf har den danske redaktion redigeret ca. 80 %. Arbejdet med udviklingen af netordbogens grænseflade og søgefunktioner blev påbegyndt i 2008, og arbejdet med dette fortsætter.

Projektet er nu gået ind i sin sidste fase. I løbet af 2010 blev der udarbejdet prioriteringslister på baggrund af ordenes frekvens. Som minimum vil de mest frekvente ord (ca. 25.000) stå klar på alle målsprogene (dog ikke færøsk) ved åbningen ultimo 2011. Når det kommer til de mindre frekvente ord, vil brugeren i tilfælde af at der mangler en oversættelse til det valgte målsprog, få præsenteret en oversættelse på et, eller eventuelt flere, af de målsprog, hvor der foreligger en oversættelse.

I 2010 blev der afholdt to redaktionsmøder med deltagelse af alle redaktionerne, ét i februar på Lysebu i Norge og ét i oktober i Hvalfjörður i Island. Disse vigtige møder er gennem hele forløbet blevet støttet af Nordplus Sprog. Projektets sidste fællesmøde finder sted i Simrishamn i Sverige i marts 2011.

Der afholdes to åbningsarrangementer, ét i Island den 16. november 2011 og ét i København den 1. december 2011.

It-drift

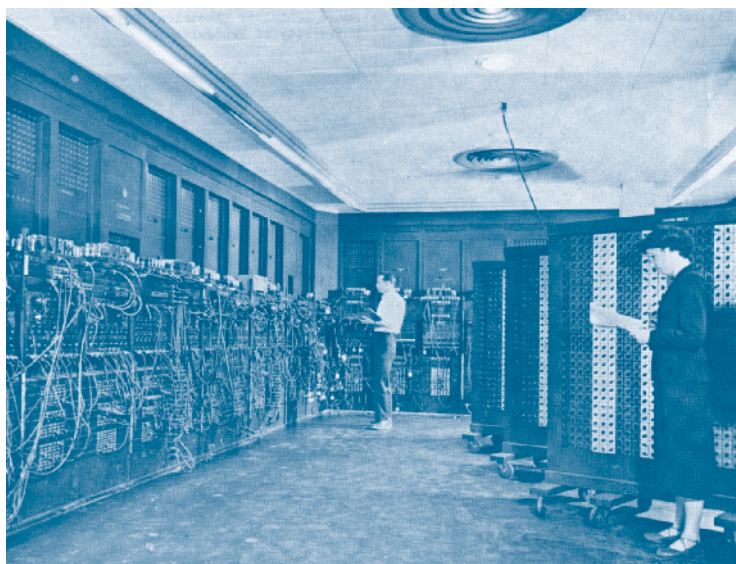
Medarbejdere: Michael Greve, Jonas Nielsen, Morten Nielsen og Anders Bruun Olsen (it-ansvarlig)

It-afdelingen varetager dagligt Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs it-drift og -support samt yder udviklingsstøtte til både administrationen og husets projekter. Til projekter, der har it-behov ud over det normale, ydes konsulentbistand, der sikrer, at alt bliver udført efter de krav og specifikationer, der er gældende for selskabets it-infrastruktur.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab benytter i udbredt grad styresystemet Linux og fri/open source-programmer. Dette har mange fordele, de vigtigste af disse er stabilitet, fleksibilitet og lav pris. Selskabet har igennem flere år benyttet tynde klienter til at dække det meste af behovet for computere på de enkelte kontorer. Dette resulterer i et fornuftigt lavt energiforbrug. It-afdelingen har igennem de sidste par år arbejdet på at virtualisere og konsolidere serverparken for at holde udgifter og energiforbrug nede.

Større udviklingsopgaver varetages i stigende grad af konsulenter, da it-afdelingen ikke har kapacitet til at udføre disse.

I beretningsåret har en stor del af arbejdet bestået af løbende forbedringer på selskabets it-infrastruktur, især på virtualiseringssiden. Afdelingen kunne 15. august byde velkommen til Jonas Nielsen, som nu varetager de fleste mindre og mellemstore udviklingsopgaver i huset. Større udviklingsopgaver vil stadig blive lagt ud til eksterne konsulenter. I starten af 2011 overgik selskabet til en hosted mailløsning i form af Google Apps, som også inkluderer kalendere. Virtualiseringsinfrastrukturen fik også et betydeligt løft i form af hardware-opgraderinger.

Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid

Udgivere: Karsten Friis-Jensen, Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg (projektleder)

Tilsynsførende: Minna Skaftø Jensen og Patrick Kragelund

Finansiering: Carlsbergfondet

Tekstkritisk udgivelse med paralleloversættelse, indledning og noter af et repræsentativt udvalg af danske latinsksprogede hyrdedigte fra perioden 1560-1580: Erasmus Lætus: *Bucolica*, 1560, Hans Philipsen Pratensis: *Daphnis*, 1563, Hans Lauridsen Amerinus: *Ecolga de pacis foedere*, 1573, Peder Jacobsen Flemløse: *Ecolga de eclipsi solaris*, 1574, Zacharias Widing: *Iolas*, 1577, Hans Hansen Stage: *Ecolga in obitum Catharinae Hasebard*, 1578, og Niels Pedersen: *Dialogimos*, 1580. De oprindelige publi-

kationer skal i alle tilfælde udgives i deres fulde omfang.

De udvalgte værker er alle skrevet inden for Frederik 2.s regeringstid og repræsenterer et bredt spektrum af de temaer, der behandles i tidens latindigtning. Udgivelsen vil være den første omfattende moderne udgave af dansk latindigtning fra renæssancen. En enkelt af teksterne, Niels Pedersens *Dialogimos*, er aldrig tidligere behandlet. Det er et hidtil ukendt stykke dansk latinlitteratur, som i 2003 er dukket op i et nordtysk herregårdsbibliotek.

I løbet af 2008 blev hyrdedigterne af Pratensis, Amerinus, Flemløse, Widing, Stage og Petersen gjort tilgængelige på nettet, såvel i latinsk tekstudgave som dansk oversættelse, som del af tekstbasen på sitet renæssancesprog.dk (se s. 28). Bogudgaven af de seks digte med indledning, noter og kritisk apparat er under udarbejdelse.

Redaktion: Henrik Andersson, Jørg Asmussen, Kjeld Kristensen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen, Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

Studentermedhjælp: David Christian Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

ordnet.dk har som mål at skabe et websted hvorfra der kan søges i digitale versioner af flere af DSL's sproglige opslagsværker. I projektets første fase 2004-2010 blev tre DSL-projekter integreret i systemet: ordbøgerne *Den Danske Ordbog* og *Ordbog over det danske Sprog* samt *KorpusDK*. Datastrukturen for *Den Danske Ordbog* blev ændret og tilpasset så den i højere grad opfylder kravene til præsentation, linkning og søgemuligheder i det elektroniske medie, ligesom artikelbestanden løbende er vedligeholdt. *Ordbog over det danske Sprog* er blevet digitaliseret i en todelt proces: først en ekstern indtastning af manuskriptet med bevaring af alle typografiske oplysninger og dernæst en intern efterbehandling hvor den typografiske opmærkning omsættes til en indholdsopmærket struktur for at forbedre søgemulighederne. Supplementets artikler tilføjes til den eksisterende *Ordbog over det danske Sprog*. *KorpusDK* har afløst *Korpus 2000* som udtryk for at korpus løbende skal forsynes med nye tekster, ligesom nye funktioner og søgefaciliteter er udviklet til systemet.

En treårig konsoliderings- og udviklingsfase blev indledt i 2010 med fokus på alle tre delprojek-

ter. I hovedtræk vil der blive lagt vægt på følgende: Forøgelse af artikelbestanden samt forbedring af dokumentstruktur og opmærkning af *Den Danske Ordbog*; forbedring af dokumentstruktur og opmærkning af *Ordbog over det danske Sprog*; indsamling og tilgængeliggørelse af korpustekster samt udvikling af metoder og værktøjer til forbedring af søgemuligheder og integration af ressourcer. Som led i det sidstnævnte arbejde udvikles et fuldfomsleksikon, der indeholder samtlige bøjnings- og staveformer for alle kendte grundformer. Hjemmesiden videreudvikles med udvidede søgemuligheder så brugere kan lave avancerede søgninger på tværs af materialet, og som det seneste initiativ indlæses *Den Danske Ordbogs* udtaleoplysninger og tilgængeliggøres som lydfiler.

En første version af *Ordbog over det danske Sprog* blev lagt på nettet i november 2005 i et midlertidigt design. I november 2010 blev ordbogen integreret i ordnet-designet i en udgave hvor også størstedelen af Supplementets artikler var med. *Ordbog over det danske Sprog* indeholder i denne udgave ca. 225.000 opslagsord. Der er stadig et antal nye artikler i Supplementet som volder tekniske problemer og derfor afventer publicering. Det samme gælder alle opslag med tilføjelser og rettelser til eksisterende artikler. Arbejdet med genkendelse og opmærkning af elementer i dokumentstrukturen fortsætter derfor også i 2011 som forudsætning for at det resterende materiale kan publiceres online.

Den Danske Ordbog har været tilgængelig på nettet siden november 2009. Status pr. 1. marts 2011 er at den indeholder

95.734 opslagsord, heraf 19.022 såkaldte »minimalartikler«, der består af opslagsord, ordklasse- og bøjningsangivelse, men mangler beskrivelse af betydning, ord-dannelse, udtale og etymologi. I 2010 har redaktionen arbejdet på at forbedre strukturen for henvisninger og bl.a. indført linkmuligheder i artiklernes etymologidele. Der arbejdes løbende på forskellige forbedringer af XML-skemaet for dokumentstrukturen. På forsiden af *Den Danske Ordbog* har redaktionen fra første færd indsat et »Dagens ord«, og i den forløbne periode er dette suppleret med skiftende brugerforslag til nye ord samt spørgsmål og svar på nogle af de henvendelser redaktionen modtager fra brugere.

KorpusDK blev offentliggjort på *ordnet.dk* i 2008. Siden 2005 har redaktionen modtaget regelmæssige tekstleverancer og i det forløbne år desuden søgt at udvide kredsen af leverandører og teksttyper gennem opsøgende arbejde. Dette arbejde er udført i regi af *DK-CLARIN* og sker i samarbejde med Dansk Sprog-nævn. Tekstmaterialet vil dog også kunne ses på *KorpusDK*, og efter længere tids indsats på det tekniske område forventes en del af det efterhånden meget omfattende materiale der er blevet indsamlet gennem årene, at blive offentligt tilgængeligt i 2011.

ordnet.dk har haft stigende besøgstal i det forløbne år. På en uge var der i februar 2011 gennemsnitlig 10.565 såkaldt »absolut entydige besøgende« om dagen.

Afdelingen for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora har videreført samarbejdet med Center for Sprogteknologi om *DanNet*, et wordnet for dansk svarende til

de internationale projekter *WordNet* og *EuroWordNet*. Heri er der opbygget et leksikalsk-semantic netværk over det danske ordforråd med udgangspunkt i *Den Danske Ordbogs* opslagsord og definitioner. Foruden en række selvstændige anvendelsesmuligheder af sprogteknologisk art er perspektivet i *ordnet.dk*-sammenhæng at tilvejebringe en konsistent formaliseret beskrivelse af det centrale danske ordforråd som kan udnyttes til at vise det betydningsmæssige slægtskab mellem ordene i *Den Danske Ordbog*. Det er forsøgsvis gjort med indførelse af et nyt element, »Beslægtede ord«, i netudgaven.

DanNet blev finansieret af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation frem til foråret 2009, hvor resursen blev offentliggjort som et selvstændigt produkt (frit tilgængeligt som open source). En fortsættelse af *DanNet* i begrænset omfang er gjort mulig af DSL's deltagelse i forskningsinfrastrukturen *DK-CLARIN*, som rummer støtte til at udvide *DanNets* dækningsgrad op til 65.000 begreber. *DK-CLARIN* finansieres af Det Strategiske Forskningsråd i perioden 2009-2011, og DSL modtager endvidere støtte herfra til indsamling af almensproglige korpustekster, til forbedring af søgemulighederne i *Arkiv for Dansk Litteratur* samt til DSL's bidrag til udvikling af den samlede it-løsning for *DK-CLARIN*.

En yderligere forbedring af den onomasiologiske tilgang til ordforrådet er muliggjort gennem projektet *Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk*, se s. 19.

Renæssancens sprog i Danmark: Genfødsel og Fornylse

Redaktion: Jonathan Adams og Peter Zeeberg (projektleder)

Studentermedhjælp: Lene Carlskov, Niels Grotum, August Holst Thomsen, Asger Finderup Trap-Jensen og Jeppe Zeeberg

Projektgruppe: Ebba Hjorth, Marita Akhøj Nielsen og Lars Trap-Jensen

Tilsynsførende: Dorte Duncker, Karsten Friis-Jensen og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Danmark var i perioden 1515-1700 et flersproget land. Dansk var det vigtigste folkesprog, men i det højere uddannelsessystem dominerede latin. Sprogsituationen mindede således om Danmark i dag med det kraftige islæt af engelsk i bl.a. forretnings- og uddannelsesverdenen.

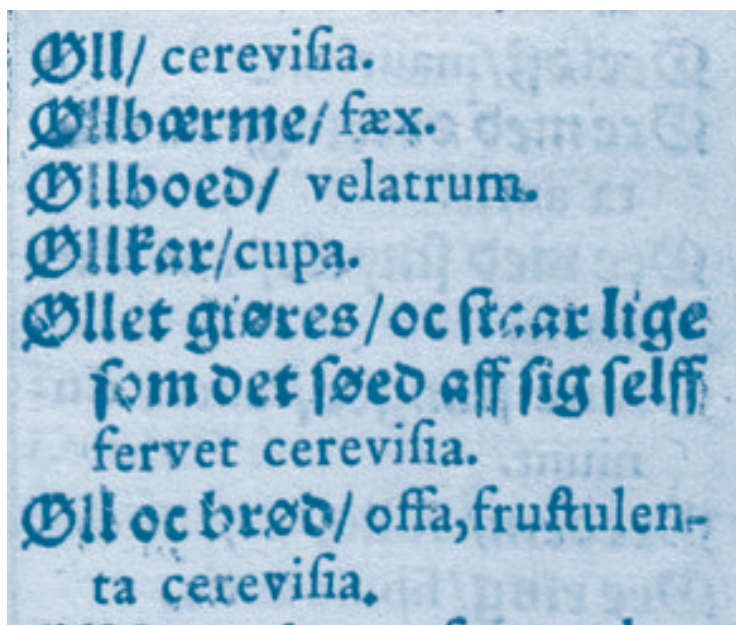
Vi ved at der blev skrevet litteratur på latin, men vi ved ikke nok om på hvilke andre områder latin blev brugt, fx mht. ordforråd og nyordsdannelse.

Projektet omfatter to detailstudier. Peter Zeeberg gransker

det blandingsprog der opstod blandt latinkyndige danskere, og Jonathan Adams undersøger hvordan latinen påvirkede periodens dansk. Som redskaber hertil vil projektet etablere to baser på internettet. *Tekstbasen* vil gøre det muligt at læse og søge i en lang række tekster fra renæssancen. Den skal dække et bredt udvalg af genrer både på dansk og latin. De latinske tekster ledsages af en oversættelse til dansk. *Ordbogsbasen* er et opslagsværk. Den skal indeholde ordbogsværker fra perioden, som efter skanning struktureres således at man kan slå op i alle ordbøgerne både på ældre nydanske og latinske ord.

Med tekst- og ordbogsbasen og links mellem dem vil det blive muligt – både for projektets medarbejdere, for andre forskere og for interesserede i øvrigt – dels at skaffe sig indgående viden om forholdet mellem dansk og latin i renæssancen, dels at beskæftige sig bredt med periodens sprog og litteratur.

Finansieret af en restbevilling er tekstbasen i perioden oktober 2009 til april 2010 blevet forøget med en række centrale tekster, danske såvel som latinske.

sproget.dk

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
Studentermehhjælp: Astrid Hjorth Balle og Kristine Lausten Mortensen
Samarbejdspartner: Ida Elisabeth Mørch (Dansk Sprognævn)
Tilsynsførende: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet

sproget.dk ønsker at være det sted på internettet hvor man finder vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet mht. sproglige informationer.

Fra søgefeltet får man på én gang adgang til en lang række sproglige opslagsværker og andre nyttige værktøjer, herunder bl.a. *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye ord i dansk*, *KorpusDK*, faktabokse fra Politikens *Håndbog i Nudansk* samt svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn. Man finder oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige

Hun joggledede i spinaten

Vores sprog er drilsk, så alle kan lave fejl. Brug sproget.dk, og bliv klogere på dansk. Du har vores ord.

sproget.dk
 Indgangen til det danske sprog

problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som »Hvad er sprog?«, »Etymologi«, »Sms-sprog« m.fl. I små og sjove quizzer kan man derudover teste sin viden om fx chatsprog, gamle ord og ord-sprog, ord fra vore nabosprog,

pendulord mv., såvel som man i ordmuseet kan gå på opdagelse i ord der ikke længere anvendes så hyppigt.

Med forrige års lancering af en ny søgefunktionalitet er arbejdet på *sproget.dk* nu nået ind i en driftsfase, hvor udviklingen måske ikke synes at være lige så rivende som tidligere. Men vi udvider langsom og støt; i løbet af det seneste år er *sproget.dk* således bl.a. blevet suppleret med: 171 nyheder, hvilket bringer det samlede antal op på knap 500

Forhandlingerne er gået i hårknude

Vores sprog er drilsk, så alle kan lave fejl. Brug sproget.dk, og bliv klogere på dansk. Du har vores ord.

sproget.dk
 Indgangen til det danske sprog

nyheder i *sproget.dk*'s levetid; tre nye sprogtemaer: »Dialekter«, »Nye ord« og »Ungdomssprog«; samt alle 107 numre af *SprogbreveDR*; de første 27 af *Jyllands-Postens* sprogklumme »Sproget«, en liste der udvides løbende; 62 spørgsmål med tilhørende svar udvalgt blandt de mange mails *ordnet.dk*-redaktionen modtager, en liste der ligeledes udvides løbende, samt en transskriptionsliste over hvordan man omskriver det russiske alfabetets kyrilliske bogstaver til det latinske alfabet.

Herudover er udviklingen primært foregået i det skjulte. Således har ansættelsen af DSL's senest tilkomne programmør, Jonas Nielsen, givet *sproget.dk* mulighed for at påbegynde oprydningen i en længere række tekniske hængepartier. Fx er arbejdet med at forbedre det øvelsessoftware

der anvendes på siden, nu langt om længe påbegyndt; især præsentationen af svarene på de forskellige øvelser og test har – for både brugere og redaktion – været en stor kilde til frustration. Men nu lysner det. Samtidig forberedes overgangen til en nyere version af det Content Management System *sproget.dk* anvender til at redigere sitet med. I forlængelse heraf har vi endvidere indledt et samarbejde med den grafiske virksomhed KathArt om rent grafisk at synliggøre flere af *sproget.dk*'s forskellige resurser, således at flere kan få (endnu mere) glæde af sitets mangfoldige informationer og muligheder.

Dem vil de ikke slå i hardcore med

Vores sprog er drisk, så alle kan lave fejl.
Brug sproget.dk, og bliv klogere på dansk. Du har vores ord.

sproget.dk
I dagens til det danske sprog

Afslutningsvis lidt besøgstal: I de første to måneder af 2011 har *sproget.dk* haft knap 7.000 besøgende på hverdage og knap 3.500 i weekenderne – en gennemsnitlig stigning på ca. 42 % i forhold til samme periode sidste år.

Studér Middelalder på Nettet

Redaktion: Jonathan Adams, Simon Skovgaard Boeck, Ebba Hjorth (projektleder), Merete K. Jørgensen og Marita Akhøj Nielsen

Studentermedhjælp: David Christian Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Projektet *Studér Middelalder på Nettet* har digitaliseret centrale danske tekster fra middelalderen og gjort dem tilgængelige på internettet i videnskabeligt tilfredsstillende udgaver. Tillige har projektet fremlagt enkelte tekster, der appellerer til bredere brugergrupper, i faksimile. Udgangspunktet for netudgaverne er *Gammeldansk Ordbogs* afskrifter, der følger moderne editionsfilologiske principper. Til brug for projektet er afskrifterne skannet, og skanningen er kollationeret med originalhåndskrift eller -tryk. Projektets adresse er: studermiddelalder.dk.

Hjemmesiden er nu offentligt tilgængelig. Siden omfatter dels en række generelle afsnit, nemlig en introduktion, en projektbeskrivelse, en liste over medarbejdere og en vejledning, dels en underliggende database, der administrerer de udgivne tekster. Teksterne er altid publiceret i transskription med tilknyttet tekstkritisk apparat og fortegnelse over senere tilføjelser. Dertil kommer for en del teksters vedkommende faksimiler af originalen. Til håndskrifterne er der udarbejdet håndskriftbeskrivelser, og til hver tekst findes en litteratur- eller kulturhistorisk indledning.

På grund af den tekniske udvikling arbejdes der i øjeblikket på at overføre hjemmesiden til en ny platform. Derfor er kun dele af siden tilgængelig i øjeblikket. *Studér Middelalder på Nettet* forventes at være fuldt tilgængelig igen i løbet af sommeren.

Hans Svanings Danmarkshistorie

Udgiver: Peter Zeeberg

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen,
Harald Ilsoe og Karen Skovgaard-
Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Hans Svaning (ca. 1500-1584) var uofficiel kongelig historieskriver i Danmark i anden halvdel af 1500-tallet. Hans hovedværk var en fuldstændig Danmarkshistorie på latin, som lå færdig i 1579. Den blev aldrig trykt i sin helhed, men manuskriptet blev flittigt brugt af de efterfølgende historikere – indtil det gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Inden da var to længere uddrag af værket dog blevet trykt, og andre dele afskrevet af forskellige forskere, så man stadig i dag kan få et indtryk af det omfattende værk: et bredt fortællende historieværk i den klassiske retoriske tradition og med sans for den rammende anekdote. De bevarede dele af denne Danmarkshistorie bliver nu udgivet på latin med dansk paralleltekst.

Den afsluttende revision af manuskriptet pågår.

Anna og Michael Anchers breve

Udgiver: Elisabeth Fabritius

Tilsynsførende: Jørgen Korsgaard-Pedersen, Mette Winge og Inger Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)

Finansiering: Beckett Fonden

Projektet omfatter en videnskabelig udgivelse af breve fra og til kunstnerparret Anna Ancher (1859-1935) og Michael Ancher (1849-1927). De ældste korrespondancer giver indblik i Anna Anchers uddannelse og Michael Anchers vej til sit kunstneriske gennembrud i 1880, hvor parret også gifter sig. Som de eneste malere bosætter de sig i Skagen og får dermed en central placering i den nyskabende, internationale kunstnerkoloni, som fra 1879 og igennem 1880'erne udfolder sig på stedet.

Kunstnerparret Anchers kontaktflade var stor allerede i 1880'erne, hvor der især blev vekslet breve med kunstnerkammerater, og hvor de knyttede venskaber med forfattere som Holger Drachmann, Georg Brandes og Henrik Pontoppidan. Særlig brevvekslingen med P.S. Krøyer er omfattende og indholdsrig. Brevene skifter karakter

ter i 1890'erne, hvor skagensmalerne ikke længere repræsenterer den kunstneriske avantgarde, men hvor deres popularitet hos publikum til gengæld tager til. Med turismens indtog i Skagen får parret bekendte blandt journalister, skuespillere og sommergæster, som køber eller bestiller malerier. Fra den tid stammer også det nære bekendtskab med det senere kongepar Christian 10. og Alexandrine, der senere ofte er deres gæster. Efter 1900 får de nære venner blandt Skagens embedsmænd, ligesom der er stigende kontakt med Bangsbo-kredsen. Ancher engagerer sig i byens ve og vel og i Skagens historie som bevaringen af Krøyers hus, oprettelsen af Skagens Museum og bidraget til den første bog om kunstnerkolonien, skrevet af Alba Schwartz.

Arbejdet er i god gænge. Kommentarer og noter skrives i videst muligt omfang straks, ligesom omtalte personer søges identificeret. Samtidig hermed scannes forefaldende illustrationsmateriale som brevillustrationer, portrætter, samtidige fotografier og kunstværker, der omtales i brevene, med henblik på manuskriptets layout.

Jens Baggesen: Labyrinten

Udgiver: Henrik Blicher

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Klaus P. Mortensen

Værket er af Henning Fenger blevet kaldt »det 18de århundredes originaleste prosaværk«, men siden det første gang blev trykt i to bind 1792 og 1793, har Jens Baggesens (1764-1826) følsomme rejsebeskrivelse fra revolutionsåret 1789 kun kunnet læses i beskårne og hårdt redigerede udgaver. Opgaven går da ud på at tilvejebringe en kritisk og kommenteret udgave af den oprindelige helhed. Beslutningen om at udgive helheden og ikke nøjes med nok så veloplagte klassikeruddrag har betydning for kommentarniveauet: Ved at punktcommentere værkets lokale kontekst får man et klarere billede af Baggesens mellemværende med sin samtid.

Etableringen af den større tekst-helhed er afsluttet. Der foreligger intet gennemgående trykmanuskript, men dog en række breve og notater, der tydeligvis har tjent som ansatser til Baggesens værk. Hele tilblivelsesperioden bliver flittigt brugt til at rekonstruere rejsen, som den var, men også til at give værket sin plads i dialog med den seneste udvikling frem til udgivelsestidspunktet. Og værket markedsføres før sin udgivelse med appetitvækkende uddrag i tidsskrifter.

Kommenteringen af værkets anden del fortsætter troligt om end på nedsat tid pga. arbejde som studieleder. Udgiveren er nu skridtvis kommenterende nået til det højtravende afsnit om katedralen i Strasbourg, og nærmer sig dermed en afslutning. Udgiveren har fået kyndig, men ubetalt hjælp til en gennemgribende kollektion af de to bind.

Jeg: (afstørrende ham Skægget med Tryk-papir.)

”Jeg skal skære Dig for Tungebaand!” (Jeg tilspibede virkelig Vennen.)

Zotarius (sukkende): ”Jeg har ingen Skyld
” deri — jeg toer mine Hænder — see De
” selv til

Jeg: ”De glemmer Subordinationen, Heru
” Skriver! — Men jeg maa see over Deres
” Indbildninger! — De Anfoar? Som om
” man beskylde Konger, eller Kugler, eller —
” som om man holdt sig til Læsten, naar
” Skoen ikke passer? Ha ha ha! Skriv De
” kun paa min Regning: opfordret dertil
” Punktum!”

Not. ”Det har jeg.”

Jeg: ”Cramer comma i hvis Selskab

Not. ”Cra nei, om de ogsaa

Thomas Bartholin d.æ.s breve

Udgiver: Niels W. Bruun
Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Lars Boje Mortensen og Peter Zeeberg
Finansiering: Carlsbergfondet

Thomas Bartholins (1616-1680) forfatterskab blev i sin tid af Odin Wolff betegnet som »den Skat af Kundskaber og Underretninger om Naturen, Mennesket og Tidsalderens Egenheder hiemme hos os, hvilken findes nedlagt i vor Landsmand Thomas Bartholins Skrifter«. Denne præcise karakteristik er også dækkende for Bartholins korrespondance, som han i redigeret form selv udgav i årene 1663-1667. Hertil kommer så de breve, der findes i andre trykte kilder, eller som udgiveren har fundet i danske og udenlandske arkiver.

Den kritiske udgave af de Bartholinske breve omfatter hele dette materiale samt en engelsk oversættelse heraf. Den latinske tekst er etableret og samtlige breve oversat. Der pågår nu en afsluttende redaktion af den engelske oversættelse.

Anders Bording: Samlede Skrifter

Udgivere: Paul Ries og Erik Sønderholm †
Tilsynsførende: Ole Feldbæk og Steffen Heiberg
Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Da Peder Terpager og Hans Gram med støtte fra Fredrik Rostgaard i 1735 lod udgå deres udgave af Anders Bornings (1619-1677) samlede skrifter, lod de teksten

af digtene og af den versificerede månedsavis *Den Danske Mercurius* fremtræde i en moderniseret sprogdragt, ligesom Hans Gram forsøgte at gøre værkerne tilgængelige for »enhver vittige Læsere« ved at forsyne dem med »fornødne Opliusninger ved flere Stæder, hvor Meeeningen formedelst visse Historiske Omstændigheder er ikke lige klar for alle, i det mindste ikke saa aabenbar, som den var paa Tider, da Versene skreves«. Mens Erik Sønderholm genoplyvede digtene, og faksimilegengi-

velsen af *Den Danske Mercurius* automatisk genskabte avisen, arbejdes der stadig på det fjerde bind, kommentaren til den del af Bordings produktion, hvori han efter Grams mening bedst viste sin »Poetiske Opfinding og Artighed, eller hans Rigdom og Overflødighed i Talen«. Formålet med kommentaren, der har form af et leksikon af sprogligt, geografisk, biografisk og alment kulturelt indhold, er derfor at gøre *Den Danske Mercurius* tilgængelig for en nutidslæser som et værk, hvis forfatter ikke blot beskrev, men også fortolkede sin egen og sin samtids verden.

Der arbejdes på renskrivning, korrekturlæsning og redigering af det fjerde bind.

Udkommet:

Anders Bording: *Digte*, 1984

Anders Bording: *Den Danske Mercurius*, 1984

Kommentar til Anders Bordings digte, 1986

Georg Brandes' Correspondance, 2e Série

Udgivere: Zsuzsanna Bjørn Andersen (den ungarske brevveksling), Klaus Bohnen (den tysk-østrigske brevveksling), Per Dahl (den tysk-østrigske brevveksling), NN (den russiske brevveksling) og NN (den polske brevveksling)

Tilsynsførende: Flemming Conrad og Lars Peter Rømhild

Finansiering: Brandt-Brandtved Fonden, Else Marie Moth-Lunds Fond og Politiken Fonden

Bindene med Georg Brandes' (1842-1927) brevvekslinger med ungarske, tysk-østrigske, russiske og polske kulturpersonligheder indgår i udgaven af *Georg Brandes' Correspondance*. Den første serie udkom 1952-1966 og medtog kun få, meget store brevvekslinger med udvalgte forfattere. Anden serie sigter bredere og omfatter derfor flere korrespondenter og litterære miljøer, der dokumenterer Georg Brandes' internationale indflydelse.

Den ungarske brevveksling: En omfattende revision af manuskriptet er indledt og forventes afsluttet medio 2011. Derefter tilgår materialet på ny tilsynet.

Den tysk-østrigske brevveksling: På grund af udgavernes andre opgaver skrider arbejdet kun langsomt frem, men tempoet forventes dog at kunne øges i 2011-2012.

Den russiske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Den polske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Udkommet:*Correspondance de Georg Brandes. I:*

La France et L'Italie, 1952

Correspondance de Georg Brandes. II:

L'Angleterre et La Russie, 1956

Correspondance de Georg Brandes. III:

L'Allemagne, 1966

Correspondance de Georg Brandes. IV:

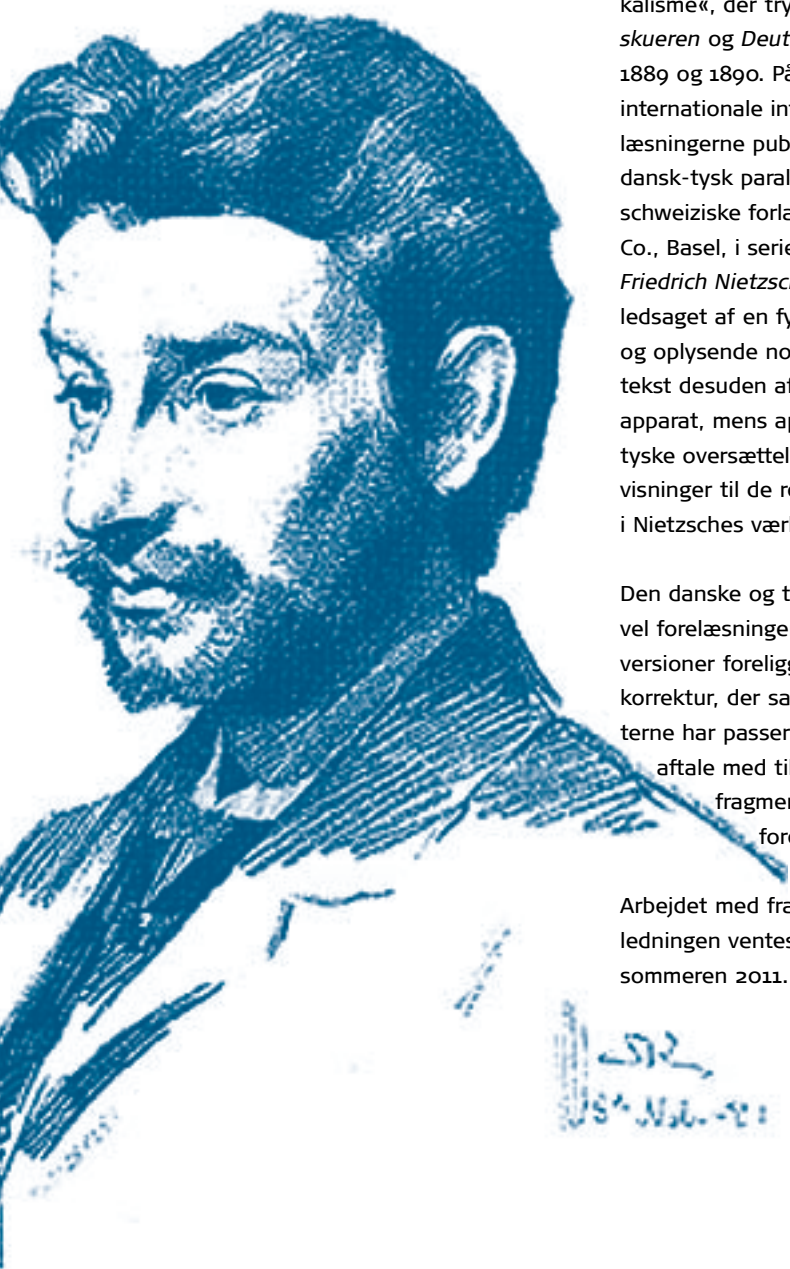
Notes et Références, 1966

**Georg Brandes'
Nietzsche-
forelæsninger 1888****Udgivere:** Per Dahl og Gert Posselt**Tilsynsførende:** Carl Henrik Koch**Finansiering:** Carlsbergfondet

Projektet omfatter en udgivelse af manuskriptet til Georg Brandes' (1842-1927) fem banebrydende forelæsninger ved Københavns Universitet i foråret 1888 over den tyske filosof Friedrich Nietzsche og af de deraf afledte artikler om »Aristokratisk Radikalisme«, der tryktes i hhv. *Tilskueren* og *Deutsche Rundschau* 1889 og 1890. På grund af den internationale interesse for forelæsningerne publiceres de i en dansk-tysk paralleludgave på det schweiziske forlag Schwabe & Co., Basel, i serien *Beiträge zu Friedrich Nietzsche*. Teksten er ledsaget af en fyldig indledning og oplysende noter; den danske tekst desuden af et tekstkritisk apparat, mens apparatet i den tyske oversættelse rummer henvisninger til de refererede steder i Nietzsches værker.

Den danske og tyske tekst til såvel forelæsninger som tidsskriftversioner foreligger i endnu en korrektur, der sammen med noter har passeret tilsynet. Efter aftale med tilsynet tilføjes et fragment, der allerede foreligger i udskrift og oversættelse.

Arbejdet med fragmentet og indledningen ventes afsluttet inden sommeren 2011.

P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen

Udgiver: Gorm Schou-Rode

Tilsynsførende: Ivan Boserup

De bevarede rejsedagbøger fra P.O. Brøndsteds (1780-1842) ungdomsår 1806-1812 rummer et mangesidet begavet menneskes levende beskrivelse af tidens Europa. Skildringen af rejsen i Det Osmanniske Rige er et unikt dokument, men også optegnelserne fra det forberedende ophold i Paris rummer meget værdifuldt materiale. Stemningen i verdens hovedstad, Napoleons Paris, er fint skildret, og der bringes mange oplysninger om livet i den tysk-danske koloni i byen. Tilblivelsen af Adam Oehlenschlägers værker følges, såvel som digterens gensyn med kollegaen Jens Baggesen. Der er talrige oplysninger til belysning af den almindelige lærdomshistorie, men ikke mindst musik-, kunst- og teaterhistorikere vil finde megen ny information.

Manuskriptet er i oktober 2010 indleveret til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og er tilgået tilsynet. Til kritisk gennemlæsning af manuskriptet er overinspektør, mag.art. Bodil Bundgaard Rasmussen fra Nationalmuseet inddraget på konsulentbasis. Når gennemlæsningen er tilendebragt vil der blive udarbejdet tidsplan vedr. personindeks og publikation.

Corpus Philosophorum Danicorum Aevi I-XV

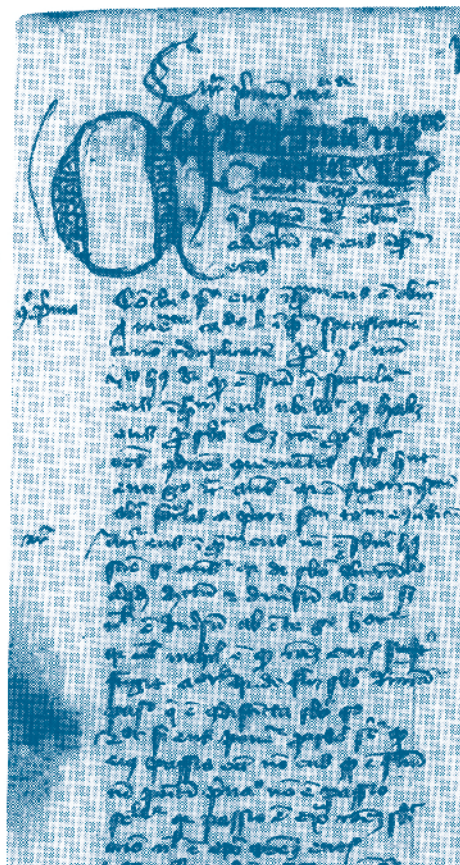
Redaktion: Sten Ebbesen, Alfred Otto †, Jan Pinborg † og Heinrich Roos †

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Fritz Saaby Pedersen og Erik Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Corpus Philosophorum Danicorum er en samlet udgave af videnskabelige arbejder fra middelalderen, som har danske forfattere. Alle værkerne er på latin, og de fleste har filosofisk indhold. Første bind fremkom i 1955, bind XIII i 1998 (bind IX var imidlertid oversprunget). Bind XIV, indeholdende Boethius de Dacias kvæstioner til Aristoteles' *De anima* og nogle anonyme kvæstioner til *Metafysikken*, som står i afhængighedsforhold til Boethi, udkom 2009.

Næste forudsete udgivelse er bind IX, som vil indeholde en samling af logiske og grammatiske afhandlinger (sophismata),

hvortil også Boethius de Dacia har bidraget. Bindet udgives af Sten Ebbesen og Irène Rosier-Catach (Paris). Manus forventes færdiggjort i løbet af 2013.

Udkommet:

- I,1-2: *Johannis Daci Opera*, 1955
 II: *Martini de Dacia Opera*, 1961
 III: *Simonis Daci Opera*, 1963
 IV: *Boethii Daci Modi significandi*, 1969
 V,1: *Boethii Daci De generatione*, 1972
 V,2: *Boethii Daci Physica*, 1974
 VI,1: *Boethii Daci Topica*, 1976
 VI,2: *Boethii Daci Opuscula*, 1976
 VII: *Incertorum Auctorum Quaestiones super Sophisticos Elenchos*, 1977
 VIII: *Boethii Daci Quaestiones super IV librum Meteorologicorum*, 1979
 X,1: *Petri Philomenae de Dacia Opera quadrivialia*, 1983
 X,2: *Petri de S. Audomaro Opera quadrivialia*, 1984
 XI,1-2: *Andreae Sunonis filii Hexameron*, 1985
 XII: *Nicolai Drukken De Dacia Opera*, 1998
 XIII: *Thuonis De Vibergia Opera*, 1998
 XIV: *Boethii Daci Quaestiones Super Librum De Anima – Anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones Metaphysicae*, 2009

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Allan Karker

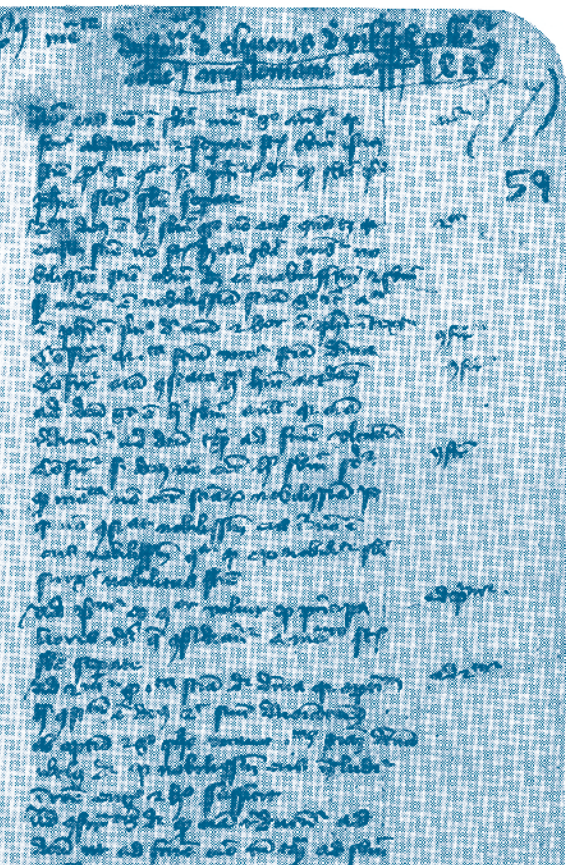
Finansiering: Augustinus Fonden (bind I-III), Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Danmarks gamle Ordsprog er den videnskabelige standardudgave af danske ordsprog. I sit anlæg adskiller den sig fra andre udgaver ved at lægge samlinger af ordsprog til grund for udgivelsen, hvor andre værker har valgt det enkelte ordsprog som udgangspunkt. I alt 27 samlinger fra perioden 1500-1700 udgives i bogform (i nytryk eller faksimile); det samlede antal ordsprog er ca. 33.000. Den valgte form giver forskeren mulighed for at undersøge de enkelte samlinger, men det betyder også, at et register bliver en uundværlig indgang til værket, hvis man fx vil se, hvordan et ordsprog har ændret sig gennem tiden.

For at projektet kan afsluttes, mangler bind III (Ribekredsens ordsprogssamlinger) og bind VIII (registre). Der har i beretningsåret været arbejdet på indledningen til bind III; når den er færdig, vil bindet kunne sendes til tilsynet. Der foreligger en plan for registrene, men det omfattende arbejde er endnu ikke påbegyndt.

Udkommet:

- I,1-2: Peder Låles Ordsprog, 1979
 II: »Hans Thomissøns Ordsprog« & Poul Enevoldsen: *Farrago*, 1977
 IV: *Problemata et Proverbia moralia* & Hans Christensen Sthens Ordsprog, 1987
 V: Daniel Matras: *Proverbes*, 1981
 VI: Samlinger fra 17. århundrede, 1980
 VII,1-2: Peder Syv: *Aldmindelige Danske Ordsproge*, 1983-1988

Den danske Rigslovgivning

Udgiver: Aage Andersen

Tilsynsførende: Allan Karker og Inger Dübeck (Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie)

Finansiering: Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation og Thorvald Dreyers Fond

Langt senere end de andre nordiske lande fik Danmark én fælles lov for hele riget, nemlig med *Kong Christian Den Femtis Danske Lov* af 1683, men der var dog muligvis gjort forsøg på at tilvejebringe en sådan rigsomfattede lov allerede i første halvdel af 1200-årene. Efter landskabslovenes fremkomst i 1100- og 1200-årene stagnerede retsudviklingen dog ingenlunde. Perioden frem til omkring 1500 prægedes ganske vist af et ikke overvældende antal love, der i overvejende grad omhandlede forfatnings- og forvaltningsretten, men centralmagtens voksende betydning afspejledes i 1500-årene i en omfattende rigsgivning i form af forordninger, ordinanser og recesser, der supplerede og ændrede reglerne i landskabslovene. Også Christian 3.s forsøg på at tilvejebringe en fælles lovbog for hele riget blev uden resultat.

V.A. Secher udgav i årene fra 1887 til 1918 det lovpriste værk *Corpus Constitutionum Daniæ*, der dækker lovgivningen i perioden fra 1558 til 1660. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har nu sammen med Kildeskriftselskabet efter moderne editionsprincipper tilvejebragt en udgave af lovgivningen i tiden indtil Christian 2.s landflygtighed. Med arbejdet med recesserne fra Christian 3.s tid bliver enderne bundet sammen og den ældre

danske rigsgivning tilgængeliggjort i tilfredsstillende form.

Manuskriptet til det fjerde bind omfattende 1523-1558 er udarbejdet og har passeret tilsynet. Udgiveren arbejder med at indarbejde kommentarerne i manuskriptet med henblik på at gøre teksterne tryklare.

Udkommet:

Den danske Rigslovgivning indtil 1400, 1971

Den danske Rigslovgivning 1397-1513, 1989

Den danske Rigslovgivning 1513-1523, 1991

Holger Drachmann – Amanda Nilsson (»Edith«). En brevveksling

Udgiver: Henk van der Liet

Tilsynsførende: Torben Nielsen og
Lars Peter Rømhild

Det Kongelige Bibliotek erhvervede i 1947 ca. 850 breve fra digteren Holger Drachmann (1846-1908) til »Edith«, dvs. Amanda Nilsson, senere Gerlach (1866-1953). Siden har der været stort behov for en kommenteret udgave af dette brevmateriale, ikke mindst fordi Morten Borups *Breve fra og til Holger Drachmann I-IV*, 1968-1970, ligeledes udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forbigår disse breve. Forklaringen er, at Borup ikke mente, at brevene til og fra »Edith« havde tilstrækkelig litteraturhistorisk betydning. Til trods for dette synspunkt gør han i forordet opmærksom på, at »Udgivelsen af et udvalg af breve, der belyser digterens privatliv, kunne ligeledes være ønskelig«. »Edith« spillede en central rolle i Drachmanns modne forfatterskab, dvs. fra ca. 1887 til ca. 1898. Fhv. overbibliotekar og tilsynsførende på denne udgave, Torben Nielsen, har i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* gjort opmærksom på, at »Amanda Gerlachs papirer udgør et værdifuldt tilskud til vort kendskab til Drachmann i »Edith«-perioden, og ikke mindst til Amanda Nilsson selv som den fine og hengivne kvinde, hvis tab han [Drachmann] aldrig rigtigt forvandt«.

Der er i 2010 ikke sket det store fremskridt, men arbejdet forventes genoptaget i løbet af 2011. Indtil dato er der transskriberet og kommenteret i alt ca. 300 breve.

Peder Hegelund: Susanna

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Susanna er Peder Hegelunds (1542-1614) gendigtning af Sixt Bircks latinske komedie om den i Bibelen (apokryferne) omtalte kyske Susanna, som eftertrages af to vellystninge. De gode får deres løn og de onde deres velfortjente straf. Komedien opførtes første gang i Ribe 1576 og tryktes 1578-79.

Peder Hegelund stammer fra Ribe. Med udgivelsen af dette værk vil den påbegyndte række af gamle skolekomedier rimeligt dække de danske landsdele.

Etableringen af selve komedieteksten er fuldført, og teksten til det omfattende mellemspil, *Calumnia*, er nu ved at blive etableret.

William Heinesens breve. Et udvalg

Udgiver: Bergur Rønne Moberg
Tilsynsførende: Else Bojsen, Esther Schat Kielberg og Aldís Sigurðardóttir

William Heinesen (1900-1991) efterlod sig et omfattende brevmateriale, der strækker sig over perioden 1917-1990, fra før debuten til efter udgivelsen af det sidste fiktionsværk i 1985. Brevmaterialet udgør en kildesamling, der kan bruges til at kaste lys over den kontekst i tid, rum og sted, som Heinesens digtning skriver sig ind i: familiehistorie, færøsk kulturhistorie, nationalisme, Heimat, modernisme, psykoanalyse, filosofi osv. Indadtil fungerer brevene som forfatterskabets fødekæde og værksted, udadtil som kilde for Heinesen-forskningen, nordisk litteraturhistorie og ikke mindst for lystlæsere.

Udvalget forventes at blive tematisk baseret og vil kredse omkring flg. temaer: kunst & filosofi, kosmos & mytologi, Færøerne, kristendom og psykoanalyse. En særlig brevgenre, 'afhandlingsbrevet', som Heinesen yndede, vil blive tilgodeset. Dette minder mest af alt om essayet og omhandler mestendels forfattere, komponister og filosoffer som fx Albert Camus, J.S. Bach, Wilhelm Ekelund, Otto Gelsted, José Ortega y Gasset osv.

Johannes V. Jensen: Kongens Fald

Udgiver: Sven Hakon Rossel
Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Kongens Fald, 1900-1901, er et hovedværk ikke blot inden for Johannes V. Jensens (1873-1950) forfatterskab, men inden for dansk litteratur overhovedet og er da også ved flere rundspørger blevet udnævnt til århundredets danske roman. En manuskriptudgave af teksten vil være af uvurderlig betydning for Jensen-forskningen, idet den giver mulighed for at kigge forfatteren over skulderen og følge selve skabelsesprocessen skridt for skridt: Denne kan følges ved hjælp af et letforståeligt notationssystem. Udgaven er yderligere enestående derved, at der kun er ganske få kladder bevaret fra Jensens hånd.

Den færdig tekst inklusive indledning tilgik i efteråret 2010 tilsynet.

Leonora Christina: Jammers Minde

Udgivere: Poul Lindegård Hjorth † og Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Leonora Christinas (1621-1698) *Jammers Minde* er et af de mest bevægende dokumenter, der er overleveret os fra Danmarkshistorien. Den stolte kongedatters beretning om de mere end 21 år, hun måtte henleve som fange i Blåtårn under uhumske og ydmygende forhold, omgivet af hoverende, rå vogtere, frataget muligheden for meningsfuld beskæftigelse, er umiddelbart gribende. Sin usvækkede charme får værket fra det præcist sansede, uretoucheret realistiske billede af det myldrende lille samfund, der udfolder sit mangfoldige liv inden for Blåtårns mure.

Bind 2 vil falde i tre hovedafsnit: 1) sproglige og reale kommentarer til *Jammers Minde*, 2) en beskrivelse af værkets sprog og 3) et tillæg bestående af Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser og andre aktstykker, hvoraf flere aldrig har været udgivet. Der arbejdes i første omgang med tillægget,

da udgivelsen af Leonora Christinas egenhændige dansksprogede breve og aktstykker vil være en væsentlig forudsætning for sprogbeskrivelsen.

Udkommet:

Leonora Christinas
Jammers Minde. Diplomatarisk udgave,
1998

Digitalisering af Meyers Fremmedordbog

Udgiver: Torben Christiansen

Tilsynsførende: Laurids Kristian Fahl og Henrik Lorentzen

En digitalisering af *Meyers Fremmedordbog* vil gøre værket tilgængeligt for flere brugere, og ordbogen vil være et værdifuldt supplement til *Ordbog over det danske Sprog* på ordnet.dk og sproget.dk.

Planen er at digitalisere den seneste udgave for at afklare arbejds omfang. Siden kan det med de tilsynsførende drøftes, om andre ordbøger skal inddrages i projektet. Ordbogen kan suppleres med moderne fagtermer på forskellige områder, fx områder med en vis normering (kemi, plantnavne m.fl.).

I den digitale udgave af *Meyers Fremmedordbog* kan man udvide søgemulighederne ved at bygge på opmærkede data i den foreliggende bog og ved at tilføje metadata fra andre kilder. Eksempelvis vil det så være muligt at søge på fagsprog, oprindelsesprog i de etymologiske oplysninger, præfikser i opslagsord, lukkede ordgrupper (begreber) samt ud fra begrebsmæssige kriterier. Der kan desuden søges på ord, der indgår i definitioner, så man får funktionen i en omvendt fremmedordbog: at gå 'fra dansk til fremmedord'.

Det er endnu ikke afgjort, om ordbogen skal skannes eller indtastes, såvel som det heller ikke er fastlagt, hvordan projektet skal finansieres.

vtin Møllers Skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen og Kim Steen Ravn

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch og Flemming Lundgreen-Nielsen

Poul Martin Møllers (1794-1838) forfatterskab har ikke siden guldalderens *Efterladte Skrifter*, der udkom i tre udgaver 1839-1856, været udgivet i sin vidtfavnende helhed. I sin korte levetid offentliggjorde Møller meget lidt; en stor del af forfatterskabet foreligger alene i ofte vanskelige manuskripter med talrige varianter. Den nye kritiske, kommenterede udgave er planlagt til at omfatte fem bind. Første bind vil rumme alle de poetiske tekster, både Møllers egne digte og hans Homeroversættelser, og andet bind hovedværket *En dansk Students Eventyr*, 1824, samt den øvrige prosadigtning. De følgende to bind vil omfatte strøtankerne samt de filosofiske afhandlinger og forelæsninger. I femte bind vil man finde Møllers anmeldelser, hans polemiske indlæg samt endelig et supplement til Morten Borups brevudgave, *Poul Møller og hans Familie i Breve*, 1976.

Niels Stengaard har ønsket at træde ud af udgivergruppen med udgangen af 2010. Kommenteringsarbejdet bevæger sig langsomt frem som følge af andre opgaver. En konvertering af tekstfilerne til XML-standarden TEI er indledt. Der overvejes en supplerende digital udgave på internettet, og med Karsten Kynedes hjælp vil forskellige muligheder blive afprøvet.

Oldtidens og middelalderens litteratur – i skandinaviske oversættelser

Udgivere: Johanna Akujärvi (Lunds Universitet) og Lars Boje Mortensen
Tilsynsførende: Marianne Alenius og Chr. Gorm Tortzen

Finansiering: Nordisk Kulturfond, Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd, Centre for Medieval Studies (Universitetet i Bergen), Riksbankens Jubileumsfond, Nordic Centre for Medieval Studies, Stiftelsen Elisabeth Rausings minnesfond, Syddansk Universitet

Projektet sigter på at oprette en videnskabelig netbaseret bibliografi over skandinaviske oversættelser (fra 1500 og frem til i dag) af oldtidens og middelalderens litteratur (indtil 1500). De primære kildeprog vil være latin, græsk og norrønt, men alle de europæiske litteraturer skal inddrages. Målsprogene er dansk, svensk og norsk (både nynorsk og bokmål). Bibliografien skal give studerende m.fl. direkte adgang til den nordiske oversættelsesskat, som ofte i praksis negligeres til fordel for engelske oversættelser.

I 2008 blev Johanna Akujärvi knyttet til projektet som medredaktør. Takket være hende foreligger grunddata for den klassiske litteratur nu i et standardiseret format. Bibliografien blev publiceret i 2010 på sitet skandinaviske-oversaettelser.net. Den bliver løbende redigeret af udgiverne.

Henrik Pontoppidans brevvekslinger med brdr. Brandes

Udgiver: Flemming Behrendt, under medvirken af Henrik Loft Nielsen

Tilsynsførende: Per Dahl

Med alle tre brødre Brandes, Georg, Ernst og Edvard, stod Henrik Pontoppidan (1857-

1943) på fortrolig fod,

og de havde alle, som henholdsvis inspirator, arbejdsgiver og kritiker, på vekslende tidspunkter en vigtig indflydelse på hans arbejde. I alt er bevaret knap 300 breve mellem Pontoppidan og

de tre, og de fremlægges her for første gang i en samlet helhed.

Udgaven tilrettelægges både som webpublication med kommentarer til det enkelte brev og som bog

med tilføjet indledning og sammenbindende tekst mellem de kronologisk ordnede breve.

Teksten er etableret, og brevene er tilgængelige på henrikpontoppidan.dk. Arbejdet med noterne til de enkelte breve samt den i bogudgaven forbindende tekst og efterskrift ventes færdiggjort med udgangen af 2011 med en udgivelse i 2012 for øje.

Hieronymus Justesen Ranch: Karrig Niding

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

I fortsættelse af den løbende udgivelse af vor ældste danske dramatik (skolekomedierne), som indtil nu omfatter *Randershåndskriftet*, 2001, *Christiern Hansens Comedier*, 2004, *Ludus de Sancto Kanuto Duce*, 2005, og Hans Christensen Sthens *Kortt wendingh*, 2011, er der nu udarbejdet en diplomatarisk og kommenteret udgave af Hieronymus Justesen Ranchs (1539-1607) kendte farce *Karrig Niding* på grundlag af de tre ældste kendte udgaver fra henholdsvis 1664, 1709 og »Trykt i dette Aar«, også fra 1700-tallet.

Arbejdet er tilendebragt fra udgivers og tilsynsførendes side og afventer nu finansiering og efterfølgende redaktionel behandling.

Ole Rømers Triduum- observationer

Udgivere: Per Friedrichsen og Chr. Gorm Tortzen

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og Fritz Saaby Pedersen

Ole Rømers (1644-1710) astronomiske Triduum-observationer blev foretaget i dagene 20.-23. oktober 1706 på Rømers landobservatorium, Observatorium Tusculanum, med hans epokegørende instrument Meridiankredsen, Rota meridiana, der blev prototypen for alle senere observatoriers instrumenter. Resultatet af observationsrækken, Triduum, er kulminationen på Rømers livslange indsats for at forbedre såvel instrumenter som observationsteknik og overgår mht. præcision alle samtidige astronomer. I kort begreb drejer det sig om et stjernekatolog en miniature.

Arbejdet med udgaven, som skal foreligge på engelsk, er ved at tage endelig form.

Manuskriptet på Det Kongelige Bibliotek er skannet, og teksten/observationerne er sammenlignet med foreliggende trykte udgaver, bl.a. den seneste på området: *Hipparcos-katologet*. Indledningerne og de supplerende dokumenter til udgaven indeholder bl.a. omfattende oversættelser af Peder Horrebows latinske udførlige beskrivelser af Rømers mål, midler og metoder og landobservatoriets indretning og beliggenhed. Udgaven vil desuden indeholde en opdateret beskrivelse af Ole Rømer som astronom.

Udgivelsesarbejdet har ligget stille pga. sygdom i udgiverkredsen og forventes genoptaget i eftersommeren.

B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov

Udgiver: Britta Olrik Frederiksen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Merete K. Jørgensen

Stockholm B 74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov er det ældste kendte dansksprogede håndskrift (ca. 1250) og derfor selvskrevet til udgivelse. Alligevel har det hidtil kun foreligget i faksimileudgave for kendere af ældre skrift. DSL's udgave vil dels bringe teksterne i bogstavret afskrift til brug for sprogforskningen, dels i moderne dansk oversættelse. Oversættelsen vil blive den første der gælder de faktisk overleverede tekster og ikke formodede originaler rekonstrueret på uvist grundlag.

Afskriften er færdig, og oversættelsen foreligger i udkast. Det resterende arbejde hviler på grund af udgiverens andre opgaver.

Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV

Udgiver: Jens Lyster, under medvirken af Jens Højgaard
Tilsynsførende: Merete K. Jørgensen og Flemming Lundgreen-Nielsen

Hans Christensen Sthen (1544-1610) var latinskolektor og prædikant i Helsingør, siden provst i Malmø, og forfatter til 11 småskrifter af kristeligt opbyggelig eller moraliserende karakter. Flere af disse udkom i mange oplag op gennem 1600-tallet. Sthens læredigt *Lyckens Hiul* blev endnu trykt i 1737, og hans prosabønner udkom og blev læst frem til ca. 1770. Af hans salmer har 16 fundet vej til *Den Danske Salmebog*, 2002, og en lille håndfuld hører stadig til de hyppigst sungne.

Sthens forfatterskab formidlede de dengang nyeste tendenser i europæisk andagts- og opbyggelseslitteratur, idet Sthen havde sans for, hvad der rørte sig i tiden og med held lod sig oversætte eller gendigte til dansk. Således var han levende optaget af den del af den lutherske trestandslære, der behandler ægteskabet og forholdet husfader/herskab og tyende. Den faretruede jesuitiske aktivitet i Østersøområdet advarede han imod længe før nogen anden.

Tekster, kommentarer, efterskrifter og udgavebeskrivelser til alle skrifter i bind III og IV er i februar kommet tilbage til udgiver med påtegninger fra de to tilsynsførende. I løbet af foråret forventes hele manuskriptet til bind III og IV at kunne sendes til omfangsberegning på trykkeriet. Sthens tekster, der allerede er sat, omfatter 335 sider.

Udkommet:

I: *En liden Vandrebog*, 1994
 II: *Christelige oc vdkaarne Bøner og En liden Haandbog*, 2003

Peder Syvs auktionskatalog

Udgivere: Karsten Christensen, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †
Tilsynsførende: Harald Ilsoe og Karen Skovgaard-Petersen

Peder Syvs (1631-1702) omfattende sprogvidenskabelige, litterære og lærdomshistoriske virksomhed, der for det meste udfoldede sig fra præstegården i Hellested langt fra offentlige biblioteker og ligesindede, gør det interessant at stifte nærmere bekendtskab med hans læsning, herunder indholdet af hans efter omstændighederne ret store bibliotek, der i samtiden især var berømmet for dets indhold af ældre danske tryk. Hans bøger blev solgt på auktion i København i 1702 efter en ret slet affattet katalog, der godt kunne trænge til bibliografisk bearbejdelse. Initiativet til udgivelsen blev taget af Iver Kjær. Der foreligger nogle forarbejder af John Kousgård Sørensen, der udgør grundlaget for en færdiggørelse.

Der sigtes mod en faksimileudgave af katalogen med fornøden indledning og en selektiv bibliografisk identifikation af de ca. 1.700 numre, herunder alle de danske tryk.

Arbejdet er i fremdrift, men påregnes ikke færdiggjort i 2011.

Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus

Udgiver: Marita Akhøj Nielsen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen

ANTICHRISTVS ROMANVS. Rom-ske Paffuers Ieffnede oc gerninger udkom for første og hidtil eneste gang i 1571. Værket er en rimet pavekrønike på dansk, bygget op af monologer, hvor hver pave fortæller sin egen historie. Monotonien i biografierne brydes af en rammefortælling om en ung dansker, der er rejst til Rom og gerne vil høre sandheden om paveregimet. Utvungent forenes den historiske fremstilling med en polemisk luthersk forkyndelse, og i sin indignerede afsløring af de pavelige excesser er det ikke sjældent djærvt humoristisk. Anders Sørensen Vedels (1542-1616) andel i værket har været omdiskuteret; selv meddeler han i fortalen, at han har omarbejdet og fuldført en rimet pavekrønike af Århusbispen Mads Lang, som hidtil har været anset for tabt.

Teksten skal ledsages af kommentar og tekstkritik. Indledningen skal bl.a. gøre rede for værkets kilder, særlig et manuskript i Karen Brahes Bibliotek, som efter al sandsynlighed er en afskrift af Mads Langs rimkrønike.

Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker

Udgivere: Karsten Christensen, Flemming Lundgreen-Nielsen, Lars Boje Mortensen og Karen Skovgaard-Petersen

Tilsynsførende: Karsten Friis-Jensen, Harald Ilsoe og Allan Karker

Udgaven omfatter Anders Sørensen Vedels (1542-1616) vigtigste historiske arbejder med parallel oversættelse af de latinske tekster. Der refereres til følgende tekster: 1) indledning til Saxoversættelsen, 1575, ved FL-N, 2) indledning til Adam af Bremens udgaven, 1579, ved KS-P, 3) *Om den danske krønike at beskrive*, 1578-1581, ved LBM, 4) *Oratio de origine appellationis regni Daniae*, 1584, ved LBM og KS-P, 5) *Promus condus* ved KC, 6) afleveringsdokumenterne 1595 og 1618 ved KC, 7) fortalen til krøniken ved FL-N og 8) breve om planerne over krøniken ved FL-N.

Elektroniske tekster med tekstkritik foreligger nu for alle numre. Af de større latinske tekster er 2 og 3 oversat til dansk, mens oversættelsen af 4 er under udarbejdelse. Indledning og kommentar til 3 er kommet langt, mens de andre er i indledningsfasen. Til 4 vil Marita Akhøj Nielsen bidrage på grundlag af det materiale, hun har fremlagt i sin disputats fra 2004. Et grundlagsarbejde til indledningen til 2 er publiceret i *Fund & Forskning*, 2004. Den generelle indledning er ikke skrevet.

Johan Herman Wessels samlede skrifter

Udgiver: Henrik Andersson

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Liv Bliksrud (Det norske sprog- og litteraturselskab)

Johan Herman Wessels (1742-1785) forfatterskab er det hyppigst udgivne i det 19. århundrede, men det har aldrig foreligget i én samlet og grundigt kommenteret udgave. Det har betydet, at de dramatiske arbejder *Lykken bedre end Forstanden*, 1776, og *Anno 7603*, 1785, er lidet kendte og næsten oversete. Dette forhold vil den nye udgave rette op på. Dertil vil den forsyne alle værker med så rigelige kommentarer, at de bliver tilgængelige også for et publikum, der ellers står fremmed over for det 18. århundredes sprog og kultur.

Der er udarbejdet punktcommentarer til komedien *Anno 7603*. Hermed foreligger der kommentarer til Wessels 3 dramatiske arbejder *Kierlighed uden Strømper*, *Lykken bedre end Forstanden* og *Anno 7603*. Sideløbende arbejdes der med indledninger til disse. Udgiveren går nu i gang med kommenteringen af versfortællingerne, den anden tredjedel af Wessels værker.

Georg Zoëga: Briefe und Dokumente

Udgivere: Øjvind Andreasen † og Karen Ascani

Tilsynsførende: Fritz Saaby Pedersen og Erik Petersen

Finansiering: Bikubenfonden, Karen Ascani's Fond, Ny Carlsbergfondet og Velux Fonden

Øjvind Andreasen udgav i 1967 første bind af den danske arkæolog, numismatiker m.m. Georg Zoëgas (1755-1809) omfattende korrespondance indeholdende dokumenter frem til juni 1785. De fleste af dokumenterne vedrørende de følgende år efterlod han transskriberet. Disse vil, i revideret form og suppleret med nyt materiale, danne udgangspunkt for de følgende bind, der omfatter materialet frem til Zoëgas død. Udgaven forsynes med et analytisk navneregister og et udvalgt stedsregister, der også vil omfatte det første bind. Real-kommentarer er udeladt, men til forskel fra bind 1 vil de følgende bind være forsynet med illustrationer.

Udgivelsen er blevet forsinket, idet tilsynsførende løbende har måttet udskiftes. Herudover har opsætningen af det omfattende materiale vist sig at være en mere omstændelig proces end forventet. På nuværende tidspunkt foreligger udgivelsen, der er fordelt på fire bind, i 2.-korrektur og er sendt til de to nye tilsynsførende. Udgaven forventes at være færdigtrykt hen over sommeren.

Udkommet:

Georg Zoëga: *Briefe und Dokumente*, 1967

Æbelholtbogen

Udgivere: Ivan Boserup, Bent

Jørgensen, Chr. Gorm Tortzen samt Finn Kramer, Susanne Vogt og Bent Christiansen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Karsten Friis-Jensen

Æbelholtbogen er et senmiddelalderligt håndskrift fra Æbelholt Kloster i Nordsjælland. Det indeholder afskrifter af en stor del af klostrets privilegie- og adkomstbreve og giver på sine 100 blade indblik i klosterliv og klosteradministration i middelalderen, ligesom det kaster lys over bebyggelses- og afgiftsforhold i klostrets interesseområde.

Arbejdsgruppen har fastlagt grundteksten (latin og middelalderdansk) og er færdig med oversættelsen, der vil blive bragt synoptisk. De nødvendige sted- og personnavneregistre er etableret. Layoutarbejdet er stort set afsluttet, kun en del af indledningen resterer. Det tryklare manuskript vil foreligge inden årets udgang.

Emil Aarestrups breve

Udgiver: Eva Vikjær

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg og Keld Zeruneith

Emil Aarestrups (1800-1856) *Samlede Skrifter* foreligger i en definitiv udgave, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgav 1922-1925 (og genudgav 1976). En samlet, kommenteret udgivelse af hans mange breve mangler derimod stadig, skønt dele af hans korrespondancer har været udgivet separat. Brevene udgør en vigtig facet af Emil Aarestrup både som litterær og som privat person, og de er et værdifuldt supplement til skildringen af hans samtid.

Adskillige af brevene har ikke tidligere været udgivet, og en del af de udgivne er vanskeligt tilgængelige, spredte i ældre tidsskrifter.

Brevudgavens indhold er følgende: Bind I: Breve til Caroline. Bind II: Breve til Christian Petersen. Bind III: Breve til slægt og venner. Disse bind har passeret tilsynet og er tilgået redaktionen. Et sidste, bind IV: Kommentar, vil indeholde et omfangsrigt og allerede udarbejdet stof, bestående af noter, indledninger, biografiske oversigter, etc. til de tre bind.

Tycho Brahes korrespondance, netudgave

Udgivere: Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg

Tycho Brahes (1546-1601) bevarede korrespondance er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved J.L.E. Dreyer og Hans Ræder i *Tychonis Brahe Dani Opera Omnia*, bd. VI-VIII og XIV, 1913-1929. Den omfatter godt 400 såkaldte »epistolae astronomicae« (dvs. breve til og fra videnskabelige kontakter) samt 300 »epistolae et acta« (dvs. dokumenter vedr. Tycho Brahes liv, herunder korrespondance med familien m.m.). De astronomiske breve er for størstedelen på latin, mens de øvrige især er på dansk og tysk.

Dreyer og Ræders udgave er glimrende, men vanskelig at anvende for moderne brugere, eftersom den ikke omfatter oversættelser, og alle indledninger og noter er affattet på latin. Et projekt der inkluderer oversættelser til engelsk og dansk, vil derfor være særdeles velkomment og vil kunne få et meget stort publikum. Tycho Brahe og hans arbej-

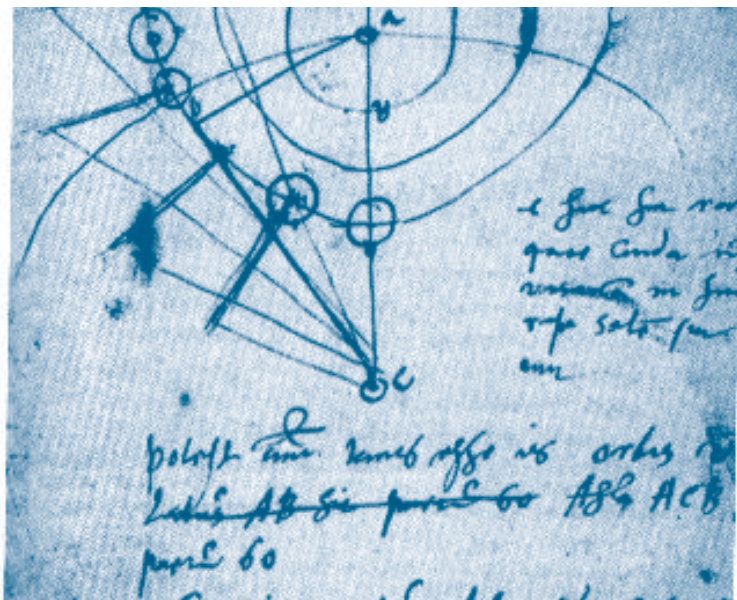
de er genstand for stor interesse over hele verden.

En netudgivelse vil have mange fordele. For det første vil det give mulighed for en samlet udgivelse af original (faksimile), tekstudgave og oversættelse(r) i en søgbar form og med direkte links til noter og kritisk apparat. For det andet vil opmærkning af teksten muliggøre diverse krydsreferencer, brugervalgte formater, sortering efter modtager, afsender, sted, dato osv. Ikke mindst kildeforholdene er relevante her, eftersom materialet omfatter såvel trykte som utrykte breve – samt en ikke realiseret, men forberedt trykt samling, som i et vist omfang vil kunne rekonstrueres virtuelt.

Det vil være nærliggende at supplere netudgaven med et udvalg af oversatte breve i bogform.

Projektet vil bl.a. kunne trække på de erfaringer, der er gjort i forbindelse med netudgivelsen af *Diplomatarium Danicum, Studér Middelalder på Nettet* og *Renæssancens sprog i Danmark*.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til fortsat at arbejde videre med projektet.

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl og Sten Rasmussen

Berlin som tysk Rigshovedstad, 1885, er Georg Brandes' erindringer og indtryk fra årene 1877-1883, hvor han boede i det nysamlede riges blomstrende hovedstad. Bogen er ordnet i 67 tematiske kapitler, der berører alle facetter af byens liv: selskabslivet, kulturlivet, militarismen, trafiksystemet med den nye S-bane og ikke mindst det spændingsfyldte politiske liv med kansler Otto von Bismarck som den centrale figur. Den liberale bevægelse og den voksende arbejderbevægelse følges med opmærksom interesse og velinformede redegørelser for de ideologiske spændinger.

Bogen byggede på en lang række korrespondancer til danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter, der til bogudgaven blev gennemskrevet og suppleret. Bogen udkom ikke – som normalt for Georg Brandes' bøger – på Gyldendal, men på P.G. Philipsens Forlag, der gjorde sig umage med tilrettelægningen og sendte den unge Paul Fischer til Berlin for at tegne til bogen, der blev rigt illustreret.

Den nye udgave tænkes illustreret med originalens illustrationer og rummer godt 500 sider tekst og ca. 300 sider kommentarmateriale. Udgaven følger førsteudgaven, men gøre rede for forholdet til de underliggende artikler og for de senere ændringer ved optrykket i *Samlede Skrifter*s bind 14, 1904. Teksten tilføjes nogle få supplerende tekster. Kommentarbundet indeholder en udførlig indledning, tekstkritiske

oplysninger og en udførlig verbal- og realkommentar, der bl.a. gør det muligt at følge, hvad der siden skete med en række af de bygninger og anlæg, der skød frem, mens Brandes opholdt sig i Berlin. Diverse registre giver mulighed for at søge på bogens mangfoldighed af personer, bygninger og emner.

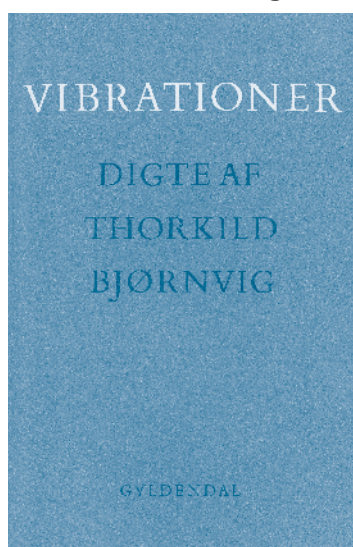
Bestyrelsen indstiller udgaven til årsmødets vedtagelse med Per Dahl og Sten Rasmussen som udgivere, Uffe Andreasen og Steffen Heiberg som tilsynsførende.

Thorkild Bjørnvigs lyrik

Udgiver: Benedikte F. Rostbøll

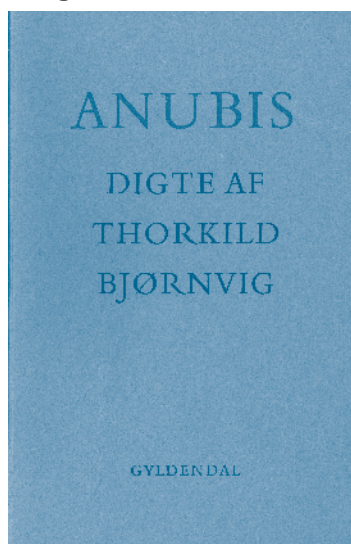
Thorkild Bjørnvig (1918-2004) står som den centrale lyriker i tiden lige efter 2. Verdenskrig, en brobygger mellem en traditionsbevidst poesi og den senere modernisme. Han har status af en nyklassiker, der ikke er til at komme uden om i dansk digtning. Alligevel findes hans digte ikke i en videnskabelig udgave med grundige kommentarer, der kan gøre hans digte tilgængelige for et større publikum.

Bjørnvigs lyriske forfatterskab, der omfatter fjorten digtsamlinger og en række digte offentliggjort i tidsskrifter, aviser m.v., falder i to hovedfaser: (1) 1947-1968; (2) 1968-1993. Den første fase rummer fem store digtsam-

linger. Disse fem samlinger udgør hver især et højdepunkt i Bjørnvigs forfatterskab og i periodens poesi. De fem samlinger udgør en tematisk helhed i Bjørnvigs lyriske forfatterskab, hvilket hidtil ikke er blevet belyst. Det er derfor i første omgang mest presserende at udgive disse fem digtsamlinger i en pålidelig videnskabelig udgave

med titlen *Thorkild Bjørnvigs lyrik 1947-1968*, men projektet kan med fordel tilrettelægges således, at det vil kunne følges op af *Thorkild Bjørnvigs lyrik 1968-1993* siden hen. Det er også hensigten at trykke, dels en række manuskriptbaserede digte, dels en række digte, som Bjørnvig skrev i perioden 1947-1968, men som ikke er optaget i hans digtsamlinger, men udelukkende i tidsskrifter og aviser.

Bjørnvigs digte går i dialog med et stort og ofte vanskeligt stof, der kalder på kommentarer og forklaringer. Bjørnvig trækker på en lang mytologisk og filosofisk tradition, der inkluderer antikk, bibelsk og nordisk mytologi. Bjørnvig indskrives sig derudover i en tysk-orienteret romantisk, symbolistisk lyrik-tradition. Hans digte har også en interessant og delvis udforsket tilblivelseshistorie, som bør kortlægges. Han rettede i stor udstrækning i sine digte, ikke kun mellem manuskript og førsteudgave, men også ved senere udgaver.

Bestyrelsen indstiller udgivelsen til årsmødets vedtagelse med Benedikte F. Rostbøll som udgiver, Per Dahl og Keld Zeruneith som tilsynsførende.

Peter Seebergs prosafortællinger

Udgivere: Jeppe Lindquist Barnwell og Anders Juhl Rasmussen

Peter Seeberg (1925-1999) var en af de betydeligste danske forfattere i anden halvdel af det 20. århundrede, og interessen for hans forfatterskab er stadig voksende. Så meget desto mere beklageligt er det, at de tilgængelige udgaver indeholder et stort antal tekstfejl, hvoraf flere er væsentligt meningsforstyrrende. I 2005 afsluttedes et længerevarende arbejde med at ordne og registrere Seebergs arkiv på Hald Hovedgaard, og der er nu skabt de bedst tænkelige betingelser for en tekstkritisk udgivelse. Arkivet er indledningsvist konsulteret med henblik på materiale til forestående udgivelse.

Seebergs trykte produktion består af ca. 500 publikationer fordelt på romaner, noveller, kortprosa, dramatik, børne- og ungdomslitteratur foruden et omfattende faglitterært forfatterskab. Udgivelsen vil i første omgang prioritere de skønlitterære prosafortællinger, dvs. fire romaner, seks novelle- og kortprosasamlinger samt en mængde tekster uden for samlinger. Hertil kommer et større antal (ca. 115) tilsyneladende færdige, men upublicerede kortprosattekster, som det er hensigten at indtage.

Det planlægges at lade hvert værk eller tekstsamling ledsage af en efterskrift på 12-18 sider samt af et begrænset kommentarapparat på ca. 3-6 % af hovedteksten. Kommentarerne udarbejdes af udgiverne. Der er indgået forhåndsaf tale med en række førende forskere i forfatterskabet om at bidrage med ef-

terskrifter. Desuden vil der blive ansøgt om at tilknytte medudgiver Anders Juhl Rasmussen i en toårig postdoc-forskerstilling ved Københavns Universitet. Formålet er et forskningsprojekt, der gennem arkivstudier bl.a. skal undersøge tilblivelsesprocessen af Peter Seebergs værker, og som forventes at kunne bidrage med værdifuld, ny viden til gavn for særligt udgivelsens manuskriptbeskrivelse og kommentarer.

Gyldendal har indvilliget i at samarbejde om produktionen af udgaven. Ud over at producere en trykt udgave vil der blive foretaget digital opmærkning af teksten (XML) til forberedelse af eventuelt fremtidige internet eller e-bogs-udgaver.

Bestyrelsen indstiller udgivelsen til årsmødets vedtagelse med Jeppe Lindquist Barnwell og Anders Juhl Rasmussen som udgivere, Ebba Hjorth, Lasse Horne Kjældgaard og Erik Skyum-Nielsen som tilsynsførende.

Nedenfor anføres, ud over de fastansatte, en række af medarbejdere, af hvilke nogle har været tilknyttet et eller flere projekter i kortere eller længere tid.

[Jonathan Adams](#), PhD
seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*

[Henrik Andersson](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*, fra 15. februar 2011 fuld tid ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Jørg Asmussen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og ved *DK-CLARIN*

[Sebastian Møller Bak](#)
indtil 2. juni 2010 civil værnepligtig ved *Diplomatarium Danicum*

[Astrid Hjorth Balle](#), stud.mag.
studentermehjælper ved *sproget.dk* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Jeppe Lindquist Barnwell](#), MPhil
videnskabelig medarbejder ved *Den litterære redaktion*; fra 1. september 2010 assisterende redaktør

[Simon Skovgaard Boeck](#), ph.d.
postdoc ved *Gammeldansk Ordbog* og ved Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet

[Tomas Groth Christensen](#), cand.scient.dat.
it-udvikler/datalog ved *DK-CLARIN*

[Torben Christiansen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *Grammatik over det Danske Sprog*

[Mogens Devantier](#), cand.scient.
programmør ved *Diplomatarium Danicum*

[Laurids Kristian Fahl](#), cand.mag.
seniorredaktør og projektleder ved *sproget.dk*; ansvarlig for BogForum, produktion og salg; kontaktperson for *Arkiv for Dansk Litteratur*

[Michael Greve](#)
it-medarbejder ved administrationen

[Niels Grotum](#), stud.mag.
studentermehjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter* og ved *Renæssancens sprog i Danmark*; fra 1. september 2010 assisterende redaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Elsebeth Henriette Hansen](#)
kontorleder ved administrationen

[Thomas Hansen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*

[Markus Hedemann](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Diplomatarium Danicum*

[René Herring](#), bibliotekar
redaktør af *Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab*

[Ebba Hjorth](#), mag.art.
ledende redaktør ved *Dansk Sproghistorie*

[Helene Holtse](#), stud.mag.
studentermehjælper ved *Danske Klassikere* og ved *Den litterære redaktion*

[Aase Mary Jakobsen](#)
overassistent ved administrationen

Anja May Jensen, stud.mag.
studentermhjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Finn Gredal Jensen, cand.mag.
et jur.
seniorredaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Merete K. Jørgensen, cand.mag.
ledende redaktør ved *Gammeldansk Ordbog*

Anders Leegaard Knudsen, ph.d.
seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*

Kjeld Kristensen, cand.mag.
indtil 31. august 2010 ledende redaktør ved *Svensk-Dansk Ordbog*, herefter konsulent ved *ordnet.dk*

Maria Krogh Langner
sekretær ved administrationen

Camilla Zacho Larsen, cand.mag.
redaktør ved *Den litterære redaktion* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Henrik Lorentzen, cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk*

Jørn Lund, professor
direktør

Kristine Lausten Mortensen
studentermhjælper ved *Den litterære redaktion* og ved *sproget.dk*

Sara Møller, cand.mag.
fra 1. november 2010 til 30. april 2011 videnskabelig medarbejder ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Jesper Gehlert Nielsen, cand.mag.
ledende redaktør ved *Danske Klassikere* og ved *Den litterære redaktion*

Jonas Nielsen, cand.scient.
fra 15. august 2010 it-udvikler

Marita Akhøj Nielsen, dr.phil.
seniorredaktør ved *Gammeldansk Ordbog*

Morten Nielsen
it-medarbejder ved administrationen

Rune Biede Nielsen, stud.mag.
studentermhjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Sanni Nimb, ph.d.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og ved *DanNet/DK-CLARIN*

Anders Bruun Olsen
it-ansvarlig

Nicolas Reinecke-Wilkendorff,
mag.art.
redaktør ved *Karen Blixen. Værker*

Benedikte F. Rostbøll, ph.d.
redaktør ved *Danske Klassikere* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Aldís Sigurðardóttir, mag.art.
seniorredaktør ved *ISLEX*

Karen Skovgaard-Petersen,
dr.philos.
ledende redaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

David Christian Svendsen-Tune,
stud.mag.
studentermhjælper ved *Gammeldansk Ordbog* og ved *ordnet.dk*

Nicolai Hartvig Sørensen, cand.
mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og ved *DanNet/DK-CLARIN*

[Liisa Theilgaard](#), cand.mag. og
Bacc.philol.Isl.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og
DK-CLARIN, konsulent ved *ISLEX*
og *Svensk-Dansk Ordbog*

[August Holst Thomsen](#), stud.mag.
indtil 31. december 2010 stu-
dentermedhjælper ved *Renæs-
sancens sprog i Danmark* og
sproget.dk

[Asger Finderup Trap-Jensen](#)
indtil 30. april 2010 studenter-
medhjælper ved *Renæssancens
sprog i Danmark*

[Lars Trap-Jensen](#), cand.mag. og
MPhil
ledende redaktør ved *ordnet.dk*

[Thomas Troelsgård](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og
ved *DK-CLARIN*

[Vibeke Winge](#), dr.phil.
konsulent ved *Diplomatarium
Danicum*

[Peter Zeeberg](#), ph.d.
seniorredaktør ved *Ludvig Hol-
bergs Skrifter*, udgiver af *Hans
Svanings Danmarkshistorie* og
*Latinsk hyrdedigtning i Danmark
på Frederik 2.s tid* samt projekt-
leder ved *Renæssancens sprog i
Danmark*

Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.

Jonathan Adams

redaktør for *Medieval Sermon Studies*

Henrik Andersson

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg

Jørg Asmussen

medlem af censorformandskabet i lingvistik ved universiteterne
leder for *DK-CLARINS* delarbejds-pakker 2.1 (referencekorpus) og 2.4 (forbedring af *Arkiv for Dansk Litteratur* og digitalisering af Johannes V. Jensens skrifter)

Simon Skovgaard Boeck

redaktionssekretær for *Danske Studier*

sekretær for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi

Torben Christiansen

medlem af redaktionen af *Læsepædagogen*, udgivet af Landsforeningen af Læsepædagoger

Laurids Kristian Fahl

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Ebba Hjorth

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs suppleant i Medieval Nordic Text Archive (Menota)

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

revisor for Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)

koordinator for og mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Finn Gredal Jensen

medlem af editorial board for *Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

medlem af editorial board for *Danish Golden Age Studies*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

medlem af editorial board for *Texts from Golden Age Denmark*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

Merete K. Jørgensen

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs repræsentant i Medieval Nordic Text Archive (Menota) og medlem af styre- og arbejdsgruppen for »Nordiske middelalderordbøger« under Menota

medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

redaktør for *Danske Studier*

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Anders Leegaard Knudsen

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Kjeld Kristensen

revisor for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Henrik Lorentzen

beskikket medlem af Dansk Sprognævns repræsentantskab, udpeget af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og medlem af dettes fagråd for retskrivning

medlem af styregruppe for Erhvervsproprisen 2010

hovedredaktør for tidsskriftet *LexicoNordica* (sm.m. Ruth V. Fjeld)
mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Jørn Lund

medlem af Dansk Sprognævn og dets fagråd for publikationer
medlem af Københavns Universitets bestyrelse
medlem af Det Danske Akademi
medlem af Rungstedlundfonden
medlem af bestyrelsen for Søren Kierkegaard Forskningscenteret
medlem af stiftelsen Tersløsegaards bestyrelse
medlem af bestyrelsen for Det Kgl. Danske Vajsenhus
formand for bestyrelsen for Tagea Brandts Rejselegat
medlem af den danske afdeling af Det Letterstedtske Selskab
medlem af projektgruppen vedr. udgivelsen af Carl Niensens Breve
formand for Fonden for Dansk-Islandsk Samarbejde
formand for Ekspertgruppen Nordens Sprogråd

Jesper Gehlert Nielsen

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg
medlem af styregruppen for Klassikerdagen
medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund
medlem af aftagerpanel for kandidatuddannelsen ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Marita Akhøj Nielsen

medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi
formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund
redaktør for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og medlem af præsidiet
medlem af advisory board for det elektroniske tidsskrift *Renæssanceforum* (renaissanceforum.dk)
medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Karen Skovgaard-Petersen

medlem af de forskningsrådgivende udvalg for Statens Museum for Kunst m.fl., Statens Arkiver og Dansk Sprognævn
medlem af bestyrelsen for Historisk Samfund
medlem af Selskabet for Dansk Kulturhistorie
medlem af Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie
medlem af Management Committee ved COST-aktionen »An Interoperable Supranatural Infrastructure for Digital Editions (Interedition)«

Liisa Theilgaard

formand for Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)
medlem af aftagerpanelet for Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet

Lars Trap-Jensen

medlem af bestyrelsen for Nordisk Forening for Leksikografi og dennes sekretær
medlem af bestyrelsen for EURALEX og dennes sekretær/kasserer

tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
medlem af bestyrelsen for Sektoren for Forskning og Formidling, DM, og af dennes Informationsudvalg
medlem af DM's Repræsentantskab
formand for bestyrelsen for DM's Landsklub for Arkiver samt øvrige Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Forskningsinstitutioner
medlem af Det Humanistiske Fakultets Aftagerpanel (Rådgivende ArbejdsmarkedsPanel), Aarhus Universitet
medlem af styregruppen for *DK-CLARIN*, leder af *DK-CLARIN*s arbejdsplan 2 (grundlæggende sprogsressourcer, skriftlige)
mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Peter Zeeberg

medlem af bestyrelsen for Filologisk-historisk Samfund
medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier, Københavns Universitet
medlem af repræsentantskabet for Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald
medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Jonathan Adams

New Directions in Medieval Scandinavian Studies, 30th Annual Conference of the Center for Medieval Studies, Fordham University, New York City, 27.-28. marts 2010

seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 5. oktober 2010

Preaching on the Jews, for the Jews and by the Jews, arrangeret af Institutum Romanum Finlandiae og Centro Romano di studi sull'Ebraismo, Rom, 10.-11. februar 2011

Henrik Andersson

Workshop om arbetsmetoder för digital utgivning, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Göteborg, 31. maj-1. juni 2010

fagseminar om Holberg, Schæffergården, 7. august 2010

Betydende bogværker, Det Kongelige Biblioteks 16. bogseminar, 29. oktober 2010

Texts Worth Editing, European Society for Textual Scholarship, Pisa og Firenze, 25.-27. november 2010

Simon Skovgaard Boeck

Temaeftermiddag om historisk leksikografi, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, København, 20. maj 2010

Växter och växtnamn – ett möte mellan botanik och språkvetenskap, Stockholm og Uppsala, 25.-26. november 2010

Torben Christiansen

Læsning i videnssamfundet, arrangeret af Landsforeningen af Læsepædagoger, Munkebjerg Hotel, Vejle, 18.-19. november 2010

Mogens Devantier

The Digital Middle Ages: Teaching and Research 2010, Columbia University, New York City, 16.-17. juni 2010

seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 5. oktober 2010

Laurids Kristian Fahl

Sprogglæde, konference arrangeret af kampagnen *Gang i sproget*, Nationalmuseet, 14. september 2010

På vej mod en dansk roadmap for forskningsinfrastruktur, konference arrangeret af Forsknings- og Innovationsstyrelsen, København, 28. oktober 2010

Tekstvidenskab i det 21. århundrede, Projektgruppe Tekstvidenskab, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, 22. november 2010

Texts Worth Editing, European Society for Textual Scholarship, Pisa og Firenze, 25.-27. november 2010

Overbygningskursus i ophavsret, arrangeret af Udvalget til beskyttelse af videnskabeligt arbejde og Danmarks IT-center for uddannelse og forskning, København, 25. februar 2011

Thomas Hansen

The Digital Middle Ages: Teaching and Research 2010, Columbia University, New York City, 16.-17. juni 2010

seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København, 5. oktober 2010

Markus Hedemann

New Directions in Medieval Scandinavian Studies, 30th Annual Conference of the Center for Medieval Studies, Fordham University, New York City, 27.-28. marts 2010

seminar om *Dansk Editions-historie*, Videnskabernes Selskab, 18. februar 2011

seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 5. oktober 2010.

Ebba Hjorth

Seminar om historisk leksikografi, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi og Foreningen af Leksikografer i Danmark, 20. maj 2010

Árni Magnússon memorial seminar 2010, Ordbog over det norrøne prosasprog, Nordisk forskningsinstitut, Københavns Universitet, 23. november 2010

Finn Gredal Jensen

Workshop om arbetsmetoder för digital utgivning, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Göteborg, 31. maj-1. juni 2010

Betydende bogværker, Det Kongelige Biblioteks 16. bogseminar, 29. oktober 2010

Tekstvidenskab i det 21. århundrede, Projektgruppe Tekstvidenskab, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, 22. november 2011

Texts Worth Editing, European Society for Textual Scholarship, Pisa og Firenze, 25.-27. november 2010

Seminar om Holbergs naturrett, Universitetet i Bergen, 10.-11. februar 2011

Merete K. Jørgensen

Seminar om historisk leksikografi, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi og Foreningen af Leksikografer i Danmark, 20. maj 2010

rådsmøde i *Menota, Medieval Nordic Text Archive*, Den Arnamagnæanske Samling, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 3. september 2010

Betydende bogværker, Det Kongelige Biblioteks 16. bogseminar, 29. oktober 2010

Tekstvidenskab i det 21. århundrede, Projektgruppe Tekstvidenskab, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, 22. november 2010

Árni Magnússon memorial seminar 2010, Ordbog over det norrøne prosasprog, Nordisk forskningsinstitut, Københavns Universitet, 23. november 2010

Anders Leegaard Knudsen

New Directions in Medieval Scandinavian Studies, 30th Annual Conference of the Center for Medieval Studies, Fordham University, New York City, 27.-28. marts 2010

seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 5. oktober 2010

seminar om *Dansk Editions-historie*, Videnskabernes Selskab, 18. februar 2011

Henrik Lorentzen

Seminar om historisk leksikografi, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi og Foreningen af Leksikografer i Danmark, 20. maj 2010

XIV Euralex International Congress, Leeuwarden, 6.-10. juli 2010

Sproglæde, konference arrangeret af kampagnen *Gang i sproget*, Nationalmuseet, 14. september 2010

The Copenhagen Symposium on Approaches to the Lexicon, Copenhagen Business School, 8.-10. december 2010

Onomasiologiske ordbøger i Norden, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 28.-30. januar 2011 (medarrangør)

Jørn Lund

Ministerkonference om nordiske sprog og fremmedsprog, Schæffergården, København, 27.-28. april 2010

undervisningsministerens Sorø-møde, 10.-12. august 2010

de nordiske sprognævns konference om nabosprogsundervisning, Thorshavn, 27.-28. august 2010

Verdens Sprogdag, Bærum Kulturhus, Sandvika, 26. september 2010

Dansk i parallelsproglig praksis. Brugen af dansk på det internationaliserede universitet, Center for Internationalisering og Parallelsprog, Københavns Universitet, 11. november 2010

Jesper Gehlert Nielsen

Peer Hultberg – i arkiverne, i Europa, på scenen og i selvfremstilling, Det Kongelige Bibliotek, 5. oktober 2010

Seminar om digital udgivelse, Nasjonalbiblioteket i Oslo/Henrik Ibsens Skrifter, 12. oktober 2010
Betydende bogværker, Det Kongelige Biblioteks 16. bogseminar, 29. oktober 2010

Texts Worth Editing, European Society for Textual Scholarship, Pisa og Firenze, 25.-27. november 2010

Marita Akhøj Nielsen

Samfundets bevågenhed – Universiteternes ansvarlighed, forskningspolitisk årsmøde i Videnskabernes Selskab, 10. marts 2010

Det fremmede som historisk drivkraft i Danmark efter 1742, Videnskabernes Selskabs symposium, 20. april 2010

Árni Magnússon memorial seminar 2010, Ordbog over det norrøne prosasprog, Nordisk forskningsinstitut, Københavns Universitet, 23. november 2010

seminar om *Dansk Editionshistorie*, Videnskabernes Selskab, 18. februar 2011

Sanni Nimb

The Seventh International Conference on Language Resources and Evaluation, konference arrangeret af ELRA, Malta, 19.-21. maj 2010

The Copenhagen Symposium on Approaches to the Lexicon, Copenhagen Business School, 8.-10. december 2010

Onomasiologiske ordbøger i Norden, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 28.-30. januar 2011

Benedikte F. Rostbøll

fagseminar om Holberg, Schæffergården, København, 7. august 2010

Karen Skovgaard-Petersen

Workshop om arbejdsmetoder for digital udgivning, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Göteborg, 31. maj-1. juni 2010

fagseminar om Holberg, Schæffergården, 7. august 2010

Joy and Laughter in the 18th Century, ISECS' Annual Meeting 2010, Syddansk Universitet, Kolding, 25.-28. august 2010

In Our End are Fresh Beginnings. Perspectives for Open Scholarly Communities on the Web, final conference of COST Action A32: Open Scholarly Communities on the Web, Ludvig Maximilian-Universität, München, 29. september-2. oktober 2010

Seminar om digital udgivelse, Nasjonalbiblioteket i Oslo/Henrik Ibsens Skrifter, 12. oktober 2010

Seminar om Ludvig Holbergs Naturret, Universitetet i Bergen, 10.-11. februar 2011

Liisa Theilgaard

Seminar om historisk leksikografi, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi og Foreningen af Leksikografer i Danmark, 20. maj 2010 (medarrangør)

Onomasiologiske ordbøger i Norden, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 28.-30. januar 2011

Lars Trap-Jensen

Norsk Ordboks sommerseminar, Oslo, 3.-4. juni 2010

XIV Euralex International Congress, Leeuwarden, 6-10. juli 2010

Sproglæde, konference arrangeret af kampagnen *Gang i sproget*, Nationalmuseet, 14. september 2010

På vej mod en dansk roadmap for forskningsinfrastruktur, konference arrangeret af Forsknings- og Innovationsstyrelsen, København, 28. oktober 2010

Onomasiologiske ordbøger i Norden, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 28.-30. januar 2011

Thomas Troelsgård

XIV Euralex International Congress, Leeuwarden, 6-10. juli 2010

TISLR-10 (Theoretical Issues in Sign Language Research), West Lafayette, 30. september-2. oktober 2010

Peter Zeeberg

Dissertations in the Baltic Sea Region 1600-1800, Södertörns Högskola, Stockholm, 21. maj 2010

Workshop om arbetsmetoder för digital utgivning, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Göteborg, 31. maj-1. juni 2010

fagseminar om Holberg, Schæffergården, 7. august 2010

Joy and Laughter in the 18th Century, ISECS' Annual Meeting 2010, Syddansk Universitet, Kolding, 25.-28. august 2010

Seminar om digital udgivelse, Nasjonalbiblioteket i Oslo/Henrik Ibsens Skrifter, 12. oktober 2010

Media in Transition. The Book as Concept and in Use from Manuscript to Print, Aarhus Universitet, 26.-27. november 2010

Seminar om intertekstualitet samt grundlæggelse af Nordisk Netværk for Renæssancestudier, Det Danske Institut i Rom, 10.-14. januar 2011

Seminar om Ludvig Holbergs Naturret, Universitetet i Bergen, 10.-11. februar 2011

Undervisning, censorvirksomhed m.m.

Jørg Asmussen

censor i lingvistik ved universiteterne

Ebba Hjorth

censor i dansk ved universiteterne

Jørn Lund

censor i dansk og retorik ved universiteterne

førsteopponent ved Henrik Galberg Jacobsens disputatsforsvar, Syddansk Universitet, Odense, 7. maj 2010

Jesper Gehlert Nielsen

censor i dansk ved universiteterne

Marita Akhøj Nielsen

gæsteforelæsning om J.S. Sehesteds forfatterskab, Aarhus Universitet, 15. marts 2010

Sanni Nimb

studieleder for Dansk sprog ved Folkeuniversitetet i København

Benedikte F. Rostbøll

ekstern lektor, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, opgavevejledning i bl.a. bacheloropgaver i dansk

Aldís Sigurðardóttir

censor i oldnordisk ved universiteterne

ekstern lektor i oldnordisk propædeutik ved Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstuder, Syddansk Universitet, Odense

Karen Skovgaard-Petersen

censor i latin og litteraturvidenskab ved universiteterne

opponent ved Jens Bjerring-Hansens forsvar af ph.d.-afhandlingen *Holberg og bogen. Om Peder Paars, socialt forfatterskab og litteraturhistoriens empiriske grundlag*, Københavns Universitet, 19. november 2010

Lars Trap-Jensen

censor i lingvistik ved universiteterne

Peter Zeeberg

forelæsninger ved kurser i renessancestudier ved Københavns Universitet

forelæsninger ved kurser i latin under Elementarkurser i græsk og latin, Københavns Universitet

Jonathan Adams

»Unmixing mixture with statistics: Analyzing the language of a medieval Birgittine manuscript«, ved *New Directions in Medieval Scandinavian Studies*, 30th Annual Conference of the Center for Medieval Studies, Fordham University, New York City, 28. marts 2010

»Editing East Norse manuscripts«, ved *Seventh International Summer School in Manuscript Studies*, København, 17. august 2010

»Preaching about Jews without Jews«, ved *Preaching on the Jews, for the Jews and by the Jews*, arrangeret af Institutum Romanum Finlandiae og Centro Romano di studi sull'Ebraismo, Rom, 10. februar 2011

Simon Skovgaard Boeck

»De danske rimordbøgers historie«, ved *Temaeftermiddag om historisk leksikografi*, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, København, 20. maj 2010

»Plantenavne i nogle danske renæssanceordbøger«, ved *Växter och växtnamn – ett möte mellan botanik och språkvetenskap*, Stockholm, 25. november 2010

»Hvordan starter sprog?«, Seniorhøjskolen Munkebo, 17. januar 2011

Mogens Devantier

»TEI – why we need to keep it simple« (sm.m. Thomas Hansen), ved *The Digital Middle Ages: Teaching and Research 2010*, Columbia University, New York City, 16. juni 2010

Thomas Hansen

»TEI – why we need to keep it simple« (sm.m. Mogens Devantier), *The Digital Middle Ages: Teaching and Research 2010*, Co-

lumbia University, New York City, 16. juni 2010

»TEI – en modus vivendi«, seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 5. oktober 2010

Markus Hedemann

»The Lost King: King Eric of Pomerania and the War of Schleswig«, ved *New Directions in Medieval Scandinavian Studies*, 30th Annual Conference of the Center for Medieval Studies, Fordham University, New York City, 28. marts 2010

»Erik af Pommern og Sønderjylland«, i Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning, 7. februar 2011

oplæg om *Diplomatarium Danicum* ved seminar om nordisk diplomatik, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 5. oktober 2010

Ebba Hjorth

»Præsentation af Det danske Sprog- og Litteraturselskab i almindelighed og af *Dansk Sprog-historie* i særdeleshed« (sm.m. Henrik Galberg Jacobsen), ved seminar for studerende fra Estland og Litauen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 25. maj 2010

Merete K. Jørgensen

»Gammeldansk Ordbogs digitale seddelsamling« (sm.m. Marita Akhøj Nielsen), foredrag og præsentation, Det Kongelige Bibliotek, 19. november 2010

Anders Leegaard Knudsen

»Documenting the Reception of Learned law: The Evidence of the Local Courts«, ved *New Directions in Medieval Scandinavian Studies*, 30th Annual Conference of the Center for Medieval Studies, Fordham University, New York City, 27. marts 2010

Henrik Lorentzen

»Orthographical Dictionaries: How Much Can You Expect? – The Danish Spelling Dictionary Revis(it)ed«, ved XIV *Euralex International Congress*, Leeuwarden, 10. juli 2010

to sproghaj-foredrag som led i kampagnen *Gang i sproget*: Nordsjællands Grundskole og Gymnasium, 28. oktober 2010, og VUC Nordsjælland, 3. december 2010

»Ministerium eller ministerie? Den nye retskrivningsordbog – og den nyeste udvikling i dansk sprog«, Dansk Translatørforbund, 9. november 2010

Jørn Lund

»Hvad skal vi med de nordiske sprog og sprogene i Norden i globaliseringens tidsalder?«, ved ministerkonference om nordiske sprog og fremmedsprog, Schæffergården, København, 27. april 2010

»Om at være til stede«, ved undervisningsministerens Sorø-møde, 11. august 2010 (www.uvm.dk/service/Publikationer/Publikationer/Tvaergaaende/2010/Soroe2010)

»Status for nordisk sprogsamarbejde og den nordiske sprogdeklaration«, ved de nordiske sprognævns konference om nabosprogsundervisning, Thorshavn, 27. august 2010

»Språkleg fridom og mangefald«, ved *Verdens Sprogdag*, Bærum Kulturhus, Sandvika, 26. september 2010

panelindlæg ved symposiet *Dansk i parallelsproglig praksis. Brugen af dansk på det internationaliserede universitet*, Center for Internationalisering og Parallelsprog, 11. november 2010

»Sproget på spil«, samtale med Bo Ralph om nordisk sprogforståelse, arrangeret af Nordisk

Ministerråd og Sveriges Ambassade som optakt til den nordiske sprogkampagne, 1. december 2010

Jesper Gehlert Nielsen

»The Big Bang. Herman Bang. Romaner og noveller 1-10«, Selskab for Nordisk Filologi, 9. september 2010

»Kritisk tekstudgivelse«, ved seminaret *Kildekritik for forskningsbibliotekerne*, Det Informationsvidenskabelige Akademi, 10. november 2010

Marita Akhøj Nielsen

»Kingo i ord og toner« (sm.m. Nanna Hovmand og Ulla Kappel), Det Kongelige Bibliotek, 19. juni 2010

»Gammeldansk Ordbogs digitale seddelsamling« (sm.m. Merete K. Jørgensen), foredrag og præsentation, Det Kongelige Bibliotek, 19. november 2010

»Om at redigere – og at udgive«, Odsherreds Soroptimistklub, 1. februar 2011

Sanni Nimb

»Merging specialist taxonomies and folk taxonomies in wordnets – a case study of plants, animals and foods in the Danish wordnet« (sm.m. Bolette S. Pedersen), ved *the Seventh International Conference on Language Resources and Evaluation*, Malta, 20. maj 2010

»Semantiske relationer i Dansk Begrebsordbog og det danske wordnet DanNet: ligheder, forskelle og genbrug af data på tværs«, ved *Onomasiologiske Ordbøger i Norden*, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 29. januar 2011

Benedikte F. Rostbøll

»Køn og dyder i Holbergs *Heltindehistorier*«, ved fagseminar om Holberg, Schæffergården, København, 7. august 2010

Karen Skovgaard-Petersen

»Den digitale Holberg – om det dansk-norske udgivelsesprojekt *Ludvig Holbergs Skrifter*«, på nordisk boghistorisk seminar, Kungliga Biblioteket, Stockholm, 29. januar 2010

»Om opslagsværket *Oxford Companion to the Book*« (sm.m. Charlotte Appel), ved boghistorisk seminar, Lunds Universitet, 8. marts

»Formidling af humanistisk forskning på internettet – med udgangspunkt i en række igangværende udgivelsesprojekter: Kierkegaard, Ibsen, Holberg og Grundtvig«, ved seminar for Det Kongelige Biblioteks forskergruppe, 19. maj 2010

»Den digitale Holberg om det dansk-norske udgivelsesprojekt *Ludvig Holbergs Skrifter*«, ved Holbergsamfundets årsmøde, Schæffergården, København, 22. juni 2010

»Holbergs *Niels Klim* i ny oversættelse« (sm.m. Peter Zeeberg), ved fagseminar om Holberg, Schæffergården, København, 7. august 2010

»Petronius and Vergil in Ludvig Holberg's Latin novel *Iter subterraneum Nicolai Klimii* (1741)« (sm.m. Peter Zeeberg), ved *Joy and Laughter in the 18th Century*, ISECS' Annual Meeting 2010, Syddansk Universitet, Kolding, 26. august 2010

»Holberg som historieskriver« (sm.m. Sebastian Olden-Jørgensen), ved Golden Days-arrangement, Københavns Universitet, 17. september 2010

Lars Trap-Jensen

»Lemmaselektion i Den Danske Ordbog« ved Norsk Ordboks sommerseminar, Oslo, 4. juni 2010

»One, Two, Many: Customization and User Profiles in Internet Dictionaries«, ved *XIV Euralex International Congress*, Leeuwarden, 9. juli 2010

»Sprogrevkassen«, ved Rødning Højskoles kursus *Det danske sprog i lyst og nød*, Rødning, 20. august 2010

»Sproglig mangfoldighed«, som led i kampagnen *Gang i sproget*, Birkerød Gymnasium, 26. oktober 2010

»Dansk begrebsordbog: Baggrund, metode og perspektiver«, ved *Onomasiologiske Ordbøger i Norden*, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 29. januar 2011

»Dansk i dag – nære problemer og global udfordring«, ved Herning Valgmenigheds vintermøde, 25. februar 2011

»Sproglig mangfoldighed i Danmark og i verden«, ved Folkeuniversitetets forelæsningsrække *Gang i sproget*, København, 22. marts 2011

Peter Zeeberg

»Holbergs *Niels Klim* i ny oversættelse« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen), ved fagseminar om Holberg, Schæffergården, København, 7. august 2010

»Petronius and Vergil in Ludvig Holberg's Latin novel *Iter subterraneum Nicolai Klimii* (1741)« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen), ved *Joy and Laughter in the 18th Century*, ISECS' Annual Meeting 2010, Syddansk Universitet, Kolding, 26. august 2010

»Book-distribution and self-representation: What do the preserved copies of Heinrich Rantzaus's (1526-98) books tell us?«, ved *Media in Transition. The Book as Concept and in Use from Manuscript to Print*, Aarhus Universitet, 26. november 2010

»Petronius and Vergil in Ludvig Holberg's Latin novel *Iter subter-raneum Nicolai Klimii* (1741)«, ved *Seminar om intertekstualitet samt grundlæggelse af Nordisk Netværk for Renæssancestudier*, Det Danske Institut i Rom, 14. januar 2011

Jonathan Adams

»Hebraiske ord i *Nouiter i lucem data: iudeorum secreta* (1516)«, i: *Danske Studier*, 2010, s. 31-50

»*In danico dicitur: Glossing in Danish Manuscripts*«, i: *Scandinavian Studies*, 82:2, 2010, s. 117-158

»An Online Tool for the Study of Renaissance Language in Denmark« (sm.m. Peter Zeeberg), i: *Renæssanceforum* 6, 2010, s. 43-57 (http://renaissanceforum.dk/rf_6_2010.htm)

Henrik Andersson

»Syndig eller fyndig. Om den nye udgave *Ludvig Holbergs Skrifter*«, i: Laurids Kristian Fahl m.fl. (red.): *Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur*, Gyldendal, 2011, s. 13-30

Torben Christiansen

»Affaldet fra det rigtige sprog« (sm.m. Lars Trap-Jensen), i: Laurids Kristian Fahl m.fl. (red.): *Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur*, Gyldendal, 2011, s. 81-101

»Smilets by – om stedsbetegnelser i en ordbog over uformel sprogbrug«, i: Torben Arboe og Inger Schoonderbeek Hansen (red.): *Jysk, øsmål, rigsdansk mv. Studier i dansk sprog med sideblik til nordisk og tysk. Festskrift til Viggo Sørensen og Ove Rasmussen*, Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning, Århus, 2011, s. 277-298

Laurids Kristian Fahl

Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur, Gyldendal, 2011 (redaktion sm.m. Jesper Gehlert Nielsen og Lars Trap-Jensen)

Ebba Hjorth

»Seminar om historisk leksikografi« (sm.m. Merete K. Jørgensen), i: *LEDA-Nyt*, nr. 50, november 2010, s. 9-10

»Jubilæumsanmeldelse af Lis Jacobsen: *Studier til det danske Rigssprogs Historie*«, i: *Danske Studier*, 2010, s. 123-129

Finn Gredal Jensen

»Kierkegaard's Latin Translations of the New Testament: A Constant Dialogue with the Vulgate« (sm.m. Niels W. Bruun), i: Lee C. Barrett og Jon Stewart (red.): *Kierkegaard and the Bible, Tome II: The New Testament*, Aldershot, Ashgate, 2010, s. 221-236

»Betty Møllers almanak«, i: *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks samlinger*, bd. 49, 2010, s. 167-203

Merete K. Jørgensen

»Seminar om historisk leksikografi« (sm.m. Ebba Hjorth), i: *LEDA-Nyt*, nr. 50, november 2010, s. 9-10

Anders Leegaard Knudsen

»Nye perspektiver på de danske kongers pantsætningspolitik indtil 1439«, i: Sverre Bagge m.fl. (red.): *Statsutvikling i de nordiske rikene i mellomalderen*, under udgivelse

»Saxoforskning gennem 800 år«, i: Per Andersen og Thomas Heebøl-Holm (red.): *Saxo som samtidshistoriker*, Aarhus Universitetsforlag, 2011

»Testimonia Placiti – Private Charters as Public Instruments: A Study in Danish Medieval Diplomatic«, i: *Archiv für Diplomatik, Schriftgeschichte, Siegel- und Wappenkunde*, antaget til udgivelse

Henrik Lorentzen

LexicoNordica 17 – Leksikografi og sprogteknologi i Norden (redaktion sm.m. Ruth V. Fjeld), Nordisk Forening for Leksikografi, 2010

»Orthographical Dictionaries: How Much Can You Expect? – The Danish Spelling Dictionary Revis(it)ed«, i: Anne Dykstra & Tanneke Schoonheim (red.): *Proceedings of the XIV Euralex International Congress*, Leeuwarden, 2010, s. 664-670

»Fra ordbog til wordnet: Hvordan udmøntes en ordbogsdefinition i en formaliseret wordnetbeskrivelse?« (sm.m. Sanni Nimb), i: Harry Lönnroth & Kristina Nikula (red.): *Nordiska studier i lexikografi 10. Rapport från Konferensen om lexikografi i Norden, Tammerfors 3-5 juni 2009*, Tammerfors, 2010, s. 329-344

»ordnet.dk – ordbøger og korpus på internettet« (sm.m. Lars Trap-Jensen), i: *LEDA-Nyt*, nr. 49, oktober 2010, s. 7-15

Jørn Lund

»De nordiske sprog – sprogene i Norden«, i: Guðrún Kvaran (red.): *Fra kalveskind til »tölva«*, Nordisk Ministerråd, Reykjavík, 2010, s. 1-11

»De levende ord«, i: *Vartovbogen 2010/11*, Forlaget Vartov, s. 13-33

»Sprog – standard eller variation«, *Dansk Noter*, nr. 1, 2011, s. 8-13
Dansk i nullerne, Gads Forlag, 2011

Jesper Gehlert Nielsen

Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur, Gyldendal, 2011 (redaktion sm.m. Laurids Kristian Fahl og Lars Trap-Jensen)

Marita Akhøj Nielsen

»Indledning«, i: Marita Akhøj Nielsen (red.): *Det fremmede som historisk drivkraft – Danmark efter 1742. Et festskrift til Hendes Majestæt Dronning Margrethe II ved 70-års-fødselsdagen den 16. april 2010*, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, 2010, s. 9-11

»Joint concerns of language history and literary history: the example of three Danish authors from the 16th and 17th centuries«, i: *Acta Linguistica Hafniensia. International Journal of Linguistics*, vol. 42, supplement 1, s. 117-128 (netadresse DOI: 10.1080/03740463.2010.482319, <http://dx.doi.org/10.1080/03740463.2010.482319>)

Sanni Nimb

»Merging specialist taxonomies and folk taxonomies in wordnets – a case study of plants, animals and foods in the Danish wordnet« (sm.m. Bolette S. Pedersen og Anna Braasch), i: *Proceedings from the Seventh International Conference on Language Resources and Evaluation 2010*, European language resources distribution agency, 2010, s. 3181-3186

»Fra ordbog til wordnet. Hvordan udmøntes en ordbogsdefinition i en formaliseret wordnetbeskrivelse?« (sm.m. Henrik Lorentzen), i: Harry Lönnroth, Kristina Nikula (red.): *Nordiske Studier i Leksikografi 10*, NFL-skrift nr. 11, Tammerfors, 2010, s. 329-344

»Use, Re-use and Synergetic Benefit: The Interplay between Wordnet and Dictionary Data« (sammen med Lars Trap-Jensen), i: Claudia Kunze, Lothar Lemnitzer, Rainer Osswald (red.): *Journal for Language Technology and Computational Linguistics*, nr. 2, 2009

Karen Skovgaard-Petersen

Suarez & Woodhuysen (red.): *The Oxford Companion to the book* (sm.m. Charlotte Appel 'assistant editor' med ansvar for det nordiske materiale), Oxford University Press, 2010; heri: »The book in the Nordic countries« (sm.m. Charlotte Appel), vol. I, s. 240-247

»Saxo, Snorre og den nationale historieforskning i 1600-tallet«, i: Jon Gunnar Jørgensen, Karsten Friis-Jensen, Else Mundal (red.): *Saxo og Snorre*, Museum Tusulanum Press, 2010, s. 17-35

»Anmeldelse af *Catalogue of Scandinavian Books in the British Library printed before 1801*, London: British Library 2007«, i: *Fund og Forskning*, 2010, s. 453-553 (tidligere udkommet på engelsk i *The Library*, 2009)

oversættelse fra latin til dansk af uddrag af Jakob Bidermanns *Utopia*, 1641 (sm.m. Mogens Leisner Jensen og Gunnar Sivertsen), i: Gunnar Sivertsen: *Kilden til Jeppe paa Bierget*, Aarhus Universitetsforlag, 2010, s. 213-280

»Ludvig Holbergs Skrifter – et digitalt dansk-norsk udgivelsesprojekt«, i: *Biblis*, 50, 2010, s. 83-88

Nicolai Hartvig Sørensen

»Den Danske Ordbog som begrebsordbog« (sm.m. Lars Trap-Jensen), i: Harry Lönnroth, Kristina Nikula (red.): *Nordiske Studier i Leksikografi 10*, NFL-skrift nr. 11, Tammerfors, 2010, s. 164-179

Lars Trap-Jensen

Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur (redaktion sm.m. Laurids Kristian Fahl og Jesper Gehlert Nielsen), Gyldendal, 2011

»Affaldet fra det rigtige sprog« (sm.m. Torben Christiansen), i: Laurids Kristian Fahl m.fl. (red.): *Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur*, Gyldendal, 2011, s. 81-101

»Den Danske Ordbog som begrebsordbog« (sm.m. Nicolai Hartvig Sørensen), i: Harry Lönnroth, Kristina Nikula (red.): *Nordiske Studier i Leksikografi 10*, NFL-skrift nr. 11, Tammerfors, 2010, s. 164-179

- »One, Two, Many: Customization and User Profiles in Internet Dictionaries«, i: Anne Dykstra, Tanneke Schoonheim (red.): *Proceedings of the XIV Euralex International Congress*, Leeuwarden, 2010, s. 1133-1143
- »Access to Multiple Lexical Resources at a Stroke: Integrating Dictionary, Corpus and Wordnet Data«, i: Sylviane Granger, Magali Paquot (red.): *eLexicography in the 21st Century: New Challenges, New Applications. Proceedings of eLex 2009, Louvain-la-Neuve, 22-24 October 2009*, Presses universitaires de Louvain, Cahiers du CENTAL, 2010, s. 295-302
- »Digitale ord«, i: *Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs årsberetning 2009-2010*, s. 13-19
- »ordnet.dk – ordbøger og korpus på internettet« (sm.m. Henrik Lorentzen), i: *LEDA-Nyt*, nr. 49, oktober 2010, s. 7-15
- »Den Danske Ordbog på nettet«, på: <http://sprog museet.dk>
- »Use, Re-use and Synergetic Benefit: The Interplay between Wordnet and Dictionary Data« (sm.m. Sanni Nimb), i: Claudia Kunze, Lothar Lemnitzer, Rainer Osswald (red.): *Journal for Language Technology and Computational Linguistics*, nr. 2, 2009

Thomas Troelsgård

- »Compiling a Sign Language Dictionary. Some of the problems faced by the sign language lexicographer« (sm.m. Jette H. Kristoffersen), i: Maria Mertzani (red.): *Sign Language Teaching and Learning*, Papers from the 1st Symposium in Applied Sign Linguistics, 24-26 September 2009, Centre for Deaf Studies, University of Bristol, 2010, s. 1-10
- »Making a dictionary without words. Lemmatization problems in a sign language dictionary« (sm.m. Jette H. Kristoffersen), i: Sylviane Granger, Magali Paquot (red.): *eLexicography in the 21st Century: New Challenges, New Applications*, Proceedings of eLex 2009, Louvain-la-Neuve, 22-24 October 2009, Presses universitaires de Louvain, Cahiers du CENTAL, 2010, s. 165-172
- »The Danish Sign Language Dictionary« (sm.m. Jette H. Kristoffersen), i: Anne Dykstra, Tanneke Schoonheim (red.): *Proceedings of the XIV Euralex International Congress*, Leeuwarden, 2010, s. 1549-1554
- »En ordbog uden ord« (sm.m. Jette H. Kristoffersen), i: Pia Jarvad (red.): *Sprog i Norden 2010*, København, Nordisk Sprogkoordination/ Dansk Sprognævn, 2011, s. 81-91

Peter Zeeberg

- »An Online Tool for the Study of Renaissance Language in Denmark« (sm.m. Jonathan Adams), i: *Renæssanceforum* 6, 2010, s. 43-57 (http://renaissanceforum.dk/rf_6_2010.htm)

Bestyrelsen

	valgt	på valg/afgår
Finn Hauberg Mortensen, <i>formand</i>	2001	2011*
Karsten Christensen	2001	2011*
Henrik Galberg Jacobsen	2008	2013
Merete K. Jørgensen, <i>medarbejderrepræsentant</i>	2001	2011*
Klaus P. Mortensen	2001	2011*
Chr. Gorm Tortzen	2010	2015
<i>Juridisk konsulent</i>		
Jørgen Korsgaard-Pedersen	2008	2011
<i>Revisor</i>		
Bo Andersen, Dansk Revision	2010	2011

* Finn Hauberg Mortensen, Karsten Christensen, Merete K. Jørgensen og Klaus P. Mortensen er alle valgt i 2001 og kan efter vedtægternes § 9, stk. 2, ikke genvælges.

Karsten Friis Johansen

Professor, dr.phil. Karsten Friis Johansen døde 29. juli 2010, 79 år gammel. Af uddannelse var Karsten klassisk filolog, men studiet af den antikke, græske filosofi førte ham allerede som ung studerende ind på filosofiens gebet, og i 1969 blev han udnævnt til professor i antik- og middelalderfilosofi ved Københavns Universitet. Han blev medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i 1985 og udviste stor interesse for selskabets aktiviteter og var en flittig deltager i årsmøderne. Fra 1958 til 1980 var han sammen med C.A. Christensen og Herluf Nielsen medudgiver af *Danmarks Riges Breve*, 3. række, vol. I-VIII, og udgav desuden i 1971 for selskabet J.N. Madvig: *Sprachtheoretiske Abhandlungen* i H.-M. Junghans' oversættelse og med indledning af udgiveren. Han var en yderst kyndig og meget grundig filosofihistoriker og tekstudgiver. Ved sin død var han tilsynsførende for udgaven af sin forfader P.O. Brøndsteds dagbøger. Han vil blive savnet.

Carl Henrik Koch

Indvalgt i 2010

På årsmødet 2010 blev Simon Skovgaard Boeck, Thomas Hansen, Gunnar Sivertsen og Thomas Troelsgård indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Medlemskredsen pr. 31. marts 2011

Navn	Indvalgt
Jonathan Adams redaktør, PhD	2008
Esbén Albrechtsen dr.phil.	1987
Marianne Alenius forlagschef, ph.d.	1989
Jens Kr. Andersen lektor, dr.phil.	1985
Aage Andersen cand.mag.	1986
Henrik Andersson seniorredaktør, cand.mag.	1993
Uffe Andreasen ambassadør, mag.art.	1977
Jørg Asmussen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Henrik Blicher lektor, ph.d.	1996
Hans Blosen lektor, cand.phil.	1996
Simon Skovgaard Boeck postdoc, ph.d.	2010
Elsé Bojsen cand.mag.	2004
Ivan Boserup overarkivar, cand.mag.	1992
Niels Jørgen Cappelørn centerleder, dr.theol. h.c.	1989
Karsten Christensen cand.phil.	1989

Flemming Conrad dr.phil.	1979
Per Dahl lektor, mag.art.	1989
Jørgen Dehs lektor, cand.phil.	1992
Anne Duekilde cand.mag.	1964
Dorthe Duncker lektor, ph.d.	2003
Sten Ebbesen docent, dr.phil.	1977
Svend Eegholm-Pedersen cand.mag.	1970
Laurids Kristian Fahl seniorredaktør, cand.mag.	2006
Ole Feldbæk professor, dr.phil.	1989
Britta Olrik Frederiksen lektor, mag.art.	1990
Karsten Friis-Jensen lektor, dr.phil.	1990
Niels Jørgen Green-Pedersen lektor, dr.phil.	1977
Anne Mette Hansen adjunkt, ph.d.	2008
Søren Peter Hansen cand.mag.	2009
Thomas Hansen redaktør, cand.mag.	2010
Markus Hedemann ledende redaktør, cand.mag.	2007
Steffen Heiberg mag.art.	1990
René Herring bibliotekar	2008
Ebba Hjorth ledende redaktør, mag.art.	1979

Bente Holmberg lektor, mag.art.	1983
Jørgen Hunosøe mag.art.	1982
Harald Ilsøe cand.mag.	1989
Henrik Galberg Jacobsen professor, dr.phil.	1989
Finn Gredal Jensen seniorredaktør, cand.mag. et jur.	2005
Minna Skaftø Jensen professor, dr.phil.	2000
Bent Jørgensen professor, dr.phil.	1991
Merete K. Jørgensen ledende redaktør, cand.mag.	1987
Aage Jørgensen cand.art.	2005
Allan Karker cand.mag.	1973
Esther Schat Kielberg cand.phil.	1992
Lasse Horne Kjældgaard lektor, ph.d.	2007
Anders Leegaard Knudsen seniorredaktør, ph.d.	1996
Carl Henrik Koch dr.phil.	1998
Johnny Kondrup lektor, dr.phil.	1990
Jørgen Korsgaard-Pedersen ambassadør, cand.jur.	1996
Patrick Kragelund direktør, dr.phil.	2002
Kjeld Kristensen cand.mag.	1992
Karsten Kynde seniorforsker, cand.scient.	2005

Henrik Lorentzen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Flemming Lundgreen-Nielsen dr.phil.	1977
Jens Lyster dr.theol. h.c.	1978
Finn Hauberg Mortensen professor, lic.phil.	2000
Klaus P. Mortensen professor, cand.mag.	1998
Lars Boje Mortensen professor, ph.d.	1989
Johan de Mylius professor, dr.phil.	1985
Jesper Gehlert Nielsen ledende redaktør, cand.mag.	2006
Marita Akhøj Nielsen seniorredaktør, dr.phil.	1989
Michael Lerche Nielsen lektor, ph.d.	2002
Torben Nielsen cand.mag.	1974
Sanni Nimb seniorredaktør, ph.d.	2007
Sebastian Olden-Jørgensen lektor, ph.d.	2008
Rikke Agnete Olsen forfatter, cand.mag.	1992
Fritz Saaby Pedersen lektor, lic.phil.	1983
Erik Petersen seniorforsker, dr.phil.	1978
Sten Rasmussen cand.mag.	2006
Thomas Riis professor, dr.phil.	1986
Sven Hakon Rossel professor, mag.art.	2004

Lars Peter Rømhild mag.art.	1991
Jørgen Schack seniorforsker	2009
Henrik Schovsbo cand.mag. et art.	1999
Aldís Sigurðardóttir seniorredaktør, mag.art.	2009
Gunnar Sivertsen forsker, dr.art.	2010
Karen Skovgaard-Petersen ledende redaktør, dr.philos.	1993
Erik Skyum-Nielsen lektor, mag.art.	1991
Leif Stedstrup mag.art.	1996
Marie Stoklund cand.mag.	1999
Bruno Svindborg forskningsbibliotekar, mag.art.	2008
Nicolai Hartvig Sørensen seniorredaktør, cand.mag.	2009
Chr. Gorm Tortzen lektor, cand.mag.	2002
Lars Trap-Jensen ledende redaktør, cand.mag. og MPhil	1999
Thomas Troelsgaard redaktør, cand.mag.	2010
Mette Winge forfatter, dr.phil.	1979
Vibeke Winge dr.phil.	1998
Vigdis Ystad professor, dr.philos.	2006
Peter Zeeberg seniorredaktør, ph.d.	1993
Keld Zeruneith dr.phil.	1991

**Det Danske Sprog-
og Litteraturselskab
1986-2011**

ved Esther Schat Kielberg

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 1986-2011

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab blev stiftet 1911 som et privat udgiverselskab. Formålet var fra første færd at tilgængeliggøre kilderne til det danske sprogs historie med henblik på systematiske studier af dansk sprog og litteratur.

Tanken om at danne et selvstændigt selskab, der kunne tilvejebringe disse kilder, opstod 29. marts 1911 i Selskab for germansk Filologi, hvor filologen Lis Jacobsen (1882-1961), der blev primus motor i stiftelsen af selskabet, holdt et foredrag om mål og midler for dansk sprogforskning. I et jubilæumsskrift fra 1951, *Fyrretyve års virksomhed 1911-1951*, fortæller hun muntert, dramatisk og med stolthed om processen. Hun havde året før, i 1910, forsvaret sin doktorafhandling, *Studier til det danske Rigssprogs Historie fra Eriks Lov til Chr. III's Bibel*, som påviser, at rigsskriftsproget bygger på det ældre danske kancellisprog. Lis Jacobsen havde fra først af haft ambitionen om at gå videre fra reformationen og frem, så resultatet blev en samlet fremstilling af sprogets historie. Men hun indså snart, at projektet forudsatte udgivelsen af det kildemateriale – dvs. tekstudgaver – som undersøgelsen skulle bygge på. Tanken om et udgiverselskab med det formål blev herved til. Tilsagn om støtte fra Carlsbergfondet blev givet af historikeren Kr. Erslev (1852-1930), dengang medlem af og senere formand for Carlsbergfondets bestyrelse, og derefter gik det hurtigt. Lis Jacobsen indledte et samarbejde med den senere overbibliotekar ved Det Kongelige Bibliotek Carl S. Petersen (1873-1958), og takket være især Lis Jacobsens entusiasme kunne det stiftende møde afholdes 29. april 1911, på Carl S. Petersens fødselsdag.

Fra den tidligste begyndelse havde det været meningen, at det påtænkte selskab skulle udgive kilder til det danske sprogs historie udelukkende med henblik på sprogstudier; det fik dog ved stiftelsen navnet Det danske Sprog- og Litteraturselskab – idet jo selskabet for at tjene sit formål skulle udgive såvel sproglige som fag- og skønlitterære tekster.

De 22 stiftende medlemmer repræsenterede en omfattende viden inden for nordisk og klassisk filologi, litteraturhistorie, historie, teologi og jura. De fleste var unge eller yngre forskere. Med bevillinger fra Carlsbergfondet, fra G.A. Hagemann samt andre fonde og enkeltpersoner kunne DSL i første omgang påbegynde arbejdet med Tycho Brahes og Johannes Ewalds samlede skrifter, med gamle danske adelsviser og med den danske oversættelse fra 1574 af den flamsk-franske diplomat Phillipe de Commines' (ca. 1447-ca. 1511) memoirer. Desuden kunne man udføre forarbejder til den for sprogforskningen vigtige udgivelse af de gamle danske landskabslove. I 1913 kom der bevillinger fra Carlsbergfondet til Rævebogen, folkebøgerne, Chr. Falsters (1690-1752) *Lærdoms Lystgaard*, danske grammatikere fra 1600 og 1700-tallet og Thomas Kingos (1634-1703) samlede skrifter – sidstnævnte begyndte dog først at udkomme 1939.

»Hermed«, slutter Lis Jacobsen sin beretning fra 1951, »var selskabet konsolideret, dets virksomhed fremover en realitet«.

I 1915 kunne DSL med støtte fra Carlsbergfondet og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet overtage og fortsætte filologen Verner Dahlerups (1859-1938) mangeårige arbejde med *Ordbog over det danske Sprog* (ODS), der udkom 1918-1955. Andre af DSL's større udgaver op til 1986 kunne fremhæves, og nogle vil blive nævnt nedenfor i forbindelse med de udgaver, der er afsluttet, i arbejde eller planlagt inden for de sidste 25 år. Flere af de udgivelser, der blev påbegyndt i den periode eller før, fortsætter med at udkomme ind i det 21. århundrede, bl.a. *Diplomatarium Danicum* og *Danmarks Riges Breve, Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi, Gammeldansk Ordbog* og serien *Danske Klassikere*. 294 udgivelser er det i alt blevet til siden 1911, enkeltværker eller værker i talrige bind. Optalt i bind kommer hele DSL's produktion op på 866 bind. Hertil kommer de digitalt udgivne værker.

Historikeren Kristian Hvidt har i sin Lis Jacobsen-biografi, *Forsker, furie og frontkæmper* (2011), der udgives i anledning af selskabets 100-års jubilæum, skildret DSL's historie i Lis Jacobsens tid, hendes indsats for selskabet og hendes engagement i det, der varede indtil hendes død i 1961. Lis Jacobsen var formand for DSL's bestyrelse fra 1911 og indtil hun fik stillingen som administrator, der blev oprettet 1931. I 1951 blev hun afløst af historikeren Albert Fabritius (1905-1976).

Hjemsted

DSL havde fra begyndelsen ikke noget fast domicil, men fik med årene hjemsted på forskellige adresser i København, fx Vester Boulevard (den nuværende H.C. Andersens Boulevard), Torvegade og Det Kongelige Bibliotek. Fra 1951 havde administrationen og et par af redaktionerne til huse i en lejlighed i Frederiksholms Kanal 18 A. De øvrige redaktioner holdt til på bl.a. Københavns Universitet. I 1997, da Det Kongelige Biblioteks nybyggeri var fuldført, kunne DSL samle det faste personale på 1. sal af Christians Brygge 1 i Fisken, tilbygningen til bibliotekets nye bygning, Diamanten. Samtidig flyttede institutionerne Kvininfo, Dansk Folkemindesamling og Dansk Litteraturinformationscenter ind i Fisken. Stigningen i DSL's aktiviteter og det øgede antal medarbejdere nødvendiggjorde en areal-

udvidelse, som blev mulig i 2003 ved Dansk Litteraturinformationscenters udflytning fra centrets lokaler i Fiskens stueetage.

Bevillingsgivere

Som nævnt har DSL lige fra selskabets stiftelse modtaget støtte fra Carlsbergfondet, fra andre private fonde og fra staten. Statens driftstilskud går i dag til afholdelse af udgifter til husleje, it-drift og aflønning af det administrative personale samt til aflønning af redaktørerne på projektet *Gammel dansk Ordbog*. Desuden gives af Kulturministeriet støtte til udgivelsen af *Danske Klassikere*, *Karen Blixen. Værker* og til medfinansiering af selskabets ordbogsudvikling på nettet. Herudover yder Kulturministeriet lejlighedsvis særbevillinger. Også de statslige forskningsråd har gennem årene finansieret nogle af selskabets udgivelser, og store fonde som Augustinus Fonden, Velux Fonden, Oticon Fonden og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formaal har støttet en række centrale projekter. Om støtte fra andre kilder, se den samlede oversigt over bevillingsgivere side 117.

Medlemskreds og bestyrelse

DSL har som øverste myndighed *medlemskredsen*, som på sit årsmøde vedtager eller forkaster udgivelsesforslag, indvælger nye medlemmer og tager stilling til vigtigere principielle spørgsmål. Af medlemmerne forventes det, at de er villige til, hvis de har mulighed for det, at påtage sig opgaver for DSL, fx tilsyn med selskabets udgaver under udarbejdelsen. En tilsynsopgave er som regel ulønnet; det samme gælder udgiverarbejdet. DSL's ulønnede arbejdskraft er i øvrigt et ikke uvæsentligt, positivt bidrag til selskabets økonomi.

Selskabets bestyrelse består af seks personer, som kan sidde i to perioder, maksimalt 10 år. Bestyrelsens formand samt de fire af bestyrelsesmedlemmerne vælges af medlemskredsen, mens det sidste bestyrelsesmedlem vælges af og blandt selskabets medarbejdere. Selskabets daglige virksomhed forestås af en direktør, der efter indstilling fra bestyrelsen ansættes og afskediges ved en beslutning på et årsmøde.

I 1986 bestod selskabet af 54 medlemmer. I 2000 var der 78. I 2011 er tallet 92. Medlemskredsen har med andre ord siden 1986 udvidet sig med 38 medlemmer. 74 nye medlemmer er indvalgt i løbet af de 25 år, 36 medlemmer er afgang ved døden. En del af de medlemmer, der er indvalgt inden for de sidste ca. 15 år, har særlig indsigt i digitale publikationsformer, idet DSL er blevet stadig mere afhængig af forskere, der er kyndige heri. Der er desuden indvalgt relativt mange yngre medlemmer. Siden 1986 er medlemskredsens sammensætning aldersmæssigt kommet til at svare bedre til den oprindelige fra 1911 – da var gennemsnitsalderen for de yngste 15 af de 22 stiftende medlemmer 33 år.

På Christians Brygge

På Christians Brygge er der i 2011 ansat 30 akademisk uddannede medarbejdere, enkelte på nedsat tid, og tre kontoruddannede. Da redigerings- og publiceringsformerne som nævnt har ændret sig mærkbart siden stiftelsen, har it-siden måttet styrkes væsentligt. Således har seks medarbejdere i dag som hovedopgave at facilitere og udvikle anvendelsen af it som en integreret del af det redaktionelle arbejde; i 2001 var der kun én.

Administrationen har måttet tilpasse sig en mere omfattende organisation. I 1986 bestod den af en administrator og en amanuensis til aflastning af denne; sidstnævnte overgik gradvis til litterær redaktion. Desuden var en bogholder og en sekretær tilknyttet administrationen, i perioder desuden en studentermedhjælper. En videnskabelig medarbejder, som også lejlighedsvis varetog sekretæropgaver, ansattes i 1991. I 2000 ansattes en kontorleder suppleret af en deltidsbeskæftiget sekretær, som alternerede med tre studentermedhjælpere. I 2003 ansattes en fast sekretær, og studenterne overgik til redaktionelle støttefunktioner. Den tidligere amanuensis' kontakter med forlag, trykkerier m.v. blev videreført og -udviklet af en af husets redaktører. Bogholderiet har skullet arbejde med et stigende antal medarbejdere og med administration af stadig flere projektrengskaber. I 2004 blev der ansat en overassistent til aflastning af kontorlederen og sekretæren.

Tendenser og omskiftelser

Selskabet er med årene blevet mere udadvendt og har ikke kun tilvejebragt en række anerkendte udgivelser, men er også en stemme i samfundets debat om sprog, litteratur, kultur og uddannelse. En sådan udvikling ligger helt i forlængelse af Lis Jacobsens aktiviteter. Nok vil selskabet hellere være anerkendt end kendt, men usynlighed er blevet farlig i relation til bevillingsgiverne. DSL har i mange år haft en stand på det årlige BogForum i København, og dets medarbejdere konsulteres ofte af elektroniske og trykte medier, ligesom de har haft sæde i flere ministerielle udvalg med kommissorierne inden for kultur og sprog.

Den største udvikling i løbet af de senere årtier er sket inden for publikationsformerne. DSL udsender stadig stribevis af bøger, men den ny publikationsstrategi tager sigte på, at alt skal dokumenteres og tilgængeliggøres digitalt og kun det, der egner sig til udgivelse i bogform, skal trykkes på traditionel vis. Selskabet har kunnet glæde sig over, at mange udgivelser daglig via nettet konsulteres af tusindvis af brugere.

Administration

At DSL's redaktioner og administration i 1997 blev samlet under samme tag har haft mange fordele for de ansatte, socialt som arbejdsmæssigt, idet man har kunnet trække på hinandens specialviden. Mens DSL's redaktører som hidtil havde siddet spredt over byen, i universitetskontorer, hjemme eller i den ærværdige, men noget skumle lejlighed i Frederiksholms Kanal, kunne man nu flytte ind i lyse, komfortable omgivelser med udsigt til havnen. Beliggenheden i nærheden af Rigsarkivet og Det Kongelige Bibliotek og adgangen til originaludgaver og manuskripter blev desuden af stor praktisk betydning.

I tiden siden 1986 har DSL to gange fået ny direktør, eller administrator, som stillingen hed indtil 1995. Dr.phil. Erik Dal (1922-2006), tidligere førstebibliotekar ved Det Kongelige Bibliotek, siden fagleder ved Danmarks Biblioteksskole, var selskabets administrator i årene fra 1974, da han afløste Albert Fabritius, og til 1991. Erik Dal sørgede for fuldførelsen af mange projekter og udgivelser, der af forskellige grunde havde været længe undervejs. I hans tid blev antallet af afsluttede udgivelser forøget stærkt i forhold til tidligere. Og der blev taget initiativer til mange nye vigtige, fx supplementet til *Ordbog over det danske Sprog (ODS-S)* og *Danske Klassikere*, som han var medredaktør af indtil 1993.

Erik Dal forestod selv en lang række tekstkritiske udgivelser, bl.a. af folkeviser, og for DSL H.C. Andersen: *Eventyr I-VII* og en række Andersen-udgivelser i Klassikerserien. Han førte tilsyn med talrige af selskabets udgivelser, og hans interesse for

boghistorie og boghåndværk satte desuden sit præg på tilrettelæggelsen af dem. Erik Dal forfattede adskillige afhandlinger om disse emner, foruden at han skrev om H.C. Andersen-illustrationer, provinstryk o.a.

Lektor, cand.mag. Iver Kjær (1938-2002), der havde ord-sprog, nordisk mytologi, ældre dansk og runologi som særlige vidensområder, fratrådte i 1991 sin post som DSL's bestyrelsesformand, som han havde beklædt siden 1981, og tiltrådte i stedet som selskabets administrator. Han fortsatte i stillingen indtil sin død i 2002. Iver Kjærs tid som leder af DSL var en periode med fornyelser, men han fik ikke mulighed for at opleve, hvordan de store udgivelsesprojekter, han var med til at igangsætte, udviklede sig og blev fuldført. Et vigtigt initiativ var realiseringen af DSL's plan fra 1989 om en dansk nutidsordbog, *Den Danske Ordbog (DDO)*. Det var også i Iver Kjærs tid, at den store udgave af H.C. Andersens samlede værker, *ANDERSEN 1-18*, blev påbegyndt i 2001-2002. Hertil kommer naturligvis adskillige andre større og mindre udgivelser. Webstedet *Arkiv for Dansk Litteratur* med digitaliserede klassiske danske forfatterskaber kunne nævnes; det blev i disse år til i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek. Med det digitale forarbejde til DDO blev grunden i samme periode lagt til den sprogteknologiske udvikling, hvis resultater nu spiller en stor rolle i det digitale udgivelsesarbejde. Med *DDO's* korpus som forudsætning kom DSL med i projektet *PAROLE*, som udviklede et europæisk samvirke af nationale sprogcentre. Og i 2002 blev DSL's digitale opslagsværk *Korpus 2000* tilgængeligt for publikum. Det var desuden Iver Kjær, der fik den krævende rolle som en af de bygherrer, der skulle realisere planerne om byggeriet af Diamanten og Fisken.

DSL's ekspansion på sprog- og litteraturområdet er fortsat, efter at selskabets lederskab i 2002 blev overtaget af sprogforskeren Jørn Lund (f. 1946), professor ved Danmarks Lærerhøjskole 1991-2001, siden chefredaktør af *Den Store Danske Encyklopædi* og medlem af/formand for en række nævn, råd, udvalg og andre forsamlinger med sprogligt-kulturelle formål. Af projekter, der er påbegyndt i Jørn Lunds hidtidige direktørtid, kunne man, foruden videreudviklingen af det digitale udgivelsesarbejde, herunder *ordnet.dk*, eksempelvis fremhæve et omfattende Holberg-projekt, en stor Blixen-udgave, Herman Bangs samlede romaner og noveller, der udkom 2008-2010, en ny dansk sproghistorie, *Svensk-Dansk Ordbog*, der udkom 2010, og den islandsk-dansk-norsk-svenske onlineordbog *ISLEX*.

Kommissionærer

C.A. Reitzels Boghandel og Forlag var siden 1973 DSL's hovedkommissionær, og mange DSL-udgivelser er udkommet her. Samarbejdet ophørte i 2009, og DSL har siden truffet kommis-

sionsaftale med Syddansk Universitetsforlag. *Danske Klassikere* udkom fra 1986 til 2008 på forlaget Borgen og er nu i kommission hos Gyldendal. DSL udgiver også ved andre forlag, fx Gad og Museum Tusulanum.

Leksikografisk udviklingsarbejde

Moderniseringen af ordbogsarbejdet ved DSL og dermed udnyttelsen af fordelene ved elektronisk struktureret redigering bygger på et udviklingsarbejde udført af en forskergruppe, DANLEX-gruppen, med medlemmer fra DSL, Københavns Universitet, Handelshøjskolen og Gyldendal. I 1987 udkom bogen *Descriptive Tools for Electronic Processing of Dictionary Data*, hvor forskergruppen udvikler en taksonomi til beskrivelse og strukturering af ordbogsdata. Denne taksonomi var siden medvirkende til udviklingen af den applikation af ordbogsredigeringsystemet Compulexis, som blev anvendt af supplementet til *Ordbog over det danske Sprog*. Taksonomien var ligeledes forudsætningen for udviklingen af det editeringssystem, GestorLEX, som anvendtes ved redigeringen af *Gammeldansk Ordbog* og *Den Danske Ordbog*. En ny generation af systemet, iLEX, anvendes nu af bl.a. *Gammeldansk Ordbog* og DSL's *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora*.

Modernisering?

Den pålidelige tekst, gengivet i sin oprindelige form, har altid været DSL's udgivers kendetegn, og det gælder også 'folkebøgerne' *Danske Klassikere*. Midt i 90'erne pågik blandt litteraturfolk og undervisere en diskussion for og imod moder-

nisering og bearbejdning af klassikere. Argumentet for modernisering var især de unge generationers tiltagende besvær med at forstå ældre teksters sprog og selvfølgelig også tiltagende ukendskab til ældre faktuelle forhold. Modstanderne lagde vægt på bl.a. de poetiske og sproghistoriske oplevelser, der ville gå tabt, hvis man skulle nøjes med at læse moderniserede og bearbejdede udgivelser.

Også i DSL gik debatten: Burde selskabet i sin udgivelsespolitik tage den slags i betragtning? Emnet blev diskuteret på en række bestyrelses- og medlemsmøder. Der var bl.a. uenighed om, hvorvidt DSL skulle fortsætte sin eksklusive kurs. Nogle mente, eksklusiviteten var en styrke, mens andre syntes, at man burde komme et behov i møde ved at udgive tekster i moderne retskrivning og i let bearbejdning. Netop fordi DSL's ansatte var specialister, måtte de kunne skaffe den type udgaver til veje på forsvarlig vis.

Man begyndte at tale om tre udgivelsesniveauer. På niveau ét og to befinder sig henholdsvis de udgaver, der primært er til brug for forskning (eksempel: *Johannes Ewalds Skrifter 1-6*, der udkom 1914-1924), og udgaver, der har begrænset apparat, men tekstmæssigt imødekommer både forskningens og den alment interesserede læsers behov (udgaver i *Danske Klassikere*, fx Ewald: *Udvalgte digte* fra 1999). En særskilt serie af niveau tre-udgaver ville så skulle bestå af moderniserede og/eller bearbejdede udgaver.

Der blev efterhånden enighed om, at de fleste tekster før ca. 1650 i en eventuel niveau tre-serie kunne udgives som 'tosprogede', dvs. at den originale tekst kunne suppleres med en bearbejdelse, altså en 'oversættelse' til nudansk med moderniseret retskrivning. Tekster fra tiden 1650-1800 krævede en vis grad af modernisering, mens tekster efter 1800 kun burde udgives i den originale form, men med filologiske og faktuelle kommentarer.

En niveau tre-serie er aldrig blevet til noget. Men diskussionen – som sikkert vil fortsætte – har sat sine spor, for så vidt som man nu eksempelvis kommenterer udgivelser i *Danske Klassikere* bredere end forhen.

Editionsfilologi: forskeruddannelse, forskning og oplysning

DSL's udgivelsesplaner er undertiden blevet bremset af mangel på kvalificerede udgivere. I forbindelse med en alvorlig krise på universiteterne i begyndelsen af 1980'erne tog Iver Kjær, dengang lektor ved Institut for Nordisk Filologi, sammen med andre initiativ til at etablere en egentlig uddannelse i arkivkundskab og editionsfilologi, men planerne blev, trods interesse for et samarbejde fra bl.a. faget historie, ikke realiseret. Instituttet tog derimod i 1987 kontakt til DSL, idet man i samarbejde med Det Arnamagnæanske Institut havde planer om en editionsfilologisk forskerskole, som også skulle omfatte indføring i it-tek-

nik. Tanken var ikke mindst at styrke interessen for udgiverarbejde, som dengang ikke havde nogen høj status blandt unge litteraturfolk. DSL var naturligvis interesseret i et samarbejde herom. Det varede dog noget, før undervisningsplanerne blev ført ud i livet. Men siden 1993, hvor den ny ph.d.-uddannelse blev institutionaliseret, har der været undervisning i editionsfilologiske emner på Københavns Universitet. Desuden blev der her givet et ph.d.-stipendium til en udgivelse for DSL, hvad der åbnede nye perspektiver, både økonomisk og mht. rekruttering af fremtidige udgivere.

Med udgangspunkt i undersøgelsen *Den røde betænkning* (se nedenfor s. 97) fremsatte Statens Humanistiske Forskningsråd i 1998 et projektforslag om udgivelse af dansk nationallitteratur kombineret med en forskerskole i editionsfilologi. SHF stillede dog ikke støtte til en lang række udgivelser i udsigt, men indskrænkede sig til forslaget om forskerskolen, som skulle sikre, at der uddannes kompetente tekstfilologer og ikke mindst it-kyndige sådanne, som kan gøre nationallitteraturen tilgængelig på nettet. Herved kunne man fremme den nationale og internationale udforskning af dansk sprog og litteratur og sikre vigtige dele af kulturarven. – Men da uddannelsen til editionsfilolog i høj grad består i *learning by doing*, ville en forskerskole også kræve midler til, at visse litterære projekter blev startet; en H.C. Andersen-udgivelse blev i den forbindelse nævnt. Det senere projekt *ANDERSEN* blev dog støttet andetsteds fra (se s. 91). Fra 2002 bevilgede Forsknings- og Institutionsstyrelsen efter indstilling fra SHF penge til forskerskolen Danske Studier, som senere fik navnet Georg Brandes Skolen; dens formål var bl.a. at videreudvikle den filologiske side af litteraturstudiet og internationalisere studiet af skandinavisk litteratur og billedkunst. Skolen har samarbejdet om filologiske emner med den sprogvidenskabelige Forskerskole ØST, som også DSL er tilsluttet. Fra 2009 er Georg Brandes Skolen fusioneret med Forskerskolen for Kunst-, Litteratur- og Kulturvidenskaber. Det er planen, at de editionsfilologiske kurser skal fortsætte her. De forskerstuderendes interesse for faget er tydeligvis vokset.

DSL havde i 1987-1988 bidraget til oplysning om – eller visualisering af – tekststudgivelse med en udstilling på Det Kongelige Bibliotek *Fra Kilde til Udgivelse*, hvor en fremlægning af DSL-udgaver med tilgrundliggende håndskrifter og bøger, trykmanuskripter, ordbogssedler m.m. opfordrede til at »Gå en tur – bag om bogen« (»Have a look – behind the book«). I 1994 udgav DSL artikelsamlingen *I tekstens tegn* om principper for tekststudgivelse, om tekstvalg, brevudgaver m.m.

Perspektivering

Økonomisk set er det karakteristisk for DSL, at selskabet henter størstedelen af sit finansieringsgrundlag uden for den

årlige statslige grundbevilling. Bevillingerne til selskabets aktiviteter fås fra private fonde, forskningsråd, nordiske puljer og kulturministerielle særbevillinger i det omfang, DSL udvikler projekter, som de bevilgende instanser finder væsentlige.

For en institution som DSL er en stadig faglig udvikling nødvendig, og denne må realiseres i et samspil med de nye muligheder for indsamling, registrering, dokumentation og formidling. DSL mener selv at have været toneangivende mht. anvendelse af ny teknik, ikke mindst den it-baserede. DSL må, for at fastholde institutionens mål, bidrage til og følge den sprogteknologiske udvikling, og det er lykkedes at udvikle et konstruktivt samarbejde mellem sprogfolk, litterater og historikere, som kun sjældent finder sted på landets universiteter.

Perioden 1986-2011 har som tidligere nævnt været præget af igangsættelse af nye projekter og videreførelse af eksisterende udgivelsesopgaver i et stadig mere digitalt orienteret udgivelsesmiljø. Den nævnte stigning i antallet af både medlemmer og ansatte nødvendiggør, at det overvejes, om denne vækst skal søges videreført.

En betingelse herfor er dels velvilje fra bevilgende myndigheder og fonde, dels udviklingen af nye udgivelsesprojekter. Men vækst for vækstens egen skyld kommer ikke på tale i DSL. Udviklingens retning bestemmes både af medlemmernes udgivelsesforslag og af redaktionernes og ledelsens vurdering af, hvad der er brug for.

Mødet den 29de april 1911.

Den 29de april 1911 afholdtes i Kjøbenhavn hos Universitetsbibliotekar Carl S. Petersen et møde for at drøfte etablering af et selskab til udgivelse af danske sprog- og litteraturværker. Tilstedeværende var

docent F. Oskar Andersen
 dr. phil. Henrik Bertelsen
 mag. art. Johs. Bergendius-Nielsen
 mag. art. Georg Christensen
 cand. mag. V. F. von Holsten-Rathke
 dr. phil. F. P. Jacobsen
 dr. phil. Leo Jacobsen, f. Rubin
 cand. mag. A. Juel Jensen
 professor Povl Johs. Jørgensen
 dr. phil. Martin Kristensen
 forfatter, expeditionsskriver Niels Nøgle
 etråd. mag. Povl Nørgaard
 museumsinspektør Jørgen Olrik
 universitetsbibliotekar Carl S. Petersen
 docent dr. phil. Th. Sandfeld Jensen

Desuden havde følgende mundtligt eller skriftligt givet deres tilslutning, da det var fortrinligt i personlig at være tilstede:

universitetsbibliotekar dr. phil. Axel Bentzen Bjørnsbo
 dr. phil. Hans Brice
 dr. phil. F. H. F.

25 års projekter & udgivelser

De følgende afsnit skal give et overblik over DSL's projekter og udgivelser 1986-2011, dvs. de litterære tekster – herunder dagbøger og brevudgaver – de historiske og biografiske værker, de filosofiske tekster og tekster af kultur- og videnskabshistorisk interesse, bibliografier, de sprogvidenskabelige udgivelser inklusive ordbøger og digitale udgivelser heraf samt digitale tekstkorpora. Supplerende oplysninger om de enkelte udgivelser findes i bibliografien.

De litterære udgivelser

Danske Klassikere

Tanken om en serie danske klassikere i tekstkritiske og kommenterede udgaver drøftedes i DSL allerede i 1940'erne, men idéen måtte skrinlægges pga. manglende midler, og først i begyndelsen af 1980'erne blev planerne taget op igen. På grund af økonomiske nedgangstider, og fordi den ældre litteratur i 1970'erne ikke havde været i høj kurs på uddannelsesinstitutionerne, var klassikerne i længere tid kun blevet sparsomt udgivet, og slet ikke i ordentlige tekstkritiske udgaver. En ministeriel betænkning, *Bøger i Danmark*, om støtte til udbuddet af kvalitetslitteratur, herunder klassikere, kom ud foråret 1983. Efter ønske fra ministeriet kommenterede DSL betænkningen og pegede her på behovet for en klassikerserie. Flere steder, bl.a. på den såkaldte Litterære Institutions første møde november 1983, arrangeret af forfatteren Peter Seeberg og daværende biblioteksdirektør Flemming Ettrup, blev klassikerbehovet diskuteret. Her var DSL aktiv deltager. Og i juni 1984 fik DSL af Kulturministeriet tilsagn om støtte til udgivelsen af udvalgte klassikere.

Danske Klassikere udgør en lang, varieret række af betydelige ældre og nyere, hovedsagelig skønlitterære danske værker. Titlerne vælges af et redaktionsudvalg, som ud over DSL-medlemmer tidligere har bestået af bl.a. Dansk Forfatterforening og senere Danske Skønlitterære Forfattere samt bibliotekarernes Nyt Dansk Litteraturselskab. Der udvælges velkendte og mindre kendte værker af kendte forfattere og derudover mere eller mindre oversete forfatteres glemte værker, der fortjener at blive genopdaget.

Oprindeligt havde man planer om en sideløbende serie af nyklassikere. Men ikke alene var mange af disse titler rettighedsbelagte; der var desuden uenighed med hensyn til titelvalg, kommentar og tekstgengivelse. I 2005 fik DSL fra Kunstrådets Fagudvalg for Litteratur en ekstrabevilling til udgivelse af nyklassikere, der netop gjorde det muligt at udgive sådanne rettighedsbelagte titler.

De første otte bind i *Danske Klassikere* udkom i 1986, og herefter forøgedes serien støt med tre-fire titler årlig. Der er

således indtil videre udgivet 75 titler fra Kingo (1634-1703) til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938). Det undersøges, om der kan gives bevillingsmæssig dækning til at forlænge udgivelsesrækken op til omkring 1970.

Bøger – Planer – Mennesker og Den røde betænkning

DSL fejrede jubilæet i 1986 med to udgivelser. Den ene var en essaysamling om læseoplevelser med DSL-udgivelser; den havde titlen *Fra Nexø til Saxo*. Den anden var skriftet *Bøger – Planer – Mennesker*, der blev grundlag for en handlingsplan, DSL udarbejdede i 1989. I forlængelse af denne handlingsplan udarbejdede en arbejdsgruppe på DSL i 1996 den såkaldte røde betænkning (uofficielt opkaldt efter Undervisningsministeriets betænkning fra 1960 om gymnasieskolen). Undersøgelsen, hvis officielle titel er *Udgivelse af danske litterære tekster efter 1800. En redegørelse for behov, problemer og perspektiver*, går fra P.A. Heiberg (1758-1841) til og med Thøger Larsen (1875-1928) og giver en systematisk og prioriterende status over de enkelte forfatterskabsudgivelser, hvad der findes, hvad der mangler, og hvad DSL i den forbindelse burde fremme. Resultater af planerne fra 1986, 1989 og 1996 ses i det følgende.

Værkudgivelser

»Danske Dramatikere før Holberg« hed en gammel DSL-plan. Med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, senere Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, samt Velux Fonden og DSL's arv efter dr.phil Lis Jacobsen, har DSL i 2001-2005 udgivet den ældste danske dramatik: en række skolekomedier fra 1600-tallet i *Randershåndskriftet 1-3* samt udgivelsen *Tre skolekomedier. Fra tiden omkring 1530* (heri bl.a. farcen *Den utro Hustru*) og mysteriespillet *Ludus de Sancto Kanuto Duce*, alle fra 1500-tallet. Yderligere tre skolekomedier er på vej: Hieronymus Justesen Ranchs (1529-1607) *Karrig Niding* (1664, ældste kendte udgave) og Hans Christensen Sthens (1544-1610) *Kortt wendingh* fra midten af 1500-tallet samt *Susanna* af Peder Hegelund (1542-1614).

Ud over udgaven af *Kortt wendingh* udgives præsten og salmedigteren Sthens øvrige skrifter i fire bind, hvoraf de første to er udkommet: *En liden Vandrebog* i 1994, *Christelige oc vdkaarne Bøner* og *En liden Haandbog* i 2003.

Leonora Christina (1621-1698): *Jammers Minde* udkom 1998. Tekstbindet bringer kongedatterens berømte dokument fra fangenskabets i en diplomatarisk udgave, dvs. en bogstavtro gengivelse, der er i fuld overensstemmelse med håndskriftet. Et kommentarbind med sprogbeskrivelse og tillæg er på vej. Under udgivelse i sin oprindelige form er også Jens Baggesens (1764-1826) rejsebog fra 1792-1793, *Labyrinten*, der introducerede den følsomme prosa.

H.C. Andersens (1805-1875) forfatterskab er nu dækket ind. Den nævnte store udgave, *ANDERSEN 1-18*, som er udgivet med støtte fra fonden H.C. Andersen 2005, udkom 2003-2007 og omfatter eventyrene, romanerne, digtene, skuespilene, rejsebøgerne, selvbiografierne og bindet *Blandinger*, der bl.a. indeholder fantasistykket *Fodreise fra Holmens Canal til Østpynten af Amager* og de magiske små prosastykker *Billedbog uden Billeder*. Udgaven er forsynet med genreorienterede efterskrifter og er bredt kommenteret. Romanerne og rejsebøgerne er desuden kommet i *Danske Klassikere* som erstatning af den udsolgte udgave *Romaner og rejseskildringer* fra 1943-1944 ved H. Topsøe-Jensen (1896-1976). H.C. Andersens *Almanakker* fra perioden 1833-1875, som supplerer de tidligere udgivne dagbøger, blev udgivet 1990.

I Klassikerserien er også, som anbefalet af *Den røde betænkning*, udkommet et udvalg af J.L. Heibergs (1791-1860) dramatik. Bindet indeholder både kendte og mindre kendte stykker. Carsten Hauchs (1790-1872) erindringer: *Minder fra min Barndom og min Ungdom* (1867) og *Minder fra min første Udenlandsreise* (1871) er ligeledes planlagt til udgivelse i Klassikerserien. De anses af mange for Hauchs bedste prosaværk og har desuden interesse som litteraturhistorisk og kulturhistorisk kildekrift. I serien foreligger flere værker af B.S. Ingemann (1789-1862): den historiske roman *Valdemar Seier* (1826) og de fantastiske *Fjorten Eventyr og Fortællinger* (1820-1864), udgivet i henholdsvis 1987 og 1989. Uden for Klassikerserien arbejdes der endvidere på en udgave af Poul Martin Møllers (1794-1838) skrifter.

Af M.A. Goldschmidt (1819-1887) er i Klassikerserien udgivet tre titler: de to dannelsesromaner *Hjemløs I-II* (1853-1857) og *Arvingen* (1865) samt et udvalg af *Noveller og andre fortællinger*, indeholdende flere af de jødiske. Af Georg Brandes (1842-1927) er endnu kun hans Nietzsche-forelæsninger under forberedelse, skønt hele forfatterskabet trænger til genudgivelse, bortset fra brevene, hvoraf DSL i 1952-1966 udgav Brandes' europæiske korrespondance. Et omfattende supplement hertil har været længe undervejs; der arbejdes således på den tysk-østrigske og den ungarske korrespondance, mens den russiske og polske korrespondance indtil videre er henlagt. Georg Brandes: *Breve til Forældrene 1872-1904* blev udgivet i tre bind i 1994. Udgaven er en opfølgning af *Breve til Forældrene 1859-1871* udgivet 1978.

Flere betydelige forfatterskaber, som *Den røde betænkning* anbefaler udgivet i deres helhed, fx Fr. Paludan-Müllers (1809-1876), må i det hele taget vente – hans Byron-inspirede versfortælling *Dandserinden* (1833) blev dog udgivet i *Danske Klassikere* i 1991 som led i handlingsplanen fra 1989. Inden for de forfatterskaber, man er begyndt at udgive, er det ikke altid

de værker, som *Den røde betænkning* har givet første prioritet, der er kommet ud eller er på vej. Det kan have økonomiske årsager, eller det kommer af, at der som nævnt ikke altid er egnede udgivere på pletten, når en udgivelse trænger sig på.

Af Holger Drachmann (1846-1908) har man i *Danske Klassikere* udgivet romanen *En Overkomplet* (1876) og den som moderne romaneksperiment genopdagede *Forskrevet* – (1890). Betænkningen nævner desuden behovet for en samlet lyrik-udgave. Holger Drachmanns korrespondance med veninden Amanda Nilsson (»Edith«) (1866-1953) er på vej.

Den norsk-danske Amalie Skram (1846-1905) fortjener if. *Den røde betænkning* at få udgivet hele sit forfatterskab. Indtil videre er brevvekslingen med ægtemanden Erik Skram udkommet 2002 med titlen *Elskede Amalie 1-2*; i 2005 udkom Skrams *Brevveksling med andre nordiske forfattere* og senest, i 2010, udkom *Amalie Skrams brevveksling med forlæggere*. Sidstnævnte er udgivet af DSL alene, mens de to førstnævnte brevudgaver udgives af Det norske sprog- og litteraturselskab med konsulentbistand af DSL. Desuden blev Klassikerserien i 2007 forøget med Skrams kontroversielle debutroman, *Constance Ring* (1885).

En ordentlig samlet Bang-udgave havde i mange år været efterlyst. Den del af Herman Bangs (1857-1912) litteratur- og teaterkritik, der indgår i hans *Realisme og Realister* (1879) og *Kritiske Studier og Udkast* (1880), kom i 2001 i *Danske Klassikere*, hvor også tre af hans romaner er udgivet. *Vekslende Themaer*, Bangs søndagsføljetoner i *Nationaltidende* 1879-1884, forelå i 2006 i fire bind. I 2008-2010 udkom *Romaner og noveller* i ti bind. Bindene er redigeret og for de fleste titlers vedkommende også udgivet af DSL-medlemmer. Hermed er i hvert fald hovedparten af forfatterskabet tilgængelig i gedigne udgaver. Tilbage står betænkningens forslag om en brevudgave.

Henrik Pontoppidan (1857-1943) er kendt for at omarbejde sine værker, og det har været et mangeårigt behov hos Pontoppidanforskere at kunne studere de tre store romaners mange varianter fra forfatterens hånd. DSL har foreløbig udgivet romankredsen *Det forjættede Land* (1891-1895). Den udkom 1998 og foreligger både i trykt form og på en cd-rom, der indeholder de fem udgaver fra Pontoppidans levetid, opstillet synoptisk, dvs. med mulighed for at studere varianterne. I 2002 udgaves en ny cd-rom, der supplerede udgaven af *Det forjættede Land* med en synoptisk opstilling af de tre relevante udgaver af *Lykke-Per* (1898-1904). Foruden en trykt udgave af *Lykke-Per* mangler herefter kun *De Dødes Rige* (1912-1916) at blive udgivet. Af Pontoppidans såkaldte *Smaa Romaner* 1885-1927 indgår foreløbig romanerne fra årene 1885-1900, udgivet i *Danske Klassikere* 1999-2005. Resten af de Smaa Romaner udkommer 2011, bl.a. *Mands Himmerig* (1927), hvis udgivelse også er anbefalet af *Den røde betænkning*.

Et behov for romanudgaver af Jakob Knudsen (1858-1928), nævnt i 1986, er if. betænkningen foreløbig nogenlunde dækket med *Gjæring – Afklaring* (1902) og *Sind* (1903), begge udkommet i *Danske Klassikere* hhv. 1988 og 1996.

Den røde betænkning skønnede, at Sophus Claussen (1865-1931) med DSL's nibindsudgave af lyrikken fra 1982-1984 og udgaverne i Klassikerserien fra 1986 og 1990 af romanerne *Unge Bander* (1894) samt *Antonius i Paris* og *Valfart* (1896) var dækket rimeligt ind. Dog anbefaledes i hvert fald genudgivelse af de to essaybind *Løvetandsfnug* (1918) og *Foraarstaler* (1927), som sammenfatter Claussens poetik og livsfilosofi. Disse er under udarbejdelse.

Hvad Martin Andersen Nexø (1869-1954) angår, har DSL efterkommet betænkningens ønske om udgivelse af de to store romaner: *Pelle Erobreren* (1906-1910), fortællingen om proletarhelten Pelle, og *Ditte Menneskebarn* (1917-1921), den mere pessimistiske skildring af en proletarkvindes lidelseshistorie. Romanerne er udkommet i *Danske Klassikere*; Nexøs *Samlede fortællinger* i fire bind forventes udgivet i 2011.

Af Johannes V. Jensen (1873-1950) er det kanoniserede pragtværk *Kongens Fald* (1900-1901) under udgivelse i en manuskriptudgave, mens der trods behovet endnu ikke er planer om tekstkritiske udgaver af Himmerlandshistorierne og myterne. Romanerne *Madame d'Ora* og *Hjulet* (1904-1905) blev udgivet i *Danske Klassikere* i 1997.

I jubilæumsskriftet fra 1986 nævnes også ønsket om en udgivelse af Thøger Larsens (1875-1928) samlede digte 1904-1912. Et udvalg af disse udkom i Klassikerserien 1995. Et mindre antal forfattere, fx F.C. Sibbern (1785-1872), Vilhelm Topsøe (1840-1881) og Knud Hjortø (1869-1931), opnåede ikke fuldt ud at blive tilgodeset i *Den røde betænkning*, men man har dog foreslået udgivelse af Sibberns indsigtfulde lille kærlighedshistorie *Efterladte Breve af Gabrielis* (1838), Hjortøs sære fortælling *Syner*, debutromanen fra 1899, samt Topsøes førimpressionistiske *Jason med det gyldne Skind* (1875) – en af de gamle planer. Alle er nu at få i Klassikerserien; også Hjortøs kloge kvindestudie *To verdener* fra 1906 er udkommet her. Det ville være rimeligt at komplettere *To verdener* med romanerne *Støv og stjærner* (1904) og *Hans Råskov* (1906), da de tre romaner almindeligvis betragtes som en trilogi.

Den røde betænkning eller *Udgivelse af danske litterære tekster efter 1800* findes på DSL's hjemmeside dsl.dk og på Det Kongelige Bibliotek. Undersøgelsen giver stadigvæk et overblik over »behov, problemer og perspektiver«, men eftersom den er 15 år gammel, ville en revision af den gøre god gavn; bl.a. kunne den følges op med en vurdering af behovet for tekstkritiske udgivelser af nyere forfattere.

Andre værkudgivelser

Uden om handlingsplanerne og uden om rækken af *Danske Klassikere* er der inden for de sidste 25 år endvidere udkommet en del udgaver af dansksprogede litterære tekster. Heraf er nogle påbegyndt før 1987.

Den kongelige historiograf Claus Christoffersen Lyschander (1558-1624) forfattede ikke megen egentlig historieskrivning, flere kroniker derimod, foruden anden digtning. Som sprogkunst og vidnesbyrd om dansk renæssancekultur har forfattereskabet især interesse. *C.C. Lyschander's digtning* udkom i to bind i 1989.

Udgivelsen i fire bind af den politiske satiriker og barokdigter Jacob Worms (1642-ca. 1692) skrifter blev påbegyndt i 1968. Det sidste bind udkom 1994.

Af lyrikeren Schack Staffeldt (1769-1826), hvis digtning på linje med Adam Oehlenschlägers (1779-1850) indvarslede den ny romantik, udkom *Samlede digte* 2001 i tre bind.

I 1996 udgaves Henrich Steffens' (1773-1845) *Indledning til Philosophiske Forelæsninger*, der udkom 1803 på grundlag af Steffens' forelæsninger, som introducerede den romantiske naturfilosofi i Danmark.

H.C. Andersen: *Eventyr 1-7* påbegyndtes 1963 og blev afsluttet i 1990 med de sidste to bind indeholdende bemærkninger, tekst- og modtagelseskritik samt kommentarer. Ikke mindst kommentaren var en hjælp ved udarbejdelsen af eventyrbindene i den store 18-bind-udgave af H.C. Andersens samlede værker.

Som led i en større Karen Blixen-udgivelsesplan har DSL 2007-2010 udgivet *Den afrikanske Farm* fra 1937 og *Vinter-Eventyr* (1942). *Syv fantastiske Fortællinger* (1935) er undervejs. Blixen-projektet har fast redaktør på DSL og eksterne note- og efterskriftforfattere. Projektet er blandt de første af DSL's udgivelsesprojekter, der opmærker teksterne i XML, hvad der bl.a. forbereder en elektronisk tilgængeliggørelse.

Brev- og dagbogsudgaver

Ud over værkudgivelserne har DSL også forestået en række brevudgaver og dagbogsudgaver af litteraturhistorisk interesse:

I 1987 udgav DSL de to litteraturforskere Vilhelm Andersen (1864-1953) og Valdemar Vedels (1865-1942) *Brevveksling 1894-1939*. Udgaven slutter sig til Vilhelm Andersen: *Om at skrive den danske Aands Historie* fra 1985 og Niels Møller – Valdemar Vedel. *Brevveksling 1885-1915*, der udkom i 1959. I 1987 udkom også M.A. Goldschmidt: *Dagbøger 1-2*. Filosofen Hans Brøchners (1820-1875) *Rejsedagbøger 1847 og 1852-1853* udkom 1996.

Breve fra og til Adam Oehlenschläger 1798-1850 udkom 1945-1996. B.S. Ingemann: *Levnetsbog og Tilbageblik paa mit*

Liv og min Forfatter-Periode fra 1811 til 1837 udkom i 1998.

Martin A. Hansen: *Dagbøger 1931-1955* udgivet 1999 i tre bind føjer meget til forståelsen af forfatterskabet. Det tidsbillede, de giver, ikke mindst fra krigsårene, må desuden fremhæves. Udgaven er forsynet med et omfattende kommentarbind.

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Til DSL's litterære udgivelser kan også henregnes ordsprogudgaverne. I 1977 påbegyndtes udgivelsen af de danske ordsprog i en videnskabelig standardudgave, og foreløbig er syv bind udkommet. I 1987 udkom bd. IV: *Problemata et Proverbia moralia*; *Hans Chr. Sthens Ordsprog* og i 1988 bd. VII:2: Peder Syv: *Danske Ordsproge II* (1688). Bind III om Ribekredsens ordsprogssamlinger og et afsluttende registerbind mangler stadig, men der arbejdes på at færdiggøre udgivelsen. Modsat andre ordsprogudgivelser, der sædvanligvis går ud fra de enkelte ordsprog, er *Danmarks gamle Ordsprog* baseret på de forskellige samlinger af ordsprog. Derfor har et registerbind været stærkt savnet.

Litterære tekster på nettet

Fra begyndelsen af 1990'erne er flere og flere danske litterære tekster blevet digitaliseret. En af de tidligste frit tilgængelige danske elektroniske tekstsamlinger var cd'en *MAGNUS* fra 1991. Den var resultatet af et samarbejde mellem private og offentlige institutioner, Det Kongelige Bibliotek især, og indeholdt nyttige tekster af yderst blandet indhold, bl.a. *Dansk juridisk Bibliografi* og dele af nationallitteraturen.

Midt i 1990'erne blev *Danske Klassikere*, dengang ca. 50 titler, lagt ind på *MAGNUS*, nu med en bedre grafisk præsentation og bedre søgemuligheder. Hermed var det såkaldte *Dansk Nationallitterært Arkiv* oprettet. Senere blev arkivet overført til en database og gjort tilgængeligt på nettet under navnet *Arkiv for Dansk Litteratur* (adl.dk). Omkring århundredskiftet 2000 gik DSL og Det Kongelige Bibliotek sammen om at levere tekster fra i første omgang 16 klassiske forfatterskaber, som man kan søge i; siden blev de suppleret med 62; i alt omfatter arkivet i 2011 altså 78 forfatteres tekster fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938). Redaktionen kunne i løbet af 2002-2003 give adgang til dette elektroniske bibliotek, der fagligt var redigeret af DSL, mens Det Kongelige Bibliotek havde taget sig af den tekniske side. Teksterne udgøres primært af DSL's udgivelser, men i nogle tilfælde måtte man nøjes med det forhåndenværende, heriblandt knapt så pålidelige tekster, som det er tanken at skifte ud med DSL-udgivne tekster, efterhånden som de forhåbentlig kommer til at foreligge. Det kniber dog med midler til videreførelse af det store projekt, der gerne skulle ende med at omfatte hele den danske litterære kanon.

De fleste tekster er kommenterede, og hvert forfatterskab var fra først af forsynet med et forfatterportræt, der redegør for biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Siden er der suppleret med overordnede redegørelser for de skiftende åndshistoriske perioder.

Med et digitaliseret udvalg *Potentielle Klassikere* (potentiel-leklassikere.dk) har DSL som et led i Kulturministeriets sprogpoltiske bestræbelser fået mulighed for gøre et udvalg af væsentlig dansk nutidsdigtning tilgængelig på nettet. Webstedet blev præsenteret i 2005 og omfatter eksempler på tekster af 32 betydelige danske forfattere, som har debuteret efter 1975 og har mindst tre udgivelser bag sig: Peter Adolphsen, Naja Marie Aidt, Vita Andersen, Ursula Andkjær Olsen, Solvej Balle, Claus Beck-Nielsen, Thomas Boberg, Camilla Christensen, Niels Frank, Lars Frost, Simon Grotrian, Jens Christian Grøndahl, Vibeke Grønfeldt, Katrine Marie Guldager, Kirsten Hammann, Helle Helle, Lene Henningsen, Christina Hesselholdt, Peter Høeg, Ida Jessen, Pia Juul, Hans Otto Jørgensen, Pablo Henrik Llambias, Niels Lyngsø, Merete Pryds Helle, Astrid Saalbach, Jan Sonnergaard, Michael Strunge, Morten Søndergaard, Pia Tafdrup, Søren Ulrik Thomsen og Morti Vizki.

Websiden *Studér Middelalder på Nettet* (studermiddelalder.dk), som blev lancerede i 2006, og som indeholder centrale danske tekster fra middelalderen af både litterær, kulturhistorisk og sprogvidenskabelig interesse, beskrives nedenfor s. 109.

Ludvig Holbergs (1684-1754) skrifter blev udgivet af Carl S. Petersen 1913-1963 i 18 pompøse, men upraktiske bind. For mange vanskeliggøres læsningen af, at teksten er trykt med fraktur. En moderne tekstkritisk udgave af Holbergs samlede skrifter har således længe manglet. I disse år samarbejder DSL med universitetet i Bergen om et stort Holberg-projekt, hvori også Det Kongelige Bibliotek, Københavns Universitet og Universitetsbiblioteket i Bergen er inddraget. Udgaven skal omfatte en tekstkritisk, gennemkommenteret onlineudgave af hele forfatterskabet og er således DSL's mest ambitiøse digitale udgave til dato. Kun udvalgte værker vil blive udgivet i bogform. Latinske og franske tekster vil blive oversat.

Nordmændene tager sig af det faglige forfatterskab, altså historieskrivning, Natur- og Folkeret, essays m.m., mens DSL sørger for den skønlitterære del, heriblandt de 33 komedier, skæmtedigtene, det komiske heltedigt *Peder Paars* og den samfundskritiske, utopiske roman om Niels Klims underjordiske rejse, som Holberg skrev på latin, men som nu bliver nyoversat til dansk. Desuden Holbergs selvbiografi (dvs. de tre levnedsbreve 1728-1737), *Helte- og Heltindehistorierne* (1739, 1745) samt *Metamorphosis* (1726).

Ud over de ansatte ved projektet er der tilknyttet en række eksterne kommentatorer. Således arbejder otte gymnasielærere med at kommentere hver sin komedie. Desuden vil der i løbet af foråret 2011 blive ansat tre ph.d.-stipendiater ved Københavns Universitet.

Projektets websted er blevet bygget op ved Uni Research (tidligere Aksis), en enhed med tilknytning til Universitetet i Bergen. En del tekster, bl.a. komedien *Barselstuen*, er foreløbig lagt på nettet i den form, udgaven vil få, med indledninger, kommentarer, tekstkritisk apparat og digitale faksimiler af førsteudgaverne. Adresserne er holbergsskrifter.dk og holbergsskrifter.no.

I forbindelse med projektet er også DSL's *Holberg-Ordbog I-V* blevet digitaliseret og vil blive integreret i projektet. Se i øvrigt nedenfor s. 111.

De historiske udgivelser

Historiske dokumenter og historieskrivning

Et af DSL's største projekter er *Diplomatarium Danicum*. Udgivelsen var fra først af et ønske fra latinisternes side, som et led i planerne om et internationalt ordbogsværk over middelalderlatin, hvortil Danmark skulle bidrage. Udgivelsen, som primært støttes af Carlsbergfondet, påbegyndtes 1932. De første bind udkom 1938.

Et diplom er et retsstiftende dokument; det kan være pavelige udnævnelser af danske gejstlige, krigserklæringer, fredstraktater, lejekontrakter, pantebreve, domme o.a. I et brev fra før 1052 kan man fx læse om en fransk biskops rådvildhed, efter at han har hørt, at man vistnok har fundet den hellige Bertins levninger, der under »grassante igne et ferro Danorum barbarie« (»danskernes barbariske ild- og sværdhærgen«) var blevet skjult et ukendt sted. For hvad gør man nu med de relikvier, hvormed man hidtil har helligholdt St. Bertin? spørger han ærkebispem.

Diplomatarium Danicum omfatter middelalderlige diplomer fra Danmark samt udenlandske, for så vidt som de angår danske forhold. Langt de fleste tekster er på latin, nedertysk og dansk, de dansksprogede er især fra tiden efter 1400. Ældste dokumenter er fra 789, og udgivelsen når foreløbig op til 1412; den omfatter indtil videre 35 trykte og 5 elektroniske bind i 4 rækker. Man arbejder nu på 5. række, der skal indeholde diplomer fra 1413-1450.

Danmarks Riges Breve er oversættelser af teksterne i *Diplomatarium Danicum* til nudansk, idet tanken er, at alle skal kunne bruge dem. De elektroniske tekster, både de latinske og danske, kan findes på projektets hjemmeside, *diplomatarium.dk*, ledsaget af et udviklet søgesystem. Det er planen fremover at udgive diplomerne løbende i elektronisk form

med tilhørende oversættelser. Der arbejdes på en opdeling af teksterne efter emner af forskningsmæssig interesse inden for perioden, fx konflikten om Sønderjylland. *Diplomatarium Danicum* er en hovedkilde til studiet af middelalderens historie og sprog.

En udfordring i forbindelse med redigeringen af diplomer fra årene 1401-1412 var de tyske (som regel nedertyske) tekster, til hvilke forarbejderne viste sig at være ufuldstændige. Teksterne er nu klargjort og oversat. I forbindelse med etablering af teksterne til det supplement til *Diplomatarium Danicum* og *Danmarks Riges Breve*, der nu er udarbejdet, og som findes online på projektets hjemmeside, har redaktionen været i Lübeck for der at arbejde med tilbagekomne tekster fra Warszawa, St. Petersborg og Moskva. De havde været forsvundne siden 1945, og i det trykte diplomatarium er de kun anført med teksten fra den sidst i 1800-tallet udarbejdede registratur over arkivet i Lübeck.

Den senere geheimestatsminister Ove Malling (1747-1829) udgav i 1777 sin folkeopdragende danske læsebog og fædrelandshistorie *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere*. Det er fædrelandskærligheden og borgerdyden, der her lægges vægt på, og forbilledlige dyder som fx troskab mod kongen, embedsiver og vindskibelighed beskrives i anekdotisk form. Bogen, der blev brugt i skolen af generationer, blev genudgivet af DSL i 1992 med efterskrift og forklarende noter.

Saxos Danmarkshistorie fra ca. 1200 er dansk middelalders berømteste stykke litteratur. Begeistret og dramatisk fortælles fra sagntid og op til Saxos egen tid om danernes blodige bedrifter og mønstergyldige tapperhed, som den ukuelige sagnhelt Starkads – han gik fra en sejrrik kamp med en lunge hængende fra brystet og andre uhyrlige kvæstelser. Fra historisk tid berettes der om krigerbiskoppen Absalon som en ikke mindre imponerende helt. DSL's nyoversættelse af Saxos sølvalderlatin er foretaget mundret, med humor og med troskab mod Saxos sprogrytmer og klangmaleri. Oversættelsen udkom 2000 illustreret af Maja Lisa Engelhardt og afløser DSL's tidligere Saxo-udgave fra 1931.

Oversættelsen er udarbejdet på baggrund af DSL's arbejde med en ny tekstkritisk udgave af den latinske tekst. Denne udkom i 2005 med paralleloversættelse under titlen *Saxo Grammaticus' Gesta Danorum*.

Kulturhistorie, videnskabshistorie

Niels Stensen (1638-1686): *Korrespondance i dansk oversættelse* 1-2 udkom 1987. Udgaven omfatter samtlige kendte breve til og fra den internationalt kendte videnskabsmand, fra studietiden, fra Stensens år som videnskabsmand i bl.a. Holland,

Frankrig og Italien og fra hans tid som katolsk præst og senere biskop i Nordtyskland.

DSL's udgave af *Erasmus Lætus' skrift om Christian IVs fødsel og dåb*, som udkom 1992, skildrer ikke bare dåbsfeesten, men hele landet og dets forhold i 1577 og er desuden et propagandaskrift for Frederik 2. (1534-1588), der fremstilles som fredsfyrste. Erasmus Lætus (Rasmus Glad, 1526-1582) var Frederik 2.s hofdigter.

Frederik Dreier: *Samlede Skrifter 1-5* udkom 2003. Samfundskritikeren og socialisten Frederik Dreier (1827-1853) var en af Danmarks tidlige materialistiske tænkere, der formulerede sin samfundskritik med inspiration fra bl.a. Proudhon og Max Stirner. Udgaven omfatter foruden de trykte tekster Dreiers manuskripter i to bind. Bind 5 indeholder bl.a. biografi og noter.

Niels W. Gade (1817-1890), der regnes for Danmarks betydeligste komponist før Carl Nielsen (1865-1931), var i sin levetid kendt ikke bare over hele Europa, men også i andre verdensdele. Hans breve er derfor spredt i biblioteker verden over. I samarbejde med Det Kongelige Bibliotek udgav DSL i 2009 *Niels W. Gade og hans europæiske kredse. En brevveksling 1836-1891* i tre bind.

Politikeren og redaktøren Viggo Hørup (1841-1902) tilhørte den radikale fløj af partiet venstre. I 1873-1883 skrev han i venstreavisen *Morgenbladet* og fra 1884 i det såkaldte europæiske Venstres blad *Politiken*, hvor han var en af stifterne. Han blev en fornyer af den politiske journalistik. DSL udgav i 2009 *Når Samfundsordenen vakler*, der har titel efter en artikel fra 1890; udgaven indeholder 21 artikler fra *Morgenbladet* og 45 fra *Politiken*.

Den danske, internationalt kendte naturvidenskabsmand og professor Ole Rømer (1644-1710) korresponderede med udenlandske forskerkolleger som fx John Locke (1632-1704) og G.W. Leibniz (1646-1716). DSL's udgave *Korrespondance og afhandlinger samt et udvalg af dokumenter* fra 2001 indeholder ud over 69 breve en række afhandlinger, bl.a. om Rømers undersøgelser af lysets hastighed og det endelige bevis for det kopernikanske verdensbilledes rigtighed. Teksterne, som er på latin og dansk, er for de latinske teksters vedkommende oversat. Indsamlingen af materialet er foregået på uden- og indenlandske arkiver.

Filosofi

Den danske filosof og teolog Jens Andersen (d. 1547), der latiniserede sit navn til Johannes Synningius, studerede i Wittenberg 1534-1537 hos Philipp Melancton (1497-1560), som bl.a. underviste i retorik og dialektik. Synning blev senere professor og rektor ved Københavns Universitet. Her holdt han i 1545 orationen *Tale om nødvendigheden af filosofiske studier for den teologiske student*, formentlig henvendt til nye studenter. Talen blev udgivet 1591 af Anders Sørensen Vedel (1542-1616).

DSL's udgave fra 1991 bringer talens latinske tekst med dansk og engelsk oversættelse.

Under afslutning er *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV*, en samlet udgave af danske videnskabelige arbejder fra middelalderen. Værkerne er på latin, de fleste med filosofisk indhold.

Første bind kom i 1955. I løbet af de sidste 25 år er følgende bind udgivet: I 1988 udkom bd. XI:2, et kommentarbind til ærkebisp Anders Sunesens (o. 1170-1227) værk *Hexaëmeron*, »Seksdagesværket«, hvoraf tekstbindet, en oversættelse af værket til danske vers, var udkommet 1985. I *Hexaëmeron* fremlægger Anders Sunesen sit syn på verdensordenen fra skabelsen til den yderste dag og heri sin opfattelse af menneskets stilling i kosmos.

1998 udgav man bd. XII, indeholdende filosofen Nicolaus Drukkens *Quaestiones supra librum Priorum* og *Tractatus de suppositionibus*. Niels Drukken (d. ca. 1357) var i 1340'erne tilknyttet universitetet i Paris. Officielt var han modstander af den samtidige engelske filosof og teolog William af Ockham (ca. 1287-1347), hvis tankegang provokerede samtiden, og som af flere er blevet regnet for den moderne filosofis grundlægger. Drukkens kvæstioner – miniessays – vidner imidlertid om, at han var ikke så lidt påvirket af Ockham.

Året efter, i 1999, udgav DSL bd. XIII med Thuo de Vibergia (ca. 1400-1472): *Disputata Metaphysicae & Quaestio de pluralitate formarum*. Tue Nielsen fra Viborg var ærkebiskop i Lund 1443-1472 og havde en tysk universitetskarriere bag sig. De nævnte kvæstioner, der knytter sig til Aristoteles' *Metafysik*, vidner om en videnskabeligt set velfunderet og kompetent, omend ikke netop original videnskabsmand.

Seneste udkom i 2009 bd. XIV som sidste bind i rækken af filosofen Boëthius de Dacias (ca. 1240-1280/90) skrifter. Det indeholder foruden nogle anonyme kvæstioner (*anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones metaphysicae*) Boëthius' *Quaestiones Super Librum De Anima*. Boëthius de Dacia eller Bo fra Danmark underviste i 1270'erne ved universitetet i Paris, og de fleste af hans skrifter stammer fra disse år. Hans teorier om erkendelse, videnskab og menneskelig lykke foranledigede gejstlighedens fordømmelse. Boëthius af Dacias videnskabelige ambition var at løse konflikten mellem kristentroen og samtidens videnskab, idet han ville gøre den enes rigtighed uafhængig af den andens.

Bind IX, logiske og grammatiske afhandlinger (*sophismata*), er under udarbejdelse og forventes udgivet i 2013.

Juridiske udgivelser

En domssamling skal, ved at vise tidligere praksis, være dommeren til nytte, når loven ikke slår til, og dommene kan have

betydning for retsudviklingen. I nogle tilfælde er de vandret ind i lovgivningen som retsgrundlag for dele af lovene. DSL's udgivelse af *Danske Domme 1375-1662. De private domssamlinger* 1-8, der startede 1978, og som er en vigtig retshistorisk kildeudgave, afsluttedes i 1987 med et registerbind.

Udgivelsen af *Den Danske Rigslovgivning 1397-1558* fortsætter *Den danske Rigslovgivning indtil 1400*, der udkom 1971. Ved rigslovgivning forstås love, der i modsætning til landskabslove er udstedt til og har gyldighed for hele riget – egentlige rigsomfattende love optræder først i 1500-tallet. I den retshistoriske litteratur omfatter begrebet rigslovgivning også love, der er givet på samme tid og i det væsentlige er overensstemmende for de forskellige retsligt-administrative områder, Danmark var inddelt i, de såkaldte »lande« (fx Skåne, Halland og Blekinge). *Den Danske Rigslovgivning 1397-1513* udkom 1989 og omfatter, foruden den øvrige lovgivning fra perioden, Kalmarunionsbrevene. *Den danske Rigslovgivning 1513-23* fra 1991 omfatter især Christian 2.s store lovkompleks. Rigslovgivningen 1523-1558 er under udgivelse.

Bibliografier

DSL har inden for de sidste 25 år udgivet en række bibliografier over forskellige emner. I 1987 udkom *555 danske selvbiografier og erindringer. En kronologisk fører med referater til trykte selvbiografier forfattet af personer født før 1790*. Den boghistorisk betydningsfulde *Dansk Bibliografi 1482-1600* (1919-1935) af Laurits Nielsen (1881-1947) udkom 1997 i en ajourført udgave med beskrivelse af ca. 100 nyopdagede bøger. Bibliografien blev i 1994-2001 fulgt op af seks bind *Danske Provinstryk 1482-1830*.

En engelsksproget bibliografi over Henrik Rantzaus skrifter blev udgivet 2004. Henrik Rantzau (1526-1598), forfatter til og udgiver af talrige skrifter, var dansk statholder i Slesvig og Holsten, en fremtrædende litterær og videnskabelig mæcen og politisk og kulturelt bindeled mellem Danmark og det store udland. I 2006 udgav DSL en bibliografi over Henrik Pontoppidans forfatterskab, og en Herman Bang-bibliografi er på vej. Hertil kommer onlinebibliografien *Oldtidens og middelalderens litteratur – i skandinaviske oversættelser*, der i 2010 blev tilgængeliggjort på adressen skandinaviske-oversaettelser.net.

De sproglige udgivelser

Sprogvidenskab

Der er i DSL tradition for at udgive beskrivelser af det danske sprogs historie. Peter Skautrup's *Det danske sprogs historie* udkom i fem bind mellem 1944 og 1970. På universiteterne har man siden taget initiativer til en tiltrængt ny dansk sproghistorie, dog uden endeligt resultat.

Men fra 2006 har DSL kunnet samle i alt 75 sproghistoriske eksperter fra universiteter og forskningsinstitutioner i Danmark og det øvrige Norden, der har bidraget eller er i færd med at bidrage til en ny *Dansk Sproghistorie*. Værket er nyskabende ved ikke kun at beskrive det danske sprog i Danmark, men også at ville beskrive andre sprogs historie i Danmark og vort sprogs historie i den øvrige verden. Det danske sprogs status og brug inden for hele rigsfællesskabet, altså også Færøerne, Island og Grønland, er blevet grundigt undersøgt og beskrevet, og nyt og spændende kildemateriale er gravet frem og præsenteres i *Dansk Sproghistorie* for første gang. Det beskrives også, hvordan latin har haft et langt liv som det i mange sammenhænge foretrukne sproglige medium i den højtuddannede del af Danmarks befolkning. I kapitlet om latin beskrives sproget først og fremmest som et skrevet sprog, men også dets brug i mundtlig kommunikation er inddraget og dokumenteret. Og en grundig undersøgelse giver indsigt i sprogets rolle i dannelsen af den danske identitet, for blot at nævne nogle få af de nye emner.

Samarbejdet mellem de mange sprogforskere bliver samtidig et bevis på, at forskellige sprogholdninger og forskellige teoretiske baggrunde kan arbejde sammen om en fælles beskrivelse af det danske sprog.

Det er planen, at *Dansk Sproghistorie* skal trykkes som bogværk, der kombineres med supplerende informationer på nettet. Her skal sproghistorisk interesserede kunne finde ekstra dokumentation for fremstillingen i bogværket. Målet er at lave en hjemmeside, der udnytter mediets muligheder for at kombinere tekst, lyd og levende billeder.

Grammatik over det Danske Sprog

I 1967 udgav DSL Aage Hansens *Moderne Dansk*. Erik Hansen og Lars Heltofts *Grammatik over det Danske Sprog* tager udgangspunkt i et funktionelt sprogsyn og inddrager således forholdet til den faktisk forekommende sprogbrug i sin beskrivelse af de danske grammatiske strukturer frem for, som de fleste andre grammatikker, at nøjes med at beskrive de formelle regler. Den beskriver altså ikke kun, hvordan de grammatiske strukturer ser ud, men giver også kvalificerede bud på, hvad de grammatiske mønstres og konstruktioners betydningsindhold er. Grammatikken udsendes 2011 i tre bind.

Studér Middelalder på Nettet

Projektet *Studér Middelalder på Nettet* har som tidligere nævnt både litterær og sprogvidenskabelig interesse. Det fremlægger videnskabelige kommenterede udgaver af store dele af det gammeldanske kildemateriale. Udgangspunktet for projektet er *Gammeldansk Ordbogs* (se s. 112) afskrifter af det middelalderlige tekstkorpus, og de udlagte tekster omfatter

et repræsentativt udsnit af de overleverede, middelalderlige kilder – med undtagelse af diplomerne, der som nævnt ovenfor udgives af *Diplomatarium Danicum*. Udvalget omfatter bl.a. lovttekster, religiøse tekster, skønlitteratur, medicinske tekster og historieskrivning, i alt for øjeblikket 21 tekster. Et mindre pilotprojekt fra 2002, *Middelalderlige romaner på nettet*, skabte rammerne for den netpublikation, der nu tilbyder materiale til studier i middelalderens digtning, historieskrivning, retsopfattelse, lægekunst, pædagogiske ideer, fromhedsliv og livssyn. Teksterne henvender sig til et bredt publikum, bl.a. forskere og studerende inden for nordiske sprog, historie og kultur- og litteraturhistorie samt interesserede lægfolk og findes på adressen studermiddelalder.dk.

Teksterne i *Studér Middelalder på Nettet* er forsynede med et tekstkritisk apparat og oplysninger om senere tilføjelser. De sættes ind i deres samtid ved hjælp af enten en kultur- eller en litteraturhistorisk redegørelse, der beskriver værkernes baggrund, indhold, stil osv. Der er udlagt faksimiler af en stor del af teksterne, og de enkelte håndskrifter har alle en håndskriftbeskrivelse tilknyttet.

Projektet har planer om i fremtiden at forsyne gloser i teksterne med links til den kommende løbende publicering af *Gammeldansk Ordbog* på nettet (se nedenfor). En udgivelse af visse af teksterne på moderne dansk indgår også i planerne.

Renæssancens sprog i Danmark

Danmark var i perioden 1515-1700 et flersproget land. Dansk var det vigtigste folkesprog, men i det højere uddannelsessystem dominerede latin. Projektet *Renæssancens sprog i Danmark: Genfødsel og Fornyelse* omfatter detailstudier af det blandingssprog, der opstod blandt latinkyndige danskere, samt undersøgelser af, hvordan latinen påvirkede periodens dansk. Projektet indledtes i 2006 og havde til formål at etablere en ord- og tekstbase, som i 2009 blev offentliggjort på hjemmesiden *Renæssancens sprog i Danmark*, renæssancesprog.dk.

Tekstbasen gør det muligt at læse og søge i en lang række tekster fra renæssancen. Den dækker et bredt udvalg af genrer både på dansk og latin. De latinske tekster ledsages af en oversættelse til dansk. Blandt teksterne er en række hyrdedigte, som klassiske filologer, tilknyttet projektet *Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid*, oversætter til dansk, hvorved digtene for første gang bliver en mere tilgængelig del af den litterære kulturarv. Der er tale om tekstkritiske udgivelser, støttet med paralleloversættelser, indledninger og noter.

Ordbogsbasen, der knytter sig til renæssanceprojektet, er et opslagsværk, der indeholder alle ordbøger mellem dansk og latin fra 1500-tallet samt en enkelt fra begyndelsen af 1600-tallet, således at man på ét og samme sted kan slå både ældre nydanske og latinske ord op.

Ordbøger

Holberg-Ordbog

Holberg-Ordbog 1-5 (1981-1988) er et redskab til forståelse af Ludvig Holbergs (1684-1754) tekster og beskriver desuden Holbergs sprog, som det kommer til udtryk i hans skrifter. På grund af forfatterskabets bredde er ordbogen et vigtigt hjælpemiddel til forståelse af hele den danske litteratur i 1700-tallet. Projektet blev oprettet i 1946 som et fælles dansk-norsk foretagende. DSL overtog i 1955 ansvaret for redaktionen, og værket udkom 1981-1988, de sidste to bind i henholdsvis 1986 og 1988. Som nævnt i forbindelse med det tidligere omtalte Holberg-projekt (s. 103) er *Holberg-Ordbog* blevet digitaliseret og findes nu frit tilgængelig på adressen holbergordbog.dk.

Ordbog over det danske Sprog. Supplement

Ordbog over det danske Sprog (ODS), hvoraf første bind som nævnt udkom 1918, var ved afslutningen i 1955 et ujævnt værk, bl.a. fordi det oprindeligt af Verner Dahlerup (1859-1938) var planlagt til kun at omfatte ca. otte bind. Citatmaterialet til de første bind var forholdsvis spinkelt, og ordbogen har kun i begrænset omfang kunnet medtage ordforrådets vækst i tiden ca. 1920-55. Det såkaldte *ODS-Supplement*, der udkom i fem bind 1992-2005, har som formål at forbedre *ODS'* beskrivelse af det danske rigssprog ca. 1700-1955 og medtager altså ikke ord og betydninger, som endnu ikke fandtes i sproget i 1955. Supplementet består dels af nye opslagsord, dels af tilføjelser til ordbogsartiklerne. Grundlaget for arbejdet med *ODS-S* er en seddelsamling på ca. 1,5 mio. sedler.

Den Danske Ordbog

Allerede i 1982 havde et af Kulturministeriet nedsat ordbogsudvalg peget på behovet for en stor ordbog over nutidsdansk, som skulle udfylde det leksikalske hul efter 1955, hvor *Ordbog over det danske Sprog* slutter. Senere i 1980'erne fremhævede man i daværende statsminister Poul Schlüters tænketank vigtigheden af, at danskerne i overskuelig fremtid fik et nyt stort leksikon og en stor nutidsordbog. Som vision fulgtes *Den Store Danske Encyklopædi* og *Den Danske Ordbog* altså ad. Ved en række møder i DSL mellem formodet interesserede institutioner og enkeltpersoner modnedes tanken om, at DSL kunne påtage sig opgaven med at udarbejde ordbogen, og en gruppe ordbogskyndige fra DSL suppleret med gæster udefra fremlagde i 1989 en plan og et budget for ordbogsprojektet.

Efter tilslutning fra regeringen og med støtte fra Kulturministeriet og Carlsbergfondet kunne ordbogsarbejdet begynde i september 1991. En redaktion på i begyndelsen 4 personer blev nedsat, og forarbejderne til selve redigeringen af ordbogsartiklerne begyndte; de omfattede især etableringen af en elektronisk samling af danske tekster på i alt 40 millioner

løbende ord samt udarbejdelsen af redaktionsregler. Tekstsamlingen blev anvendt til udvælgelse af opslagsord og egnede citater. I redigeringsfasen udvidedes redaktionen til ca. 15 personer. I alle faser og momenter af arbejdet betjente redaktionen sig af moderne leksikografiske og elektroniske metoder.

Den Danske Ordbog beskriver i ordbogsform moderne dansk sprog frem til år 2000. Ordbogen bringer oplysninger om ordenes stavning, ordklasse, bøjning, udtale, betydning, brug, konstruktionsmuligheder, orddannelsesmuligheder og historie, og illustrerer ordenes brug med autentiske citater. Ordbogen udkom i 6 bind 2003-2005, og i 2009 kom værket i en netudgave, der er under stadig udvikling (se i øvrigt afsnittet *Sprogteknologi: Digitale ordbøger og tekstkorpora* nedenfor).

Gammeldansk Ordbog

Et stort uafsluttet projekt er *Gammeldansk Ordbog*. Arbejdet hermed startede i 1950'erne og er karakteriseret som DSL's videnskabeligt set mest ambitiøse ordbogsplan. *Gammeldansk Ordbog*, hvis redigeringsgrundlag er en seddelsamling på knap 1 mio. sedler, er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode, hvorfra vi har kilder på dansk. I løbet af de 400 år undergik sproget store ændringer, og det er ordbogens ambition at give et indtryk af denne udvikling. Alle bevarede dansksprogede tekster skal behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler, der foruden ordenes betydninger også fremlægger bøjningsformer og stavemåder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleller samt fordeling på genrer, perioder og geografiske områder.

Den enestående seddelsamling er nu digitaliseret. Foruden selve den digitale affotografering af sedlerne omfattede projektet også en foreløbig OCR-behandling af billedfilerne, hensigtsmæssig strukturering af den omfattende database, betryggende lagring af databasen og udarbejdelsen af selve hjemmesiden med søgefunktionaliteter og hjælpetekster. Hele processen afsluttedes i efteråret 2010. Det viste sig muligt inden for bevillingens rammer at udvide søgemulighederne på hjemmesiden betydeligt i forhold til den oprindelige plan. Det er således nu muligt at søge inden for områderne kronologi, emneområde og kilde eller kildegrupper, og søgninger på kildeartikler kan ligeledes målrettes perioder og emner.

Ved årtusindskiftet var arbejdet på *Gammeldansk Ordbog* koncentreret om traditionelt redigeringsarbejde; redigeringsprincipperne var fastlagt, og der var udarbejdet detaljerede redaktionsregler. Efter udlæggelsen af seddelsamlingen har redigeringen ændret sig på ét væsentligt punkt: Dokumentationen bringes ikke længere i form af indskrevne citater, men som links til de relevante digitale sedler. Selve redigeringen

er blevet faseopdelt, og det er planen løbende at publicere redigerede artikler på nettet.

I løbet af perioden har man som nævnt med *Studér Middelalder på Nettet* (se ovenfor s. 109) gjort sammenhængende tekster fra det gammeldanske korpus tilgængelige for en større kreds. Udlæggelsen af seddelsamlingen gør det nu muligt at foretage avancerede undersøgelser i materialet. Således kan man fra seddelsamlingen på gammeldanskordbog.dk klikke sig videre til den samlede tekst på studermiddelalder.dk.

Med *Gammeldansk Ordbog*, *Holberg-Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *ODS-Supplementet* og *Den Danske Ordbog* er væsentlige perioder af det danske sprogs historie beskrevet i leksikal henseende. Dog er der ikke udarbejdet en egentlig ordbog over ældre nydansk (1515-1700) til afløsning af Otto Kalkar: *Ordbog over det ældre danske Sprog* (1300-1700), som udkom 1881-1907. Behovet er kun nødtørftigt dækket af ordbøger, ordlister og vokabularier udarbejdet i forbindelse med tekstudgaver, hvoraf flere er publiceret af DSL. Det drejer sig bl.a. om *Danske Viser* (udg. 1921-1931), *Skrifter af Paulus Helie* (udg. 1932-1948), *En Ræffue Bog* (udg. 1915-1923), *Hans Mortensens oversættelse af Philippe de Commines' Memoirer* (udg. 1913-1919) og Anders Arreboe: *Samlede Skrifter* (udg. 1975-1983). Hertil kommer også den store seddelsamling, der blev udarbejdet som grundlag for en aldrig fuldført *Kingo-Ordbog*, og den ordbogsbase, der er bygget op i forbindelse med projektet *Renæssancens sprog i Danmark* (jf. ovenfor).

Nordiske ordbøger

Det nordiske sprogfællesskab er væsentligt for nordisk samarbejde og fællesnordiske relationer. Men trods øget aktivitet hen over landegrænserne er skandinavernes kendskab til nabosprogene svigtende og bør styrkes.

Da DSL har udviklet en tidssvarende leksikografisk ekspertise, er det nærliggende, at selskabet påtager sig udgivelsen af ordbøger inden for dette felt. Men da der ikke er noget kommercielt marked herfor, kræver en ambitiøs udgivelsesplan, at der subsidieres. Foreløbig har DSL iværksat følgende:

Svensk-Dansk Ordbog

Svensk-Dansk Ordbog udkom efteråret 2010 og afløser Valfrid Palmgren Munch-Petersen og Ellen Hartmanns store svenske ordbog fra 1954. Ordbogen omfatter ca. 48.500 opslagsord, såvel almindelige svenske ord, der ikke afviger meget fra de danske, som lumske ligheder, fx »vintergäck« (erantis), og andre svære ord. Ordbogen indeholder 13.000 faste udtryk og over 30.000 eksempler på ordenes betydning og brug. *Svensk-Dansk Ordbog* oplyser bredt om svensk sprog, sådan at den ikke blot løser den danske brugers specifikke problem med dette eller hint

svenske ord og udtryk, men også giver den interesserede bruger oplysninger om bl.a. synonymer, betydningsbeslægtede ord, afledninger og sammensætninger. Ordbogen henvender sig til den interesserede almenhed og derudover til fx studerende, oversættere, danske indvandrere i Sverige og ansatte i virksomheder med svenske og danske interesser.

ISLEX

ISLEX er en flersproget onlineordbog med moderne islandsk som kildesprog og svensk, norsk (bokmål og nynorsk), dansk og færøsk som målsprog. Ordbogen er et samarbejdsprojekt mellem fem institutioner i Norden: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (SÁ), Reykjavík; Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet; Institutt for litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen; Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København, og fra 2011 også Fróðskaparsetur Føroya, Thorshavn.

Den islandske redaktion er ansvarlig for kildesproget og udviklingen af databasen, og de øvrige redaktioner er ansvarlige for målsprogene. Ordbogen, der indeholder ca. 48.000 opslagsord, er tænkt som et redskab for et bredt udsnit af borgere i Norden, for eksempel til oversættelse fra islandsk eller som hjælpemiddel til studier og undervisning i islandsk. Der lægges særlig vægt på kollokationer, idiomer og eksempler, der alle ledsages af oversættelser. Opslagsordene forsynes med udtale i form af lydfiler, og såvel opslagsord som tilhørende ækvivalenter forsynes med bøjningsoplysninger. Visse typer opslagsord ledsages endvidere af illustrationer.

Projektet blev indledt i 2005, og ordbogen, der bliver frit tilgængelig for offentligheden, forventes åbnet i slutningen af 2011.

Sprogteknologi: Digitale ordbøger og tekstkorpora

Et kendetegn ved de digitale medier er, at de er åbne på en helt anden måde end de trykte medier. Ved hjælp af link kan man springe fra én side til en anden, man kan genbruge data og forbinde dem på tværs. Hvad angår disse fordele ved udnyttelsen af DSL's ordbøger og tekstkorpora har selskabet i stigende grad givet offentligheden adgang til dem, idet adskillige af dem efterhånden er digitaliseret.

Allerede i 1987 havde man planer om en ordbank på DSL. Med opbygningen af *Den Danske Ordbogs* tekstkorpus og senere DSL's deltagelse i det europæiske projekt PAROLE (se ovenfor s. 91) var man et stykke på vej. *Den Danske Ordbogs* tekstkorpus blev en delmængde af det digitale opslagsværk *KorpusDK*, der som nævnt indledningsvis blev tilgængeligt på nettet i år 2002 (dengang kaldt *Korpus 2000*) og siden udbygget yderligere. *KorpusDK* giver mulighed for at undersøge sprogbrugen i et stort antal danske tekster, i alt 56 mil-

lioniere ord, og teksterne er specielt behandlet med henblik på sproglige undersøgelser.

I 2004 udgav regeringen en sprogpolitisk redegørelse. Ifølge den skulle en række initiativer tages til dokumentation og styrkelse af dansk sprog. Den i 2003 oprettede *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora (DOT)* havde som første projekt webstedet *ordnet.dk*, hvor flere af DSL's sproglige opslagsværker samles. Det fik DSL nu tilskud til at gennemføre. *Ordnnet.dk* omfatter foreløbig – ud over *KorpusDK – Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog* og *ODS-Supplementet*, som er de eneste frit tilgængelige betydningsordbøger på nettet i Danmark. Data fra *Den Danske Ordbog* indgår tillige i *DanNet*, som er et forsknings- og udviklingsprojekt, der går ud på i samarbejde med Center for Sprogteknologi ved Københavns Universitet at udarbejde et dansk leksikalsk-semanticke ordnet. Herved har man kunnet tilføje netordbogen nye funktioner, fx visning af betydningsbeslægtede ord under de enkelte betydninger. En yderligere forbedring af funktionen kan imødeses fra arbejdet med en ny dansk begrebsordbog over moderne dansk, *Dansk thesaurus*, et treårigt projekt, der blev indledt 2010, ligesom det planlægges at forsyne artiklerne med udtale i form af indtalte lydfile.

Som nævnt ovenfor er *Holberg-Ordbog* digitaliseret, og ud over *ISLEX*, der snart åbnes for offentligheden (se ovenfor), er en digitaliseret udgave af *Ludvig Meyers Fremmed-Ordbog* vedtaget til udgivelse. Den udkom første gang 1837. I 1998 udkom 3. oplag af et fotografisk optryk af 8. udg. fra 1924. 1998-udgivelsen bliver grundlag for netudgaven.

sproget.dk

Et andet initiativ til styrkelse af dansk sprog blev taget i 2006, da DSL sammen med Dansk Sprognævn påbegyndte arbejdet med en hjemmeside, der skulle give adgang til de to institutioners sproglige onlineresourcer. Den blev åbnet 2007 på adressen *sproget.dk* og giver en samlet indgang til officielle og autoritative opslagsværker som fx *Retskrivningsordbogen*, *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog*, samtidig med at den formidler professionel vejledning, viden og svar på spørgsmål om sproget og sproglige forhold. Målet med hjemmesiden er bl.a. at skabe øget sproglig bevidsthed, fx mht. korrekt sprogbrug, nuancer, præcision og stil, og retter sig mod alle sprogbrugere, både den, der søger svar på et specifikt sprogligt spørgsmål, og den, der bare vil vide mere om sproget.

Digitalisering. Perspektiver

Ideallet er, at alle DSL's tekster med tiden skal være lagt på nettet. Og man er nået et betragteligt stykke. Men hvis data skal kunne udveksles med og bruges af andre end os selv, er det vigtigt, at de kan få et format, som er umiddelbart tilgængeligt

og foreneligt med andres data. Og hvis den digitalt dokumenterede viden skal være tilgængelig for vores efterkommere, må man sikre sig, at de digitale data kan forstås af fremtidens computere. Der arbejdes derfor i den digitale verden på at udvikle standarder og standardformater. DSL er med i denne udviklingsopgave, idet selskabet er gået ind i et stort samarbejdsprojekt mellem danske humanistiske forskningsmiljøer, *DK-CLARIN*.

Hvad de elektroniske ordbøgers fremtid angår, må man antage, at de håndholdte minicomputere vil vinde frem og stille nye krav til netudgaverne. Her må DSL efter al sandsynlighed være med. Selskabet kan enten investere ressourcer i at udvikle en særlig software eller stille data til rådighed for andre, som kan gøre det.

Ledelse og administration

Bestyrelse

Bestyrelsesmedlemmer 1986/87-2011

Navne på nuværende bestyrelsesmedlemmer er kursiveret

Iver Kjær, 1974-1991, formand 1981-1991

Torben Nielsen, 1978-1988

Erik Petersen, 1983-1992, formand 1996-2001

John Kousgård Sørensen, 1985-1996, formand 1991-1996

Uffe Andreasen, 1986-1989

Mette Winge, 1988-1998

Flemming Lundgreen-Nielsen, 1989-2001

Esben Albrechtsen, 1991-2001

Ebba Hjorth (medarbejderrepræsentant), 1991-2001

Karsten Friis-Jensen, 1992-2002

Bente Holmberg, 1998-2008

Karsten Christensen, 2001-2011

Merete K. Jørgensen (medarbejderrepræsentant), 2001-2011

Finn Hauberg Mortensen, formand 2001-2011

Klaus P. Mortensen, 2001-2011

Lars Boje Mortensen, 2002-2010

Henrik Galberg Jacobsen, 2008-

Chr. Gorm Tortzen, 2010-

Juridiske konsulenter

Niels Ehrenreich, 1978-1992

Ole Fenger, 1992-1995

Jørgen Korsgaard-Pedersen, 1995-2011

Revisorer

Valdemar Hansen, Mortensen & Beierholm, 1981-2007

Bo Andersen, Dansk Revision, 2007-

Administrator/direktør

(titlen ændredes i 1995 fra administrator til direktør)

Erik Dal, 1974-1991

Iver Kjær, 1991-2002

Merete K. Jørgensen (konstitueret direktør maj-oktober 2002)

Jørn Lund, 2002-

Kontorfuldmægtig/kontorleder

Jørgen Holbech, 1976-1988

Helge Furdal, 1988-1999

Ingrid Vagning 1999-2000

Elsebeth H. Hansen 2000-

Sekretær

Jytte M. Markamp, 1984-1989, 1999-2003

Ruth Wisman, 1989-2000

Maria Krogh Langner, 2003-

Amanuensis

Stillingen ubesat 1986

Jørgen Hunosøe 1987-2003

Overassistent

Aase Mary Hansen, 2004-2011

It-afdeling

Anders Bruun-Olsen 2003-

Michael Greve, 2003-

Morten Nielsen, 2007-

Jonas Nielsen, 2010-

Bevillingsgivere**Offentlige**

Kong Christian Xs Fond

Fonden til Fædrelandets Vel

Kong Frederik og Dronning Ingrid's Fond til humanitære og kulturelle formål

Det Elektroniske Forskningsbibliotek

Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation (fra 2005)

Kirke- og Undervisningsdepartementet

Kulturministeriet

Kulturnet Danmark

Kunstrådets Fagudvalg for Litteratur

Kunstrådets Litteraturudvalg

Kunststyrelsens Fagudvalg

Københavns Universitet

Litteraturrådet

Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond

Nordisk Kulturfond
Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd
Statens Humanistiske Forskningsråd (indtil 2005)
Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
Universitetets Forskningsfond

Private

H.C. Andersen 2005
Anonym giver
Augustinus Fonden
Beckett-Fonden
Bikubenfonden
Brandt Brandtved Fonden,
Carlsbergfondet
Carlsbergs Mindelegat
Carlsen-Langes Legatstiftelse
Andreas Collstrops og Søn Rudolf Collstrops Mindelegat
Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde
Thorvald Dreyers Fond
Lillian og Dan Finks Fond
Johanne og Einar Flach-Bundegaards Fond
Institutionen Fritt Ord
G.E.C. Gads Fond
Hafnia Haand-i-Haands Fond
Direktør Ib Henriksens Fond
Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse
Knud Højgaards Fond
DSL's arv efter dr.phil. Lis Jacobsen
Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck's Fond
JP Fonden
Thomas Laubs Mindelegat
Letterstedtske forenings danske afdeling
LO
Meltzers højskolefond i Bergen
Moth-Lunds Fond
Dr. phil. Leif Nedergaards Fond
Novo's fond
Nykredits Fond
Bodil Pedersen Fonden
Politikens Fond
Carl Roos' Mindelegat til Fordel for Det Kongelige Bibliotek
SDS' Gavefond
SID
Simon Spies Fonden
Ingeniør Ernst B. Sunds Fond
Det sønderjyske Salmelegat
Tuborgfondet
Velux Fonden
Overretssagfører L. Zeuthens Mindelegat

Bevillinger, offentlige og private samt årets resultat 1985-2009

	Bevillinger, offentlige	Bevillinger, private	Årets resultat
1985	3.274.491	1.456.300	186.981
1986	2.617.200	1.488.282	70.763
1987	2.023.750	1.291.900	-41.044
1988	3.665.502	2.711.415	5.156
1989	3.032.731	2.003.098	-101.671
1990	2.766.831	2.363.800	118.331
1991	4.158.882	3.124.982	20.560
1992	5.573.272	3.815.667	255.205
1993	5.616.915	4.319.972	57.427
1994	5.189.988	6.613.791	-167.183
1995	5.167.092	4.774.490	-35.498
1996	6.091.692	4.760.311	232.079
1997	7.701.883	4.368.792	-364.075
1998	5.056.054	3.479.850	-100.394
1999	9.282.023	3.153.728	99.399
2000	12.651.633	2.630.953	40.813
2001	9.327.706	4.090.632	126.376
2002	8.813.360	6.020.047	28.752
2003	6.257.854	6.603.837	42.356
2004	7.524.483	11.977.695	8.514
2005	14.156.743	9.770.854	11.936
2006	13.710.000	3.975.280	-103.670
2007	9.866.319	14.560.500	81.734
2008	12.857.711	10.060.816	117.796
2009	10.654.313	4.091.519	51.879

Prisuddelinger

I 1989 døde Lis Jacobsens datter Karen Jacobsen, og DSL var betænkt med en del af boet. Det muliggjorde bl.a., at en pris, Lis Jacobsen-prisen, 1992-2003 årligt kunne tildeles en person, der havde udmærket sig inden for et af selskabets hovedområder. 13 personer, hvoraf de fleste er DSL-udgivere, er i årenes løb blevet hædret med prisen:

1992	Merete K. Jørgensen
1993	Herluf Nielsen
1994	Elisabeth Møller Jensen
1995	Jens Lyster
1996	Torben Brostrøm
1997	Peter Seeberg

- 1998 Torben Nielsen
- 1999 Jens Keld
- 2000 Peter Zeeberg
- 2001 Inger Sørensen
- 2002 Grethe Larsen
- 2003 Allan Karker og Jørg Asmussen

Selv modtog DSL i 2006 H.O. Lange-prisen for udsendelsen af *Ordbog over det danske Sprog* i en netudgave. Prisen uddeles årlig af Det Kongelige Bibliotek for fremragende formidling af forskning inden for de humanistiske, samfundsvidenskabelige eller lejlighedsvis de naturvidenskabelige fag.

Ole Rømer

LA BRITZEL

Udgivelser 1911-2011

Nedenstående liste over DSL's udgivelser 1911-2011 lægger sig i forlængelse af de tidligere udgivne jubilæumsskrifter fra 1951, 1961, 1971 og 1986.

Udgivelserne er nummereret fortløbende efter udgivelsestidspunkt. For udgiveserækker og flerbindsværker, hvor ikke alle bind er udgivet samtidig, knytter nummereringen sig til det først udgivne bind. Oplysninger om udgivelser, som er blevet videreført eller afsluttet i løbet af de seneste 25 år, men som altså er påbegyndt tidligere end 1986, optræder således under det først udgivne bind. Dette gælder numrene 34, 35, 64, 78, 95, 118, 123, 127, 135, 145 og 148.

Kun udgivelser efter 1986 beskrives i detaljer nedenfor. En fuldstændig liste findes på den samlede udgivesoversigt på DSL's hjemmeside (dsl.dk).

NB: I jubilæumsskriftet fra 1986, *Bøger – Planer – Mennesker*, er 17 planlagte udgivelser nummereret fra 151-167. Da denne nummerering har vist sig at bryde den fortløbende nummerering efter udgivelsestidspunkt, er denne *ikke* fulgt i det følgende.

1. Det danske Sprog- og Litteraturselskab (stiftet 29. April 1911).
2. Danske Viser fra Adelsvisebøger og Flyveblade 1530-1630. 1-7. 1912-1931.
3. Tycho Brahe Dani Opera Omnia. 1-15. 1913-1929.
4. Hans Mogensens Oversættelse af Philippe de Commenes' Memoirer. 1-3. 1913-1919.
5. Johannes Ewalds Samlede Skrifter efter Tryk og Haandskrifter. 1-6. 1914-1924.
6. Christ. Frid. Wadskjær: Udvalgte Danske Vers. 1915.
7. Danske Grammatikere fra Midten af det syttende til Midten af det attende Aarhundrede. 1-6. 1915-1929.
8. En Ræffue Bog. Herman Weigeres Oversættelse af »Reinke de Vos«. 1-2. 1915-1923.

9. Danske Folkebøger fra 16. og 17. Aarhundrede. 1-14. 1915-1936.
10. Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. 1-28. 1918-1956.
11. – Ved Udsendelsen af tiende Bind. 1928.
12. Christian Falster: Lærdoms Lystgaard eller adskillige Discusser. 1-3. 1919-1920.
13. Skuespiltekster fra Komediehuset i Lille Grønnegade. 1-5. 1920-1924.
14. Steen Steensen Blichers Samlede Skrifter. 1-33. 1920-1934.
15. Emil Aarestrups Samlede Skrifter. 1-5. 1922-1925.
16. Det danske Sprog- og Litteraturselskab. (Stiftet 29. April 1911). 2. opl. [af nr. 1]. 1923.
17. Danske Historikere fra Saxo til Kr. Erslev. Haandskrift-facsimiler og Portrætter. 1923.
18. J.P. Jacobsen: Samlede Værker. 1-5. 1924-1929.
19. Femten Aars Virksomhed. Det danske Sprog- og Litteraturselskab, stiftet 29. April 1911. 1926.
20. Den danske Bibel (Christian d. Tredjes Bibel). Facsimile-gengivelse. 1928.
21. Acta Philologica Scandinavica. 3.-5. Aargang. 1928-1931.
22. Saxonis Gesta Danorum. 1-2. 1931-1957.
23. Om den nye Udgave af Saxo's Danmarks Historie. Svar til Professor Lauritz Weibull. 1936.
24. Skrifter af Paulus Helie. 1-7. 1932-1948.
25. Rasmus Rask: Udvalgte Afhandlinger. 1-3. 1932-1935.
26. Hans Tausens Oversættelse af de fem Mosebøger. Facsimiletryk. 1932.

27. H.C. Andersens Brevveksling med Edvard og Henriette Collin. 1-6. 1933-1937.
28. J.H. Bredsdorffs udvalgte Afhandlinger indenfor Sprogvidenskab og Runologi. 1933.
29. Danmarks gamle Landskabslove med Kirkelovene. 1-8. 1933-1961.
30. Danske Digtere ved Arbejdet. 1-16. Facsimileudgaver med Indledninger. 1933-1951.
31. Hans Thomissøn: Den Danske Psalmebog (1509). Facsimiletryk. 1933.
32. Hans Tausens Postil. Facsimiletryk. 1-2. 1934.
33. J.P. Mynsters Visitatsdagbøger 1835-53. 1-2. 1937.
34. Diplomatarium Danicum. Hidtil: 1. række, 789-1249, I-VII. 2. række, 1250-1339, I-XII. 3. række, 1340-1375, I-IX. 4. række, 1376-1412, I-XII. 1938 ff.

Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet og med trykningstilskud fra Kulturministeriet til *Danmarks Riges Breve*. 1938 ff. C.A. Reitzel. Efter 2000 – fra og med 4. række bd. VIII – udgives *Diplomatarium Danicum* kun i elektronisk form på adressen diplomatarium.dk. Her forefindes desuden supplementet til alle fire tekstrækker med oversættelser samt person- og stednavneregistre. Endvidere emneregister til 1401-1412.

1. række 789-1249.

VII: 1238-1249. Ved Niels Skyum-Nielsen (†) og Herluf Nielsen. Tilsyn: John Kousgård Sørensen og Erik Petersen. 1990. 329 s.

4. række 1376-1412. Redaktører: Esben Albrechtsen, Aage Andersen (ledende redaktør), Anders Conrad (it), Russell Friedman, Markus Hedemann (ledende redaktør), Anders Leegaard Knudsen, Herluf Nielsen (ledende redaktør), Thomas Riis. Tyske tekster ved Hans Blosen, Ernst Dittmer (†), Dorte Langguth og Vibeke Winge. Tilsyn: Esben Albrechtsen, Ole Fenger (†), Karsten Friis-Jensen, Bent Jørgensen, Rikke A. Olsen, Erik Petersen, John Kousgård Sørensen (†). 1985-2003.

II: 1380-1385. Ved Herluf Nielsen. 1987. 578 s.

III: 1386-1388. Ved Thomas Riis. 1993. 524 s.

IV: 1389-1392. Ved Herluf Nielsen. 1994. 618 s.

V: 1393-1395. Ved Herluf Nielsen. 1998. 551 s.

- VI: 1396-1398. Ved Aage Andersen. 1998. 691 s.
 VII: 1399-1400. Ved Aage Andersen, Russell Friedman og Herluf Nielsen. 2000. 530 s.
 VIII-XII: 1401-1412. Ved Aage Andersen, Anders Conrad (it), Markus Hedemann, Anders Leegaard Knudsen, Herluf Nielsen og Vibeke Winge. 2003.
35. Danmarks Riges Breve. Hidtil: 1. række, 789-1249, I-VII. 2. række, 1250-1339, I-XII. 3. række, 1340-1375, I-IX. 4. række, 1376-1412, I-XII. 1938 ff.
- Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet og med trykningstilskud fra Kulturministeriet. C.A. Reitzel. Efter 2000 – fra og med 4. række bd. VIII – udgives *Danmarks Riges Breve* kun i elektronisk form på adressen diplomatarium.dk. Her forefindes desuden oversættelser af supplementet til alle fire tekstrækker.
1. række: 789-1249 i seks dele.
 VII: 1238-1249. Ved Niels Skyum-Nielsen (†) og Herluf Nielsen. 1990. 267 s.
4. række: I-XII: 1376-1412. Ved Aage Andersen, Russell Friedman, Thomas Hansen, Anders Leegaard Knudsen, Herluf Nielsen og Thomas Riis. Tyske tekster ved Hans Blosen, Ernst Dittmer (†), Dorte Langguth og Vibeke Winge.
 II: 1380-1385. Ved Herluf Nielsen. 1987. 495 s.
 III: 1386-1388. Ved Thomas Riis. 1993. 419 s.
 IV: 1389-1392. Ved Herluf Nielsen. 1994. 515 s.
 V: 1393-1395. Ved Herluf Nielsen. 1998. 469 s.
 VI: 1396-1398. Ved Aage Andersen. 1998. 578 s.
 VII: 1399-1400. Ved Aage Andersen, Russell Friedman og Herluf Nielsen. 2000. 444 s.
 VIII-XII: 1401-1412. 2004. Ved Hans Blosen, Markus Hedemann, Herluf Nielsen og Vibeke Winge (drb.dk).
36. Danmarks Riges Breve. Amtsudgaver. 1-8. 1939-1957.
37. Lis Jacobsen: Danmarks Riges Breve. 1935.
38. Franz Blatt: Under Vor Haand og Segl. 1943.
39. C.A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve. 1. hæfte, 1250-1305. 1943.
40. Corpus Diplomatum Regni Danici. Facsimiler 1175-1340. 1-7. 1938.
41. Georg og Edvard Brandes' Brevveksling med nordiske Forfattere og Videnskabsmænd. 1-8. 1939-1942.

42. Thomas Kingo: Samlede Skrifter. 1-7. 1939-1975.
43. Bibliografi over Marius Kristensens Afhandlinger og Artikler med udvalgte Breve fra hans skandinaviske Korrespondenter. 1941.
44. Breve fra og til Rasmus Rask. 1-3. 1941-1968.
45. Tredive Aars Virksomhed. (1911 – 29. April – 1941). 1941.
46. H.C. Andersen: Romaner og Rejseskildringer. 1-7. 1943-1944.
47. Peter Skautrup: Det danske sprogs historie. 1-4. 1944-1968. Jf. nr. 106.
48. Peder Syvs Danske Ordsprog. 1944.
49. Breve fra og til Adam Oehlenschläger 1798-1809. 1-5. 1945-1950.
50. Danmarks gamle Love paa Nutidsdansk. 1-3. 1945-48.
51. H.C. Andersen: Brevveksling mellem Jonas Collin den ældre og andre Medlemmer af det Collinske Hus. 1-3. 1945-1948.
52. Steen Steensen Blicher: Digte og Noveller. 1-2. 1946.
53. Middelalderens danske Bønnebøger. 1-5. 1946-1982.
54. Breve og Akstykker vedrørende Johan Ludvig Heiberg. 1-5. 1946-1950.
55. Leonora Christina: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer. 1949.
56. Danske Bibelarbejder fra Reformationstiden. Facsimiletryk. 1-3. 1950.
57. Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Fyrretyve års virksomhed. 1911 – 29. april – 1951. 1951.
58. Middelalderlig Skrift. 1951.
59. Hans Adolf Brorson: Samlede Skrifter. 1-3. 1951-1956.
60. Danmarks gamle Købstadslovgivning. 1-5. 1951-1961.

61. Correspondance de Georg Brandes. 1-4. 1952-1966.
62. Breve fra og til Adam Oehlenschläger November 1809-Oktober 1829. 1-6. 1953-1981.
63. Bjørnstjerne Bjørnsons Brevveksling med danske 1875-1910. 1-3. 1953.
64. Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi. I-XV. Hidtil 13 bd.: I-VIII, X-XIV. 1955 ff.
- Ab Alfredo Otto et Henrico Roos fundatum, ab Joannes Pinborg continuatum, nunc edendum curat Sten Ebbesen. Redaktion: Sten Ebbesen, Alfred Otto (†), Jan Pinborg (†), Heinrich Roos (†). Tilsyn: Louis L. Hammerich (†) og Povl Johs. Jensen (†), fra XI: Niels Jørgen Green-Pedersen, Fritz Saaby Pedersen, Erik Petersen. Udgivet med støtte af Carlsbergfondet, Rask-Ørsted Fondet og Statens Almindelige Videnskabsfond. Gad.
- Bd. XI:2 *Andreae Sunonis Filii Hexaemeron post M.Cl. Gertz*. Ediderunt Sten Ebbesen & Laurentius Boethius Mortensen. Pars II: *Commentarios et Indices continens*. Gad. 1988. 568 s.
- Bd. XII: *Nicolai Drukken De Dacia Opera: Quaestiones supra Librum Priorum*. Edidit Nicolaus Georgius Green-Pedersen. *Tractatus de suppositionibus*. Edidit Sten Ebbesen. C.A. Reitzel. 1997. XXV+278 s.
- Bd. XIII: *Thuonis de Vibergia Opera: Disputata Metaphysicae*. Edidit Andrea Tabbaroni. *De pluralitate formarum*. Edidit Sten Ebbesen. C.A. Reitzel. 1998. XXXIV+338 s.
- Bd. XIV: *Boethii Daci Quaestiones Super Librum De Anima* I-II. Edidit Robert Wielockx.- *Anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones Metaphysicae*. Edidit Gianfranco Fioravanti. Syddansk Universitetsforlag. 2009. 383 s.
65. Christian Molbechs Brevveksling med svenske forfattere og videnskabsmænd. 1-3. 1956.
66. Aage Hansen: Udtalen i moderne dansk. 1956.
67. Registrant over N.F.S. Grundtvigs Papirer. 1-30. 1957-1964.
68. Dansk-svensk Ordbok. 1958.
69. Mindeord om Carl S. Petersen. Af Albert Fabritius og H. Topsøe-Jensen. 1958.

70. Steen Steensen Blicher: Digte og Noveller. 1-2. 2. opl. [af nr. 52]. 1959.
71. Ordbog over Danmarks Plantenavne. 1-3. 1959-1961.
72. Niels Møller – Valdemar Vedel. Brevveksling 1885-1915. 1959.
73. Gammeldanske Diplomer. Gruppe A. Den middelalderlige Overlevering. 1.-2. række. 1364-1435. 1959-1969.
74. Steen Steensen Blicher: Noveller. 2. opl. af bd. 1 [af nr. 52]. 1959.
75. Hans Adolph Brorson: Visitatsberetninger og Breve. 1960.
76. Højskolens Ungdomstid i Breve. 1-2. 1960.
77. Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1911-1961. Medlemmer og Medarbejdere. 1961.
78. H.C. Andersens Eventyr kritisk udgivet efter de originale eventyrhæfter med varianter. I-VII. 1963-1990.
 Ved Erik Dal. Noter sm.m. Erling Nielsen og Flemming Hovman. Tilsyn: Mogens Brøndsted og Johan de Mylius. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet og Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond. C.A. Reitzel.
 Bd. VI: H. C. Andersen: Bemærkninger m.m. Erik Dal: Textkritikken. Erling Nielsen: Modtagelseskritikken. Udgivet under medvirken af Flemming Hovmann. 1990. 232 s.
 Bd. VII: Kommentar. Efter forarbejder af Erling Nielsen, udarbejdet af Flemming Hovmann. 1990. 432 s.
79. Ludvig Holbergs samlede Skrifter. Bd. 18. 1963.
80. Steen Steensen Blicher: Digte og Noveller. 1-2. 3. opl. [af nr. 52]. 1964.
81. C.E.F. Weyse: Breve. 1-2. 1964.
82. Anders Arrebo: Samlede Skrifter. 1-5. 1965-1984.
83. Breve fra og til Ole Worm. 1-3. 1965-1968.
84. Provst Frederik Schmidts Dagbøger. 1-3. 1966-1985.

85. Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. 1-28. Fotografisk optryk [af nr. 10]. 1966-1970.
86. J.P. Trap: Fra fire Kongers Tid. 1-3. 1966-1967.
87. Anders Sørensen Vedel: Den danske Krønike. Saxo-Oversættelse 1575. 1967.
88. Ogier le Danois. 1-3. 1967-1980.
89. Aage Hansen: Moderne dansk. 1-3. 1967.
90. Georg Zoëga: Briefe und Dokumente. 1-4. Hidtil 1 bd. 1967 ff.
91. Breve fra og til Holger Drachmann. 1-4. 1968-1970.
92. Aage Hansen: Udtalen i moderne dansk. 2. opl. Fotografisk optryk [af nr. 66]. 1968.
93. Bonaventura: Tre Skrifter i gammeldansk Oversættelse. 1968.
94. Gammeldansk Passionstraktat. 1968.
95. Jacob Worms Skrifter. 1-4. 1968-1994.
Ved Erik Sønderholm og Poul Lindegård Hjorth. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. Udgivet med støtte fra Statens almindelige Videnskabsfond og Carlsbergfondet. Munksgaard og C.A. Reitzel.
Bd. 4: *Wormiana*. Samlede af Erik Sønderholm. Udg. af Poul Lindegård Hjorth. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. C.A. Reitzel. 1994. 193 s.
96. Skrifter af Peder Palladius. Hidtil utrykte latinske Skrifter. 1968.
97. Gammeldansk Bibeloversættelse. Den utrykte Del. 1-4. 1968.
98. Dansk-svensk Ordbok. 2. reviderade och utvidgade upplagan [af nr. 68]. 1968.
99. D.G. Monrad: Breve. 1969.
100. Breve fra Martin Andersen Nexø. 1-3. 1969-1972.

101. Johannes Ewalds Samlede Skrifter efter Tryk og Haandskrifter. 1-6. 2. opl. Fotografisk optryk [af nr. 5]. 1969.
102. August Bournonville: Breve til Barndomshjemmet (også med fransk titelblad). 1-3. 1969-1978.
103. Søren Kierkegaards Papirer. 12-16. 1969-1978.
104. Bjørnstjerne Bjørnsons Brevveksling med Danske. 1854-1874. 1-3. 1970-75.
105. J.N. Madvig: Sprachtheoretische Abhandlungen. 1971.
106. Peter Skautrup: Det danske sprogs historie. Registre [til nr. 47]. 1971.
107. H.C. Andersens Dagbøger 1825-1875. 1-12. 1971-1977.
108. Skrifter udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1911-1971. 1971.
109. La Critique Dramatique et Litteraire de Malte-Brun. 1971.
110. Den danske Rigslovgivning indtil 1400. 1971.
111. Ambrosius Stubs Digte. 1-2. 1972.
112. Breve fra og til Hans Vodskov. 1-2. 1972.
113. Lægebøger – Bondepraktika – Griseldis. 1970.
114. Om Holbergordbogen. Introduktion og ordbogsprøver. 1972.
115. Tycho Brahe Dani Opera Omnia. 1-15. Fotografisk optryk [af nr. 3]. 1972.
116. Breve fra og til Christian Winther. 1-4. 1974.
117. Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. 1-28. 2. fotografiske optryk [af nr. 10]. 1975-1977.
118. Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Præsentationshæfter 1-21. 1975-1992.
Nr. 16. *DSLs bogudstyr gennem 75 år*. Ved Erik Dal. 1987. (Særtryk af *Bogvennen*. 1987).

- Nr. 17. *Om danske klassikere og Danske Klassikere. Klassikerne og læserne. To artikler.* Ved Bernhard Glienke og Jens Thorhauge. 1987.
- Nr. 18. *Perspektiver på Holberg-Ordbogen.* Ved F.J. Billaskov Jansen. 1988.
- Nr. 19-20 samlet i ét hæfte:
- Nr. 19. *Kommentar VI-VII til H.C. Andersens Eventyr I-V. Tre taler i H.C. Andersen-Samfundet i København 4.4.1991.* Ved Erik Dal, Hans Jørgen Clementsen og Flemming Hovman. 1991.
- Nr. 20. *H.C. Andersen Almanakker 1833-1873. Foredrag i H.C. Andersen-Samfundet i København 16.10.1990.* Ved Helga Vang Lauridsen. 1991.
- Nr. 21. *Gammeldansk Ordbog.* Ved Merete K. Jørgensen, Marita Akhøj Nielsen og John Kousgård Sørensen. 1992.
119. Thomas Kingo: Samlede Skrifter. 1-7. Fotografisk optryk [af nr. 42]. 1975.
120. Poul Møller og hans Familie i Breve. 1-3. 1976.
121. Emil Aarestrups Samlede Skrifter. 1-6. Fotografisk optryk [af nr. 15]. 1976.
122. Corsaren. M.A. Goldschmidts årgange 1840-1846. Fotografisk optryk [1-7]. 1977-1981.
123. Danmarks gamle Ordsprog. I-VIII. Hidtil 8 bd.: I:1-2, II, IV, V, VI, VII:1-2. 1977 ff.
- Redaktion: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær (†) og John Kousgård Sørensen (†). Andre medarbejdere: Erik Petersen og Niels Werner Frederiksen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet, Statens Humanistiske Forskningsråd og Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation. C.A. Reitzel.
- Bd. IV: *Problemata et Proverbia moralia*; Hans Chr. Sthens Ordsprog. Ved Iver Kjær, John Kousgård Sørensen og Niels Werner Frederiksen. Tilsyn: Kristian Hald (†). 1987. 290 s.
- Bd. VII:2: Peder Syv: *Danske Ordsproge II, Kiøbenhafn 1688.* Ved John Kousgård Sørensen (†). Tilsyn: Allan Karker. 1988. 433 s.
124. Leonora Christina: Hæltinners Pryd. 1978.

125. Person- og Værkeregister til C.St.A. Bille og Nikolaj Bøghs Udgave af Breve fra og til H.C. Andersen 1877-78. 1978.
126. Jon Præst. 1978.
127. Danske Domme 1375-1662. De private domssamlinger. 1-8. 1978-1987.
- Ved Erik Reitzel-Nielsen under medvirken af Ole Fenger. Tilsyn: C.A. Christensen, Kr. Hald og John Kousgård Sørensen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd, Augustinus Fonden, Johanne og Einar Flach-Bundegaards Fond, G.E.C. Gads Fond, SDS' Gavefond, Simon Spies Fonden og Tuborgfonden. C.A. Reitzel.
- Bd. 8: *Registre samt Supplement 1298-1651 (nr. 912-1202)*. Tilsyn: C.A. Christensen og John Kousgård Sørensen. 1987. 811 s.
128. Georg Brandes: Breve til Forældrene 1859-71. 1-3. 1979.
129. Consuetudines Lundenses. Statutter for Kannikesamfundet i Lund c. 1123. 1979.
130. Danske Viser fra Adelsvisebøger og Flyveblade 1530-1630. 1-7. Fotografisk optryk [af nr. 2]. 1978-1979.
131. Svend Eegholm-Pedersen: Utrykte Holbergiana i Universitetsarkivet. 1979.
132. N.F.S. Grundtvig: Dag- og Udtogsbøger. 1-2. 1979.
133. Robert Estienne: Summarier over Bibelen. Oversat fra fransk af Petrus Parvus 1543. 1979.
134. Danske Grammatikere fra Midten af det syttende til Midten af det attende Aarhundrede. 1-6. Fotografisk optryk [af nr. 7]. 1979.
135. Holberg-Ordbog. Ordbog over Ludvig Holbergs Sprog. 1-5. 1981-1988.
- Redaktør: Aage Hansen (†), fra 1957 sm.m. Sv. Eegholm-Pedersen. Medvirkende: Christopher Maaløe (†). Opr. udgivet med støtte fra Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde med tilskud fra Bergen Kommune, Letterstedtske forenings norske afdeling, L. Meltzers højskolefond i Bergen og Oslo kommune. Fra 1955 støttet af Statens Almindelige Videnskabsfond (senere Statens

Humanistiske Forskningsråd) og 1980 ff. desuden fra Kirke- og Undervisningsdepartementet, Norges almenvidenskabelige Forskningsråd, Norsk Kulturfond og Novos Fond med tilskud fra Bergen kommune samt Letterstedtske forenings danske afdeling. C.A. Reitzel.

Bd. IV: 1986. 1542 sp.

Bd. V: 1988. 1598 sp.

Holberg-Ordbog er digitaliseret og tilgængelig på adressen holbergordbog.dk (se nr. 219).

136. Københavns flyvende Post. Udgivet af J.L. Heiberg 1827-37. 1-4. Fotografisk optryk. 1981-1984.
137. Henrik Gabriel Porthan – Peter Frederik Suhm – Rasmus Nyerup. Breve 1787-1802. 1981.
138. Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. 1-28. 3. fotografiske optryk [af nr. 10]. 1981-1983.
139. Taarnet. Udgivet af Johannes Jørgensen 1893-1894. Fotografisk optryk. 1982.
140. Christian Falster: Satirer, 1720-42. 1-2. 1982.
141. Vagten. Udgivet af L. Mylius-Erichsen 1899-1900. Fotografisk optryk. 1982.
142. Sophus Claussens Lyrik. 1-9. 1982-1984.
143. Olai Borrichii Itinerarium 1660-1665. The Journal of the Danish Polyhistor Ole Borch. 1-4. 1983.
144. Anders Bording: Samlede Skrifter. 1984 ff. 1-4. Hidtil 3 bd.
145. Breve fra og til Adam Oehlenschläger Oktober 1829-Januar 1850. 1-3. 1984-1990.
Ved Daniel Preisz. Tilsyn: Mogens Brøndsted. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. Gyldendal.
Bd. 3: 1844-1850. Udgivet sm.m. Berit Ziegler. 1990.
146. Anders Sunesen: Hexaëmeron. Gengivet på danske vers af H.D. Schepelern. 1985.
147. Vilhelm Andersen: Om at skrive den danske ånds historie. 1985.

148. Danske Klassikere. 1986 ff. Hidtil 75 titler.

Redaktører: Uffe Andreasen, Erik Dal (ledende redaktør), Jørgen Hunosøe (ledende redaktør), Esther Kielberg, Camilla Zacho Larsen, Jesper Gehlert Nielsen (ledende redaktør). Redaktionsudvalg: Henrik Andersson, Uffe Andreasen, Mogens Brøndsted, Erik Dal, Jørgen Hunosøe, Esther Kielberg, Charlotte Madsen, Finn Hauberg Mortensen, Klaus P. Mortensen, Jesper Gehlert Nielsen, Peter Seeberg, Hanne Marie Svendsen.

Serien blev 1986-2008 udgivet på Borgens Forlag; fra 2010 udgives den i kommission hos Gyldendal.

Danske Klassikere finansieredes 1986-88 af Kulturministeriets tipsmidler og ved nye bevillinger 1989-2002, 1996-2002 fra Litteraturrådet, 2003-05 fra Kunststyrelsens Fagudvalg. Fra 2006 bevilger Kunstrådets Litteraturudvalg midlerne.

1986

H.C. Andersen: *Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweiz etc. etc. i Sommeren 1831* (1831). Ved Johan de Mylius. Tilsyn: Mogens Brøndsted. 176 s. 2. reviderede udg. 2003

Hans Egede Schack: *Phantasterne. Fortælling* (1858). *Privatkomedien. (Brudstykker af en større Fortælling)*. Ved Jens Kr. Andersen. Tilsyn: Flemming Conrad. 336 s.

J.P. Jacobsen: *Niels Lyhne* (1880). Ved Jørn Vosmar. Tilsyn: Erik Dal. 226 s. 2. opl. 1995. 2. reviderede udg.: Efterskrift: Jørn Vosmar. Tekstudgivelse og noter: Klaus Nielsen. Tilsyn: Johnny Kondrup. 2008. 233 s.

Herman Bang: *Ludvigsbakke* (1896). Ved Flemming Conrad og Mette Winge. Tilsyn: Torben Nielsen. 296 s.

Herman Bang: *Tine* (1889). Ved Villy Sørensen og Marie Hvidt. Tilsyn: Mette Winge. 192 s.

Herman Bang: *Unge Bander* (1894). Ved Jørgen Hunosøe. Tilsyn: Mogens Brøndsted. 216 s.

H.C. Andersen: *Fodreise fra Holmens Canal til Østpynnten af Amager i Aarene 1828 og 1829* (1829). Ved Johan de Mylius. Tilsyn: Mogens Brøndsted. 169 s. 2. reviderede udg. 2004 [i kolofonen: 2003].

Thomasine Gyllembourg: *Drøm og Virkelighed* (1833). *To Tidsaldre* (1845). Ved Anne-Marie Mai og Anni Broue. Tilsyn: Anne E. Jensen. 268 s. 2. udg. 2002.

1987

Holger Drachmann: *En Overkomplet* (1876). Ved Aage Schiøttz-Christensen. Tilsyn: Torben Nielsen. 270 s.

Karl Larsen: *Københavnertællinger. Udenfor Rangklasserne. Kresjan Vesterbro. I det gamle Voldkvar-*

tér (1896-99). Ved Anne E. Jensen. Tilsyn: Iver Kjær. 256 s.

H.C. Andersen: *Improvisatoren* (1835). Ved Mogens Brøndsted. Tilsyn: Johan de Mylius. 2. opl. 1991. 3. opl. 1995. 2. reviderede udg. 2004.

Erik Skram: *Gertrude Colbjørnsen* (1879). Ved Pil Dahlerup. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 228 s.

B.S. Ingemann: *Valdemar Seier* (1826). Ved Marita Akhøj Nielsen. Tilsyn: Herluf Nielsen og Flemming Lundgreen-Nielsen. 558 s.

H.C. Andersen: *O.T.* (1836). Ved Mogens Brøndsted. Tilsyn: Johan de Mylius. 283 s. 2. opl. 1999.

Herman Bang: *Stuk* (1887). Ved Paul Nørreslæt. Tilsyn: Flemming Conrad. 304 s. 2. reviderede udg. ved Knud Michelsen og Sten Rasmussen. 2005. 287 s.

1988

Jakob Knudsen: *Gjæring – Afklaring* (1902). Ved Poul Zerlang. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 445 s.

Johannes Ewald: *Herr Panthakaks Historie. Levnet og Meeninger* (1770'erne). Ved Johnny Kondrup. Tilsyn: Mette Winge. 2. reviderede udg. 2004. 210 s.

H.C. Andersen: *Kun en Spillemand* (1837). Ved Mogens Brøndsted. Tilsyn: Johan de Mylius. 310 s. 2. reviderede udg. 2004. 315 s.

M.A. Goldschmidt: *Arvingen* (1865). Ved Johnny Kondrup. Tilsyn: Jørgen Hunosøe. 264 s.

Vilhelm Bergsøe: *Fra Piazza del Popolo* (1867/76). 1-3. Ved Flemming Conrad og Lars Peter Rømhild. Tilsyn: Knud Bøgh. 652 s.

1989

B.S. Ingemann: *Fjorten Eventyr og Fortællinger* (1820-1864). Ved Marita Akhøj Nielsen. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 259 s.

Søren Kierkegaard: *Frygt og Bæven. Sygdommen til Døden. Taler* (1843-1949). Ved Lars Petersen under medvirken af Merete Jørgensen. Tilsyn: Erik Petersen. 2. opl. 1994. 2. udg. 2003. 388 s.

J.P. Jacobsen: *Fru Marie Grubbe* (1876). Ved Jørn Erslev Andersen. Tilsyn: Erik Dal og Jørgen Hunosøe. 2. reviderede udg. 2003. 264 s.

1990

Harald Kidde: *Jærnet* (1918). Ved Knud Bjarne Gjesing. Noter sm.m. Thomas Riis. Tilsyn: Erik Dal og Jørgen Hunosøe. 444 s.

J.L. Heiberg: *Nye Digte* (1841). Ved Klaus P. Mortensen. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 179 s.

Sophus Claussen: *Antonius i Paris. Valfart* (1896). Ved Jørgen Hunosøe. Noter sm.m. Esther Kielberg. Tilsyn: Mogens Brøndsted. 369 s.

1991

Fr. Paludan-Müller: *Dandserinden* (1833). Ved Berit Ziegler. Tilsyn: Flemming Conrad. 155 s.

Søren Kierkegaard: *Begrebet Angest* (1844). Ved Lars Petersen under medvirken af Merete K. Jørgensen. Tilsyn: Niels Jørgen Cappelørn. 208 s. 2. opl. 1998. 2. udg. 2004. 209 s.

Fortællinger og kortprosa 1877-1907. Ved Bo Hakon Jørgensen. Tilsyn: Flemming Conrad. 383 s.

Poul Chievitz: *Fra Gaden* (1848). Efterskrift: Uffe Andreassen. Tekstudgivelse og noter: Esther Kielberg. Tilsyn: Poul Lindegård Hjorth. 183 s.

St.St. Blicher: *Noveller* (1824 ff.). Ved Henrik Ljungberg og Esther Kielberg. Tilsyn: Mette Winge. 357 s. 2. opl. 1999. 363 s.

1992

Marie Bregendahl: *En Dødsnat* (1912). Ved Mette Winge og Esther Kielberg. Tilsyn: Iver Kjær. 133 s.

Ludvig Holberg: *Moralske Tanker* (1744). Ved F.J. Bille-skov Jansen og Jørgen Hunosøe. Tilsyn: Svend Eegholm-Pedersen. 430 s.

1993

Søren Kierkegaard: *Dagbøger i udvalg 1834-1846*. Ved Niels Jørgen Cappelørn og Jørgen Dehs. Tilsyn: Erik Petersen. [i kolofonen: 1992]. 539 s. 2. opl. 1999.

J.P. Jacobsen: *Lyrisk og Prosa* (1865-1884). Ved Jørn Erslev Andersen. Noter sm.m. Esther Kielberg. Tilsyn: Erik Dal. 270 s.

Ernesto Dalgas: *Lidelsens Vej* (1903). Ved Henrik Schovsbo. Tilsyn: Johnny Kondrup. 324 s.

1994

Moralske fortællinger 1761-1805. Ved Anne Marie Mai. Noter sm.m. Esther Kielberg. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 282 s.

Mathilde Fibiger: *Clara Raphael* (1851). *Minona* (1854). Ved Lise Busk-Jensen. Tilsyn: Mette Winge. 316 s.

H.A. Brorson: *Udvalgte salmer og digte* (1732 ff.). Ved Steffen Arndal. Tilsyn: Johan de Mylius. 390 s.

1995

M.A. Goldschmidt: *Noveller og andre fortællinger* (1846-1883). Ved Thomas Bredsdorff. Tilsyn: Mogens Brøndsted. [i kolofonen: 1994]. 334 s.

Thøger Larsen: *Fire digtsamlinger 1904-1912*. Ved Lotte Thyrring Andersen. Tilsyn: Jørgen Hunosøe. 208 s.
 Thomas Kingo: *Digtning i udvalg (1668-1698)*. Ved Marita Akhøj Nielsen. Tilsyn: Erik Dal. 575 s.

1996

Martin Andersen Nexø: *Soldage (1903)*. Ved Henrik Yde. Tilsyn: Esther Kielberg. [i kolofonen: 1995]. 308 s.
 Ernesto Dalgas: *Dommedags Bog (1903)*. Ved Henrik Schovsbo. Tilsyn: Johnny Kondrup. 403 s.
 Jakob Knudsen: *Sind (1903)*. Ved Esther Kielberg. Tilsyn: Erik Skyum-Nielsen. 247 s.
 Adam Oehlenschläger: *Helge (1814)*. Ved Søren Baggesen. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 184 s.

1997

H.C. Andersen: *De to Baronesser (1848)*. Ved Erik Dal. Tilsyn: Mogens Brøndsted. 2. reviderede udg. 2004. 292 s.
 Johannes V. Jensen: *Madame d'Ora. Hjulet (1904-1905)*. Ved Svend Hakon Rossel. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. 499 s.
 Jacob Paludan: *Fugle omkring Fyret (1925)*. Ved Henrik Oldenburg. Tilsyn: Erik Dal. 278 s.

1998

F.C. Sibbern: *Efterladte Breve af Gabrielis (1826)*. Ved Henrik Schovsbo. Tilsyn: Flemming Conrad. [i kolofonen: 1997]. 153 s.
 Johannes Ewald: *Udvalgte digte*. Ved Esther Kielberg. Tekststudigvise sm.m. Kim Ravn. Tilsyn: Johnny Kondrup. 296 s.
 Emil Aarestrup: *Udvalgte digte*. Ved Dan Ringgaard. Tilsyn: Erik Skyum-Nielsen. 337 s.

1999

Henrik Pontoppidan: *Smaa Romaner 1885-90*. Ved Flemming Behrendt. Tilsyn: Uffe Andreasen. 544 s.
 Martin Andersen Nexø: *Erindringer (1932-1936)*. I-II. Ved Henrik Yde. Noter sammen med Peter Gornitzka. Tilsyn: Johnny Kondrup. Udgivet med støtte fra Statens Litteraturråd. 678 s.

2000

M.A. Goldschmidt: *Hjemløs I-II (1853-1857)*. Ved Mogens Brøndsted. Tilsyn: Johnny Kondrup. 987 s.
 J.L. Heiberg: *Dramatik i udvalg (1817-1845)*. Ved Jens Kr. Andersen. Tilsyn: Lars Peter Rømhild. 640 s.
 Holger Drachmann: *Forskrevet - (1890)*. I-II. Ved Lars Peter Rømhild. Tilsyn: Flemming Conrad. 751 s.

2001

- H.C. Andersen: »At være eller ikke være« (1857). Ved Mogens Brøndsted og Erik Dal. Tilsyn: Johan de Mylius. Tilsyn med Erik Dals noter: Mogens Brøndsted. 282 s.
- H.C. Andersen: *Lykke-Peer* (1870). Ved Erik Dal. Tilsyn: Mogens Brøndsted. [i kolofonen: 2000]. 114 s.
- Herman Bang: *Realisme og Realister* (1879). *Kritiske Studier og Udkast* (1880). Ved Sten Rasmussen. Tilsyn: Flemming Conrad. 516 s.

2002

- Martin Andersen Nexø: *Pelle Erobreren* (1906-1912). I-III. Ved Henrik Yde. Tilsyn: Jens Kr. Andersen. 1202 s. Udgivet med støtte af dr. phil. Leif Nedergaards Fond og Carlsbergfondet.

2003

- H.C. Andersen: *Rejsekitser 1826-1872. Billedbog uden Billeder* (1840-1848). *Et Besøg i Portugal 1866* (1868). Ved Erik Dal. Tilsyn: Mogens Brøndsted. 333 s.
- Knud Hjortø: *Syner* (1899). Ved Henrik Schovsbo. Tilsyn: Lars Peter Rømhild. 153 s.
- H.C. Andersen: *I Sverrig* (1851). Ved Mogens Brøndsted. Tilsyn: Erik Dal. 180 s.

2005

- H.C. Andersen: *I Spanien* (1963). Ved Erik Dal og Henrik Schovsbo. Tilsyn: Mogens Brøndsted. [i kolofonen: 2004]. 275 s.
- Martin Andersen Nexø: *Ditte Menneskebarn* (1917-1920). I-II. Ved Henrik Yde. Tilsyn: Jens Kristian Andersen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. 908 s.
- Jørgen Nielsen: *En Kvinde ved Baalet* (1933). Ved Povl Schmidt. Tilsyn: Klaus P. Mortensen. 194 s.
- Henrik Pontoppidan: *Smaa Romaner 1893-1900*. Ved Flemming Behrendt. Tilsyn: Henrik Schovsbo. [i kolofonen: 2004]. 376 s.

2006

- Knud Sønderby: *Midt i en Jazztid* (1931). *To Mennesker mødes* (1932). Ved Jesper Gehlert Nielsen og Lars Peter Rømhild. Tilsyn: Per Dahl. 393 s.
- H.C. Andersen: *En Digters Bazar* (1842). Tekstudgivelse: Finn Gredal Jensen. Efterskrift: Lars Handesten. Noter: Gunilla Hermansson og Klaus P. Mortensen. Tilsyn: Esther Kielberg. 492 s.

2008

Amalie Skram: *Constance Ring* (1885). Ved Janet Garton. Tilsyn: Torben Nielsen og Lars Peter Rømhild. [i kolofonen: 2007]. 379 s.

Knud Hjortø: *To verdener* (1905). Ved Esther Kielberg og Henrik Schovsbo. Tilsyn: Erik Skyum-Nielsen. 178 s.

2010

Tom Kristensen: *Livets Arabesk* (1921). Ved Søren Schou. Tilsyn: Lasse Horne Kjældgaard. 405 s.

Gustaf Munch-Petersen: *Samlede digte* (1932-1937).

Tekstudgivelse: Camilla Zacho Larsen. Efterskrift: Henrik Wivel. Noter: Camilla Zacho Larsen og Anders Juhl Rasmussen. Tilsyn: Esther Kielberg. 519 s.

Vilhelm Topsøe: *Jason med det gyldne Skind* (1875).

Ved Johan de Mylius. Tilsyn: Aage Jørgensen. 283 s.

149. Fra Nexø til Saxo. En snes essays af gode læsere. 1986.

150. Bøger – Planer – Mennesker. 1986.

151. Vilhelm Andersen. Valdemar Vedel. Brevveksling 1894-1939. 1987.

Ved Per Dahl. Tilsyn: Mogens Brøndsted og Flemming Conrad. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. Gyldendal. 87 s.

152. Niels Stensens korrespondance i dansk oversættelse. 1-2. 1987.

Udgivet i samarbejde med Stiftelsen til Udgivelse af Niels Stensens Breve i dansk oversættelse. Hovedudgiver: Harriet Merete Hansen. Efter forarbejder af Karen Plovgaard, oversat af Marianne Alenius, Ernst Dittmer, Harriet Merete Hansen, Kasper Kallan, Lars Boje Mortensen og Povl Skårup. Udgivet med støtte fra Kong Christian Xs Fond, Kong Frederik og Dronning Ingrid's Fond til humanitære og kulturelle formål, Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond, Fonden til Fædrelandets Vel, Augustinusfonden, Carlsen-Langes Legatstiftelse, Andreas Collstrops og Søn Rudolf Collstrops Mindelegat, Hafnia Haand-i-Haands Fond, Direktør Ib Henriksens Fond, Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse, Knud Højgaards Fond, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond, Nykredits Fond, Overretssagfører L. Zeuthens Mindelegat og Aarhus Universitets Forskningsråd. C.A. Reitzel. 799 s.

Bd. I: Breve 1661-81.

Bd. II: Breve 1682-86, registre m.m.

153. M.A. Goldschmidt: *Dagbøger. 1-2. 1987.*
 Ved Kenneth H. Ober i samarbejde med Uffe Andreasen og Merete K. Jørgensen. Tilsyn: Mogens Brøndsted. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel. 584 s.
154. Supplement til Ordbog over det danske Sprog, udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Supplement. Prøvehæfte. 1987.
 Ved Anne Duekilde og Bente Holmberg. Gyldendal, 53 sp. (se nr. 165).
155. Harald Ilsoe: *555 danske Selvbiografier og Erindringer. En kronologisk fører med referater til trykte selvbiografier forfattet af personer født før 1790. 1987.*
 Tilsyn: Harald Jørgensen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel. 274 s.
156. *Den danske Rigslovgivning 1397-1558. 1989 ff. Hidtil udgivet for årene 1397-1513 og 1513-1523.*
 Udg. af DSL og Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie. 1989 ff.
Den danske Rigslovgivning 1397-1513. Ved Aage Andersen. Tilsyn: Troels Dahlerup og Herluf Nielsen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel. 1989. 226 s.
Den danske Rigslovgivning 1513-23. Ved Aage Andersen. Tilsyn: Troels Dahlerup og Herluf Nielsen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel. 1991. 280 s.
157. C.C. Lyschander's digtning 1579-1623. 1-2. 1989.
 Ved Flemming Lundgreen-Nielsen, de latinske digte ved Erik Petersen. Tilsyn: Allan Karker og Sten Ebbesen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. C.A. Reitzel.
 Bd. 1: Tekst. 392 s.
 Bd. 2: Kommentar. 355 s.
158. H.C. Andersens Almanakker 1833-1873. 1990.
 Ved Helga Vang Lauridsen og Kirsten Weber. Tilsyn: Johan de Mylius. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet og Tuborgfondet. Gad. 388 s.

159. Jens Andersen Sinning: Oratio. 1991.
Tale om nødvendigheden af filosofiske studier for den teologiske student. 1545. Jens Andersen Sinning: *Oration on the Philosophical Studies Necessary for the Students of Theology. 1545.* Ved Eric Jacobsen. Facsimile af den latinske udgave, 1591. Engelsk oversættelse: Peter Fisher. Dansk oversættelse: Christian Høgel. Efterskrift: F.J. Billeskov Jansen med et appendix af Erik Dal. Tilsyn: Karsten Friis-Jensen og Lars Boje Mortensen. Udgivet med støtte fra Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond, Carlsbergs Mindelegat og Bikuben Fonden. Museum Tusculanum. 127 s.
160. At læse klassikere. 1991.
 Ved Jørgen Hunosøe og Hans Henrik Schwab. Udgivet med støtte af Kulturministeriet. Borgen. 1991. 86 s.
161. Ove Malling: Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere. 1992.
 Ved Erik Hansen. Tilsyn: Poul Lindegård Hjorth og F.J. Billeskov Jansen. Gyldendal. 604 s.
162. Dansk Nationallitterært Arkiv. Cd-rom-udgivelser. 1992-1995. Webudg. 1995-2004.
 Udgivet af DSL i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek på cd-rom-udgivelsen *MAGNUS*. 1992. 2. forøgede udg. 1993. 3. forøgede udg. 1994. 4. forøgede udg. 1995. I 1995 blev arkivet lagt på nettet og afløstes i 2002 af *Arkiv for Dansk Litteratur* (se nr. 191).
 Cd-rom-udgaverne indeholdt en række titler i *Danske Klassikere*; webudgaven tillige H.C. Andersen: *Eventyr 1-7* og *Romaner og Rejseskildringer* samt *Saxo Grammaticus* (1931-udg.).
163. Hans Vodskov: Litteraturkritik i udvalg. 1-2. 1992.
 Ved Erik Reitzel-Nielsen. Tilsyn: Anne E. Jensen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. 1-2. C.A. Reitzel.
 Bd. 1: Litteraturkritiske artikler 1871-1886. 493 s.
 Bd. 2: Indledning, kommentar, bibliografi, registre. 256 s.
164. Erasmus Lætus' skrift om Christian IV's fødsel og dåb (1577). 1992.
 Udgivet og oversat af Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg. Tilsyn: H.D. Schepelern. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd og Det

Humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet.
C.A. Reitzel. 405 s.

165. Ordbog over det danske Sprog. Supplement. 1-5. 1992-2005.

Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet og Kulturministeriet. Gyldendal. 1992-2005.

Bd. 1: A (AA)-BH. Ved Anne Duekilde. Kritisk gennemlæsning: Sv. Eegholm-Pedersen, Kaj Bom. 1992. 1291 sp.

Bd. 2: Bi-Dozer. Ved Anne Duekilde og Sv. Eegholm-Pedersen. Kritisk gennemlæsning ved Kaj Bom (†) og tilsynet: Bente Holmberg, Henrik Galberg Jacobsen, Allan Karker. 1995. 1421 sp.

Bd. 3: Draabe-Føvs. Ved Anne Duekilde og Sv. Eegholm-Pedersen. Tilsyn: Bente Holmberg, Henrik Galberg Jacobsen og Allan Karker. 1548 sp.

Bd. 4: G-Løvtelt. Ved Henrik Andersson, Else Bojsen, Anne Duekilde, Sv. Eegholm-Pedersen og Vibeke Winge. Tilsyn: Bente Holmberg, Henrik Galberg Jacobsen og Allan Karker. 1491 sp.

Bd. 5: maabe-Øvrigheds-. Ved Henrik Andersson, Else Bojsen og Vibeke Winge. Kritisk gennemlæsning: Anne Duekilde og Sv. Eegholm-Pedersen. Tilsyn: Bente Holmberg, Henrik Galberg Jacobsen og Allan Karker. 2005. 1804 sp.

166. Ordbog over Danmarks Plantenavne. 1-3 i 2 bd. 1992.

Ved Johan Lange. Fotografisk optryk [af nr. 71] forøget med supplement sm.m. Peter Leth. Munksgaard.

167. LIS nr. 1 ff. Halvårligt nyhedsbrev fra DSL. 1993-2006. 1-27.

168. Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. 1-28. 5. opl. + Supplement. 1-5. 1993-2005.

Bd. 1-28: fotografisk optryk [af nr. 10]. Supplement. 1-5: sideløbende optryk [af nr. 165]. Gyldendal.

169. I tekstens tegn. 1994.

Redigeret af Jørgen Hunosøe og Esther Kielberg. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd og Lillian og Dan Finks Fond. C.A. Reitzel. 150 s. (*ORD & TEKST*, 1)

170. Danske Provinstryk 1482-1830. En bibliografi. 1-6. 1994-2001.
- Ved Grethe Larsen under redaktion af Erik Dal. Tilsyn: Torben Nielsen. Udgivet af DSL og Det Kongelige Bibliotek med støtte fra Professor Dr.Phil. Carl Roos' Mindelegat til Fordel for Det Kongelige Bibliotek og fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel.
- Bd. 1: Sjælland, Lolland, Bornholm. 1994. 211 s.
 Bd. 2: Nordjylland. 1995. 155 s.
 Bd. 3: Midtjylland. 1997. 123 s.
 Bd. 4: Sønderjylland. 1998. 146 s.
 Bd. 5: Fyn. 2000. 228 s.
 Bd. 6: Fællesregistre. 2001. 148 s.
171. Georg Brandes: Breve til Forældrene 1872-1904. 1-3. 1994.
- Ved Torben Nielsen på grundlag af Morten Borups forarbejder. Tilsyn: Per Dahl, Erik Dal og Harald Jørgensen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, A/S Dagbladet Politikens Fond og DSL's arv efter dr.phil. Lis Jacobsen. C.A. Reitzel.
- Bd. I: 1872-79. 254 s.
 Bd. II: 1880-1904. 235 s.
 Bd. III: Kommentar. 263 s.
172. Hans Christensen Sthens Skrifter. I-IV. 1994 ff. Hidtil 2 bd.
- Ved Jens Lyster under medvirken af Jens Højgaard. Tilsyn: Erik Dal og Iver Kjær (†). Fra 2002 også Merete K. Jørgensen og Flemming Lundgreen-Nielsen. C.A. Reitzel. Udgives med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, Det sønderjyske Salmelegat og Thomas Laubs Mindelegat.
- Bd. I: *En liden Vandrebog*. 1994. 439 s.
 Bd. II: *Christelige oc vdkaarne Bøner og En liden Haandbog*. 2003. 595 s.
173. H.C. Andersen: Dagbøger 1825-1875. 1-12. 1995
- Ved Helga Vang Lauridsen, Tue Gad og Kirsten Weber under ledelse af Kåre Olsen og H. Topsøe-Jensen. Tilsyn: Erik Dal og Daniel Preisz. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. Paperbackudg. Revideret fotografisk optryk [af nr. 107]. Gad.

174. Lauritz Nielsen: Dansk Bibliografi 1482-1600, med særligt hensyn til dansk bogtrykkerkunsts historie. 1-4 i 5 bd. 1996.
- Ved Erik Dal. Tilsyn: Torben Nielsen. 2. forøgede udg. med supplement. Udgivet med støtte af Carlsbergfondet. C.A. Reitzel. 1996. 90+1475 s.
175. Henrich Steffens: Indledning til Philosophiske Forelæsninger. 1996.
- Udgivet af Johnny Kondrup med et tillæg af Flemming Lundgreen-Nielsen. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen og Ole Norling-Christensen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel. 325 s.
176. Breve fra og til Adam Oehlschläger. Registre 1809-1850. 1996.
- Ved Jens Keld. Tilsyn: Mogens Brøndsted og John Kousgård Sørensen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. C.A. Reitzel. 379 s.
177. Hans Brøchners Rejsedagbøger 1847 og 1852-1853. 1996.
- Udgivet med indledning, kommentarer og registre af Vibeke og Carl Henrik Koch. Tilsyn: Torben Nielsen og Lars Peter Rømhild. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd og Dr. phil. Leif Nedergaard's Fond. C.A. Reitzel. LXXVII+314 s.
178. Udgivelse af danske litterære tekster efter 1800 (*Den røde betænkning*). 1996.
- Ved Henrik Andersson, Flemming Conrad, Per Dahl og Jørgen Hunosøe. DSL. 141 s.
179. Henrik Pontoppidan: Det forjættede Land. 1-2 + cd-rom. 1997.
- Ved Esther Kielberg og Lars Peter Rømhild. Elektronisk tilrettelæggelse: Karsten Kynde. Tilsyn: Johnny Kondrup. Udgivet med støtte af Velux Fonden. Gyldendal.
- Bd. 1: *Muld* (1891). *Det forjættede Land* (1892). *Dommens Dag* (1895). 517 s.
- Bd. 2. Kommentar, efterskrift, tillæg, variantapparat, noter. 306 s.
- Cd-rom: 1.-5. udg. af *Det forjættede Land*, dvs. samtlige udgaver fra Henrik Pontoppidans levetid.

180. B.S. Ingemann: Levnetsbog I-II og Tilbageblik paa mit Liv og min Forfatter-Periode fra 1811-1837. 1998.
- Udgivet efter digterens manuskripter af Jens Keld. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel. 470 s.
181. Leonora Christina: Jammers Minde. 1-2. 1998 ff.
- Ved Poul Lindegård Hjorth (†) og Marita Akhøj Nielsen under medvirken af Ingelise Nielsen. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen. Udgivet med støtte fra Carlsberg-fondet. C.A. Reitzel.
- Bd. 1: *Jammers Minde*. 1998. 270 s. Diplomatarisk udgave.
182. Martin A. Hansen: Dagbøger. 1-3. 1999.
- Ved Anders Thyrring Andersen og Jørgen Jørgensen. Medvirkende: Jørgen Hunosøe og Esther Kielberg. Tilsyn: Ole Fenger, Flemming Lundgreen-Nielsen og Keld Zeruneith. Udgivet med støtte fra Brandt Brandtved Fonden, DSL's arv efter dr.phil. Lis Jacobsen, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond, Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse. Gyldendal. 2. opl. 1999. 1365 s.
- Bd. 1: 1931-46.
Bd. 2: 1947-55.
Bd. 3: Noter og registre.
183. Saxos Danmarkshistorie. 1-2. 2000.
- Oversat af Peter Zeeberg. Illustreret af Maja Lisa Engelhardt. Tilsyn: Ivan Boserup og Lars Boje Mortensen. Udgivet med støtte fra Ny Carlsbergfondet. Oversættelsen finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd, Tuborgfondet, DSL's arv efter dr.phil. Lis Jacobsen, G.E.C. Gads Fond. Gad. 2. og 3. opl. 2000.
- Bd. 1: 1.-9. bog. 420 s.
Bd. 2: 10.-16. bog. Efterord. 488 s.
184. Saxos Danmarkshistorie. 2000.
- Paperbackudg. [af nr. 183] i ét bd. af Peter Zeebergs danske oversættelse med illustrationer af Maja Lisa Engelhardt. Gad. 904 s. 2. opl. 2000.

185. Sophus Claussen: Samlede digte. 1-4. 2001.
Ved Jørgen Hunosøe. Noter sm.m. Knud Bjarne Gjesing. Gyldendal. [i kolofonen: 2000]. 1256 s. Forkortet udg. [af nr. 142].
186. Schack Staffeldt: Samlede digte. 1-3. 2001.
Ved Henrik Blicher. Tilsyn: Johnny Kondrup og Flemming Lundgreen-Nielsen. Udgivelsen finansieret af Københavns Universitet og Statens Humanistiske Forskningsråd. C.A. Reitzel.
Bd. 1-2: Trykte digte. 453 + 443 s.
Bd. 3: Tekstkritik, varianter og kommentarer. 471 s.
187. Ole Rømer: Korrespondance og afhandlinger samt et udvalg af dokumenter. 2001.
Ved Per Friedrichsen og Chr. Gorm Tortzen. Tilsyn: Steffen Heiberg og Fritz Saaby Pedersen. Udgivet med støtte af Statens Humanistiske Forskningsråd, Brandt Brandtved Fonden, Moth-Lunds Fond og Bodil Pedersen Fonden. C.A. Reitzel. 738 s.
188. Randershåndskriftet, en samling skolekomedier fra ca. 1600. 1-3. 2001.
Ved Leif Stedstrup. Tilsyn: Poul Lindegård Hjorth (†), Marita Akhøj Nielsen og Flemming Lundgreen-Nielsen. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, Velux Fonden og DSL's arv efter dr.phil. Lis Jacobsen. C.A. Reitzel. 869 s.
189. Elskede Amalie. Brevvekslingen mellem Amalie og Erik Skram. 1-3. 2002.
Ved Janet Garton. Norsk tilsyn: Ingard Hauge. Dansk tilsyn: Torben Nielsen. Gyldendal Norsk Forlag. Udgivet med støtte fra Norsk kulturfond.
Bd. I: 1882-september 1883. 557 s.
Bd. II: Oktober 1883-1888. 520 s.
Bd. III: 1889-1899. 597 s.
190. Korpus 2000. Websted. 2002-2008.
<http://korpus2000.dk>. Redaktion: Jørg Asmussen (projektleder), Mette Skovgaard Andersen, Helle Asmussen og Anders Kalmar Lønberg (konsulent). Tilsyn: Ebba Hjorth, Bente Holmberg og Kjeld Kristensen.
Elektronisk samling af autentiske tekster primært fra

- perioden 1998-2002. I 2008 blev *Korpus 2000* indlemmet i *ordnet.dk* under navnet *KorpusDK* (se nr. 209).
191. Arkiv for Dansk Litteratur (ADL). Websted. 2002 ff.
<http://adl.dk>. Redaktion: Jørgen Hunosøe og Laurids Kristian Fahl. Konsulent: Henrik Schovsbo (indtil 2006). I samarbejde med Det Kongelige Bibliotek. Støttet af Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek og Kultur-Net Danmark.
 Websted for den klassiske danske litteratur. ADL giver mulighed for at studere forfatternes tekster, som bringes i en integreret sammenhæng med det litteraturhistoriske og det dokumentariske aspekt. Hidtil 78 forfatterskaber.
192. Henrik Pontoppidan: Det forjættede Land og Lykke-Per. Cd-rom. 2002.
193. Frederik Dreier: Samlede Skrifter. 1-5. 2003.
 Ved Niels Finn Christiansen, Hanne Nørregaard Posselt, Pernille Stenner og Morten Thing, under medvirken af Henrik Galberg Jacobsen. Tilsyn: Henrik Galberg Jacobsen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet, SID, LO, Københavns Universitet, Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond, Statens Humanistiske Forskningsråd og Landsdommer V. Gieses Legat. C.A. Reitzel. 1984 s.
194. ANDERSEN. H.C. Andersens samlede værker. 1-18. 2003-2007.
 Ved Laurids Kristian Fahl, Gunilla Hermansson, Esther Kielberg, Klaus P. Mortensen og Jesper Gehlert Nielsen, under medvirken af Finn Gredal Jensen. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen og Finn Hauberg Mortensen. Udgivet med støtte fra H.C. Andersen 2005, Kongeriget Danmark og Bikubenfonden. Gyldendal.
 Bd. 1-3: *Eventyr og Historier I-III*. 2003. 1576 s.
 I: *Eventyr og Historier I, 1830-1850*.
 II: *Eventyr og Historier II, 1852-1862*.
 III: *Eventyr og Historier III, 1862-1873*.
 Bd. 4-6: *Romaner I-III*. 2004. 1741 s.
 I: *Improvisatoren (1835), O. T. (1836)*.
 II: *Kun en Spillemand (1837). De to Baronesser (1849)*.
 III: *»At være eller ikke være« (1857). Lykke-Peer (1870)*.

Bd. 7-9: *Digte I-II og Blandinger*. 2005. 2160 s.
I: *Digte I, 1823-1839*.
II: *Digte II, 1840-1875*.
Blandinger 1822-1875.

Bd. 10-13: *Skuespil I-IV*. 2005. 2432 s.
I: *Skuespil I, 1822-1834*.
II: *Skuespil II, 1836-1842*.
III: *Skuespil III, 1844-1849*.
IV: *Skuespil IV, 1850-1876*.

Bd. 14-15: *Rejseskildringer I-II*. 2006. 1384 s.
I: *Rejseskildringer I, 1826-1842*.
II: *Rejseskildringer II, 1851-1872*.

Bd. 16-18: *Selvbiografier I-III*. 2007. 1480 s.
I: *Levnedsbog (1832), Mit eget Eventyr uden Digtning (1846)*.
II: *Mit Livs Eventyr (1855)*.
III: *Mit Livs Eventyr (1855) (fortsat)*. »Mit Livs Eventyr. Fortsat fra den anden April 1855 til den sjette December 1867« (1869). Tillæg 1874-1875.

195. Den Danske Ordbog. 1-6. 2003-2005.

Ledende redaktører: Ebba Hjorth og Kjeld Kristensen. Fra september 1991 til april 1996 desuden Ole Norling-Christensen (†). Seniorredaktører: Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen. IT-redaktør: Jørg Asmussen. Redaktører: Henrik Andersson, Laurids Kristian Fahl, Ken Farø, Jan Heegård, Berit Heer Henriksen, Henrik Hovmark, Hanne Jensen, Sanni Nimb, Kirsten Sydendal, Knud Troels Thomsen og Thomas Troelsgård. Etymologer: Else Bojsen, Bent Jørgensen, Merete K. Jørgensen, Marita Akhøj Nielsen, John Kousgård Sørensen (†) og Vibeke Winge. Tilsyn: Poul Lindegård Hjorth (†), Bente Holmberg og Henrik Galberg Jacobsen. Gyldendal. 2003-2005. 4371 s. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet og Kulturministeriet.

196. Heinrich Rantzau. A Bibliography. 2004.

Ved Peter Zeeberg. Tilsyn: Erik Dal og Erik Petersen. Udgivet med støtte fra Carlsbergfondet. C.A. Reitzel. 308 s.

197. Tre skolekomedier. Fra tiden omkring 1530. 2004.

En diplomatarisk udgave af håndskriftet Thott 780 fol. Ved Leif Stedstrup. Tilsyn: Marita Akhøj Nielsen og Flemming Lundgreen-Nielsen. C.A. Reitzel. 149 s. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd.

- Den utro hustru. Paris's dom. Dorotheæ Comedia.* Ofte benævnt som »Christiern Hansens komedier«.
198. Potentielle klassikere. Websted. 2005.
<http://potentielleklassikere.dk>. Redaktion: Gitte Mose. Finansieret af Kulturministeriet.
 Udvalgte eksempler på tekster af 30 danske skønlitterære forfattere, med debut efter 1975 og med mindst tre udgivelser bag sig.
199. Ludus de Sancto Kanuto Duce. 2005.
 Et spil om Hellig Hertug Knud Lavard. En diplomatarisk udgave af håndskriftet Thott 1409,4^o. Ved Leif Stedstrup. Tilsyn: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen. Udgivet med støtte fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation. C.A. Reitzel. 122 s.
200. Amalie Skram: Brevveksling med andre nordiske forfattere. 2005.
 Ved Janet Garton. Tilsyn: Torben Nielsen og Lars Peter Rømhild for DSL, Olav Solberg fra Det norske sprog- og litteraturselskap. Udgivet med støtte af Letterstedtska Föreningen, Institusjonen Fritt Ord, Kunstrådets Fagudvalg for Litteratur og Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse. C.A. Reitzel og Norsk Gyldendal. 484 s.
201. Saxo Grammaticus: Gesta Danorum. Danmarkshistorien. 1-2. 2005.
 Latinsk tekst udgivet af Karsten Friis-Jensen. Dansk oversættelse ved Peter Zeeberg. Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, Tuborgfondet, DSL's arv efter dr.phil. Lis Jacobsen og G.E.C. Gads Fond. Tilsyn: Ivan Boserup og Lars Boje Mortensen. Gad. 1376 s.
202. ODS på nettet. Websted. 2005-2010.
<http://ordnet.dk/ods>. Digital version [af nr. 168].
ODS på nettet er udarbejdet af DSL's Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora, der står bag hjemmesiden ordnet.dk (se nr. 209). I 2010 lanceredes en opdateret version som integreret del af ordnet.dk under navnet *Ordbog over det danske Sprog* (se nr. 218).

203. Studér Middelalder på Nettet. Websted. 2006 ff.
<http://studermiddelalder.dk>. Redaktion: Jonathan Adams, Simon Skovgaard Boeck, Ebba Hjorth (projektleder), Merete K. Jørgensen og Marita Akhøj Nielsen. Tilsyn: Bente Holmberg og Flemming Lundgreen-Nielsen. Finansieret af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.
Centrale danske tekster fra middelalderen i nøjagtig afskrift af teksterne i deres originale form.
204. Henrik Pontoppidans forfatterskab. En bibliografi. 2006.
Ved Esther Skjerbæk (†) og Thorkild Skjerbæk (†). Bearbejdet og redigeret af René Herring. Tilsyn: Marianne Alenius. C.A. Reitzel. 555 s. Udgivet med støtte fra Velux Fonden.
205. Saxos Danmarkshistorie. 2006.
Hardbackudgave [af nr. 183] i ét bd. af Peter Zeebergs danske oversættelse [fra nr. 201] med illustrationer af Maja Lisa Engelhardt. Gad. 904 s.
206. Herman Bang: Vekslende Themaer. 1-4. 2007.
Ved Sten Rasmussen. Tilsyn: Flemming Conrad og Mette Winge. Udgivet med støtte af Moth-Lunds Fond, Ingeniør Ernst B. Sunds Fond, Lillian og Dan Finks Fond samt en anonym giver. C.A. Reitzel. 1796 s.
Bd. I: »Vekslende Themaer« 2.11.1879-25.12.1880.
Bd. II: »Vekslende Themaer« 1.1.1881-25.6.1882.
Bd. III: »Vekslende Themaer« 9.7.1882-26.10.1884.
Bd. IV: Efterskrift, noter, registre m.m.
207. sproget.dk. Websted. 2007 ff.
<http://sproget.dk>. Redaktion: Laurids Kristian Fahl i samarbejde med Dansk Sprognævn. Tilsyn: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen. Udgives med støtte fra Kulturministeriet.
Websted, der giver samlet adgang til officielle og autoritative opslagsværker som fx *Retskrivningsordbogen*, *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog*, og hvor man finder vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark.

208. Karen Blixen. Værker. Hidtil 2 titler. 2007 ff.
 Tekstetablering og redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff. Tilsyn: Klaus P. Mortensen og Finn Hauberg Mortensen. Gyldendal. Udgivet med støtte fra Velux Fonden, Kunstrådets Litteraturudvalg, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond.
Den afrikanske Farm (1937). Tekstkommentarer og efterskrift: Lasse Horne Kjældgaard. Koordination: Henrik Blicher. 2007. 492 s.
Vinter-Eventyr (1942). Tekstkommentarer: Peter Olivarius (†) og Henrik Blicher. Efterskrift: Poul Behrendt. 2010. 488 s.
209. ordnet.dk. Websted. 2008 ff.
<http://ordnet.dk>. Redaktion: Henrik Andersson, Jørg Asmussen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård. Tilsyn: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg. Finansieret af Kulturministeriet og Carlsbergfondet, med støtte fra Det Elektroniske Forskningsbibliotek.
 Websted, der har til formål at knytte flere af DSL's ord-bøger sammen og forbinder dem med et tekstkorpus, så der skabes nye muligheder for opslag og effektive søgninger i et meget stort materiale. Med lanceringen af ordnet.dk blev *Korpus 2000* (se nr. 190) indlemmet under navnet *KorpusDK* (se også nr. 214, 218 og 219).
210. Herman Bang: Romaner og noveller. 1-10. 2008-2010.
 Redaktion: Jesper Gehlert Nielsen og Jørgen Hunosøe under medvirken af Anders Juhl Rasmussen. Tilsyn: Jens Kr. Andersen, Else Bojsen, Laurids Kristian Fahl, Finn Gredal Jensen, Esther Kielberg og Sten Rasmussen. Udgivet med støtte fra Kunstrådets Litteraturudvalg. People'sPress. 2. opl. af bd. 1-5 2010.
 Bd. 1: *Haabløse Slægter* (1880). Ved Jesper Gehlert Nielsen. 2008. 478 s.
 Bd. 2: *Fædra* (1883). Ved Sten Rasmussen. *Stuk* (1887). Efterskrift: Knud Michelsen. Tekstudgivelse og noter: Sten Rasmussen. 2008. 555 s.
 Bd. 3: *Tine* (1889). Ved Esther Kielberg. *Ludvigsbakke* (1896). Ved Flemming Conrad. 566 s.
 Bd. 4: *Det hvide Hus* (1898). Ved Henrik Andersson. *Det graa Hus* (1901). Ved Henrik Andersson. *Sommerglæder* (1902). Ved Anders Juhl Rasmussen. 468 s.

- Bd. 5: *Mikaël* (1904). Ved Sven Hakon Rossel. *De uden Fædreland* – (1906). Ved Nicolai Reinseth. 615 s.
- Bd. 6: »Paria'er« (1878). Efterskrift: Dag Heede. Tekst-udgivelse og noter: Finn Gredal Jensen. *Tunge Melodier* (1880). Ved Per Dahl og Birgitte Dalsgård. *Præster* (1883). Ved Per Dahl og Birgitte Dalsgård. *Excentriske Noveller* (1885). Ved Per Dahl og Birgitte Dalsgård. 470 s.
- Bd. 7: *Stille Eksistenser* (1886). Ved Per Dahl og Birgitte Dalsgård. *Under Aaget* (1890). Ved Per Dahl og Birgitte Dalsgård. 519 s.
- Bd. 8: *Les quatre diables* (1890). Ved Esther Kielberg. *Liv og Død* (1899). Efterskrift og noter: Klaus Nielsen. Tekststudgivelse sm.m. Nicla Percario. *Ravnene* (1902). Ved Anders Juhl Rasmussen. *Sælsomme Fortællinger* (1907). Efterskrift og noter: Klaus Nielsen. Tekststudgivelse: Stine Holst Petersen. 447 s.
- Bd. 9: *Noveller og skitser. Avis- og tidsskrifttryk 1878-1886*. Ved Sten Rasmussen under medvirken af René Herring. 422 s.
- Bd. 10: *Noveller og skitser. Avis- og tidsskrifttryk 1887-1912*. Ved Sten Rasmussen under medvirken af René Herring. 480 s.

211. Niels W. Gade og hans europæiske kreds. En brevveksling 1836-1891. 1-3. 2009.

Niels W. Gade und sein europäischer Kreis. Ein Briefwechsel 1836-1891. Udgivet af/Herausgegeben von Inger Sørensen. Udgivet af DSL og Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Danmarks Pædagogiske Bibliotek. Tilsyn for DSL: Henrik Andersson og Henrik Lorentzen; for Det Kongelige Bibliotek: Diether Lohmeier. Udgivet med støtte fra Lundbeckfonden. Museum Tusulanum. [i kolofonen 2008]. 1660 s. (*Danish Humanist Text ands Studies*, 36).

212. Viggo Hørup: Naar Samfundsordenen vakler. 2009.
- Tekststudgivelse, efterskrift og noter: Helge Scheuer Nielsen. Tilsyn: Lars Peter Rømhild. Udgivet med støtte fra Politiken-Fonden. Syddansk Universitetsforlag. 339 s.
- Et udvalg på 55 artikler af Viggo Hørup fra *Morgenbladet* og *Politiken* fra 1879 til 1900.

213. Renæssancens sprog i Danmark: Genfødsel og Fornyelse. Websted. 2009 ff.
- <http://renæssancesprog.dk>. Redaktion: Jonathan Adams og Peter Zeeberg (ledende redaktør). Projektgruppe: Ebba Hjorth, Martia Akhøj Nielsen og Lars Trap-Jensen. Tilsyn: Dorthe Duncker, Karsten Friis-Jensen og Flemming Lundgreen-Nielsen. Udgivet med støtte fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.
- Tekster fra 1515-1700 på dansk og på latin med danske oversættelser samt ordbogsværker fra perioden.
214. Den Danske Ordbog. Websted. 2009.
- <http://ordnet.dk/ddo>. Digital version [af nr. 195]. *Den Danske Ordbog* udvikles og vedligeholdes af DSL's Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora, der står bag hjemmesiden ordnet.dk (se nr. 209). 2009 ff.
215. Svensk-Dansk Ordbog. 2010.
- Redaktion: Else Bojsen, Pernille Folkmann og Kjeld Kristensen (ledende redaktør). Tilsyn: Henrik Andersson og Bente Holmberg. Udgivet med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond. Politiken. 1183 s.
216. Amalie Skrams brevveksling med forlæggere. 2010.
- Ved Janet Garton. Tilsyn: Per Dahl og Torben Nielsen. Udgivet med støtte fra The British Academy og Moth-Lunds Fond. Syddansk Universitetsforlag. 342 s.
217. Gammeldansk Seddelsamling. Websted. 2010 ff.
- <http://gammeldanskordbog.dk>. Redaktion: Merete K. Jørgensen (ledende redaktør) og Marita Akhøj Nielsen. Tilsyn: Dorthe Duncker, Britta Orlík Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen. Finansieret af Velux Fonden. 2010 ff.
- Digital version af Gammeldansk Ordbogs seddelsamling, der udgør ordbogens vigtigste redskab. Består af ca. 950.000 søgbare sedler med citater fra alle middelalderlige kilder på dansk, fordelt på ca. 30.000 opslagsord.

218. Ordbog over det danske Sprog. Websted. 2010 ff.

<http://ordnet.dk/ods>. Ny version af 202, suppleret med digital version af *Ordbog over det danske Sprog. Supplement* (se nr. 165). *Ordbog over det danske Sprog* udvikles og vedligeholdes af DSL's Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora, der står bag hjemmesiden ordnet.dk (se nr. 209). 2010 ff.

219. Holbergordbog. Websted. 2011 ff.

<http://holbergordbog.dk>. Digital version af *Holberg-Ordbog* (se nr. 135). Holbergordbogen udvikles og vedligeholdes af DSL's Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora, der står bag hjemmesiden ordnet.dk (se nr. 209).